

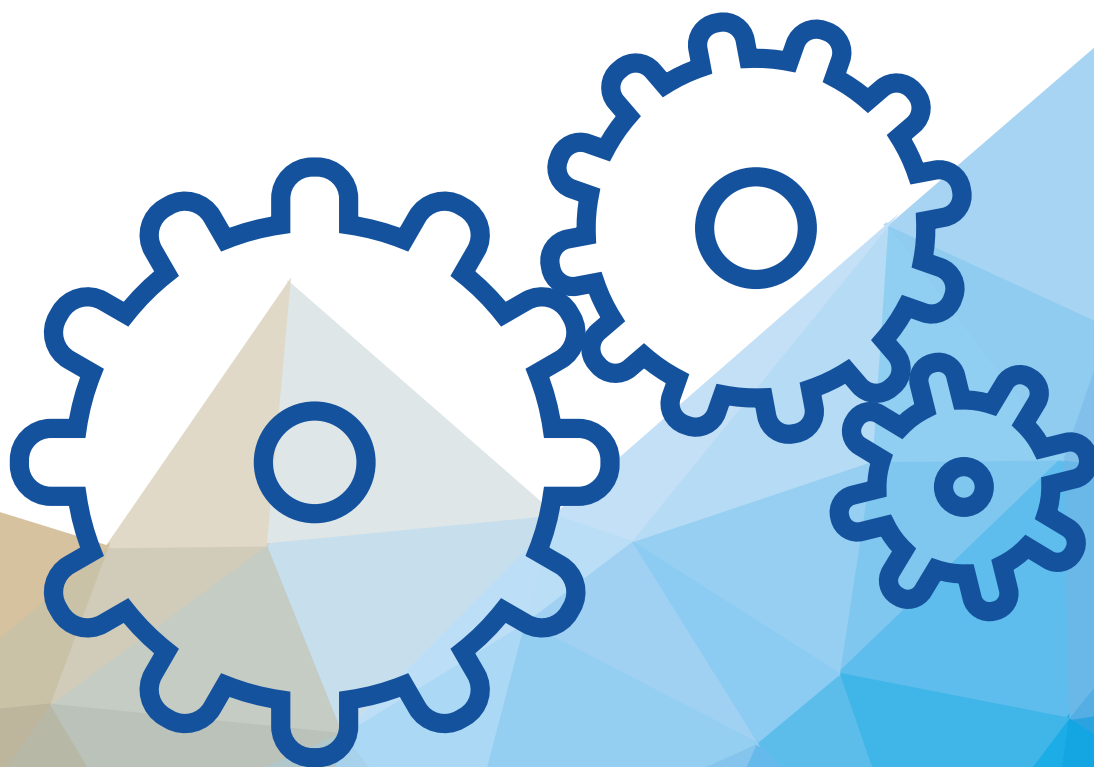

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE
STATISTICAL OFFICE IN KRAKÓW

Rynek pracy w województwie małopolskim

Labour Market
in Małopolskie Voivodship

2016

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

KRAKÓW 2017

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE
STATISTICAL OFFICE IN KRAKÓW

Rynek pracy w województwie małopolskim w 2016 r.

Labour Market in Małopolskie Voivodship
in 2016

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

YEAR VII

ROK VII

KRAKÓW, NOVEMBER 2017

KRAKÓW, LISTOPAD 2017

Opracowanie publikacji **Urząd Statystyczny w Krakowie**
Oddział w Nowym Sączu

Autorzy opracowania Bogusław Bubula
Maria Janczy
Dorota Król
Mieczysław Kurnik
Monika Smoleń
Halina Zelek

pod kierunkiem Agnieszki Chochorowskiej

Tłumaczenie Małopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Dział Opracowań Regionalnych
Anna Dziedzic

ISSN 2084-7394

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

Urząd Statystyczny w Krakowie
31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
tel. (12) 415 60 11 fax: (12) 361 01 91
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl
<http://krakow.stat.gov.pl/>

Publikacja dostępna w wersji elektronicznej

<http://krakow.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu publikację pt. „Rynek pracy w województwie małopolskim w 2016 r.”, która ma na celu dostarczenie najważniejszych informacji o rynku pracy i warunkach jego funkcjonowania w województwie małopolskim. Jest to siódma edycja opracowania wydawanego w ramach serii „Informacje i opracowania statystyczne”.

Publikacja składa się z wyników badań – syntezy, uwag metodycznych oraz, zamieszczonej w formie załącznika w pliku Excel, części tabelarycznej.

Część „Wyniki badań – synteza” zawiera charakterystykę najistotniejszych zagadnień wpływających na kształtowanie się rynku pracy w województwie małopolskim. Tekst uzupełniono prezentacjami graficznymi – wykresami i mapami. We wstępie zamieszczono tablicę przeglądową dla lat 2010, 2015 i 2016, umożliwiającą ocenę zmian zachodzących na rynku pracy. Dodatkowo na wykresach przedstawiono wybrane aspekty rynku pracy w województwie małopolskim na tle kraju i innych województw.

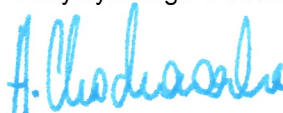
Prezentowane informacje zostały zgrupowane w 8 działach tematycznych: pracujący i zatrudnieni, bezrobotni zarejestrowani, popyt na pracę, czas pracy, koszty pracy, wynagrodzenia i świadczenia społeczne, warunki pracy oraz wypadki przy pracy.

W porównaniu z poprzednim wydaniem informacje o rynku pracy w województwie małopolskim rozszerzone zostały o podstawowe dane na temat kosztów pracy, pochodzące z badania prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny na formularzu Z-02 z częstotliwością czteroletnią. Wyniki tego badania pozwoliły na zaprezentowanie wielkości i struktury kosztów pracy, poniesionych przez pracodawców w 2016 r., a także ich podstawowych mierników, takich jak: przeciętny koszt pracy na 1 zatrudnionego, koszt pracy 1 godziny opłaconej, koszt pracy 1 godziny przepracowanej. Poprzednie informacje na ten temat dotyczyły 2012 r. i stanowiły wyniki badania zrealizowanego w 2013 r.

W uwagach metodycznych, przedstawiono metody badań, źródła i zakres danych oraz objaśnienia podstawowych pojęć.

Przekazując zainteresowanym niniejszą publikację, mam nadzieję, że będzie stanowiła bogate i przydatne źródło wiedzy o rynku pracy w województwie małopolskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

Agnieszka Chochorowska

Kraków, listopad 2017 r.

PREFACE

I present you the publication "Labour market in Małopolskie voivodship in 2016", which purpose is providing key information regarding the labour market and conditions of its functioning in Małopolskie voivodship. This is the seventh edition of the elaboration published within the series "Statistical information and elaborations".

The publication consists of results of surveys – synthesis, methodological notes and the tabular part as an annex in Excel file.

The part "Results of surveys – synthesis" includes characteristics of the most important issues influencing the shape of the labour market in Małopolskie voivodship. The text was supplemented with graphic presentations – graphs and maps. The introduction contains a review table for the years 2010, 2015 and 2016 making possible evaluation of changes occurring on the labour market. Additionally, the Małopolskie voivodship labour market was presented against a background of the country and other voivodships.

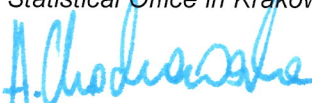
Presented information was grouped in 8 thematic chapters: employed persons and paid employment, registered unemployed persons, demand for labour, work time, labour costs, wages and salaries as well as social benefits, working conditions and accidents at work.

Compared with the previous edition, information on the labour market in Małopolskie voivodship was supplemented with basic data on labour costs, derived from a survey conducted by the Central Statistical Office on Z-02 form with a four-year frequency. The results of this survey allowed to present the size and structure of labour costs incurred by employers in 2016, as well as their basic measures such as: average labour cost per 1 employee, labour cost per 1 hour paid, labour cost per 1 hour worked. Previous information on this subject concerned 2012 and constituted the results of the survey conducted in 2013.

Methodological notes present methods of surveys, sources and scope of data as well as main definitions.

Presenting this publication, I hope that it will constitute a rich and useful source of knowledge on the labour market in Małopolskie voivodship.

*Director
of the Statistical Office in Kraków*

Agnieszka Chochorowska

SPIS TREŚCI

	Str.
Przedmowa	3
Spis treści	5
WYNIKI BADAŃ — SYNTEZA	17
I. Ogólna charakterystyka rynku pracy	17
II. Pracujący i zatrudnieni	23
Pracujący w gospodarce narodowej	23
Zatrudnieni w gospodarce narodowej	29
Świadczenie pracy w innej formie niż zatrudnienie	35
III. Bezrobotni zarejestrowani	40
IV. Popyt na pracę	52
V. Czas pracy	56
VI. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	58
VII. Koszty pracy	65
VIII. Warunki pracy	67
IX. Wypadki przy pracy	75
UWAGI OGÓLNE	81
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. WAŻNIEJSZE SKRÓTY	85
UWAGI METODYCZNE	86
Pracujący i zatrudnieni	86
Bezrobotni zarejestrowani	88
Popyt na pracę	91
Czas pracy	91
Koszty pracy	92
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	93
Warunki pracy	95
Wypadki przy pracy	96

Spis tablic w części „WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA”

	Tabl.	Str.
Podstawowe dane o rynku pracy w województwie małopolskim (2010, 2015, 2016)	I	18
Struktura pracujących w gospodarce narodowej według sektorów własności (2015, 2016)	II	23
Wybrane kategorie pracujących (2015, 2016)	III	26
Przyjęcia do pracy i zwolnienia z pracy pracowników pełnozatrudnionych (2015, 2016)	IV	32
Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy według kwartałów i sektorów własności (2015, 2016)	V	54

SPIS MAP

	Mapa	Str.
Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2016 r.	1	28
Podmioty osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r.	2	39
Stopa bezrobocia według powiatów w 2016 r.	3	41
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w 2016 r.	4	63
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według powiatów w 2016 r.	5	69
Wskaźnik wypadkowości według powiatów w 2016 r.	6	79

SPIS WYKRESÓW

	Wykres	Str.
Ludność w wieku produkcyjnym według województw w 2016 r.	1	20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym według województw w 2016 r.	2	20
Pracujący w gospodarce narodowej według województw w 2016 r.	3	21
Bezrobocie rejestrowane według województw w 2016 r.	4	21
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej według województw w 2016 r.	5	22
Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych według województw w 2016 r.	6	22
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2016 r.	7	22
Wskaźnik wypadkowości według województw w 2016 r.	8	22
Pracujący w gospodarce narodowej w 2016 r.	9	23
Struktura pracujących w gospodarce narodowej według płci w 2016 r.	10	24
Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD (2015, 2016)	11	25
Struktura pracujących w gospodarce narodowej w sektorach własności według grup sekcji PKD w 2016 r.	12	25
Struktura wybranych kategorii pracujących według sekcji PKD w 2016 r.	13	27
Struktura pracujących według sekcji PKD w 2016 r.	14	27
Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r.	15	28
Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej według sekcji PKD (2015, 2016)	16	29
Struktura przeciętnej liczby uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego według sekcji PKD (2015, 2016)	17	30
Przeciętna liczba uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego na 1000 osób przeciętnego zatrudnienia według wybranych sekcji PKD w 2016 r.	18	30
Zatrudnieni na umowy okresowe według sekcji PKD w 2016 r.	19	31
Struktura pracowników pełnozatrudnionych przyjętych do pracy w 2016 r.	20	33
Struktura pracowników pełnozatrudnionych zwolnionych z pracy w 2016 r.	21	33
Współczynnik przyjęć i współczynnik zwolnień według sekcji PKD w 2016 r.	22	34
Zatrudnieni na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę według sekcji PKD w 2016 r.	23	35
Umowy zlecenia zawarte z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy według sekcji PKD w 2016 r.	24	36
Umowy o dzieło zawarte z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy według sekcji PKD w 2016 r.	25	36
Struktura osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji PKD w 2016 r.	26	37
Udział osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w liczbie pracujących w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2016 r.	27	38
Podmioty osób fizycznych nowo zarejestrowane i wykreślone w rejestrze REGON na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r.	28	39
Bezrobotni zarejestrowani według płci i miesięcy (2015, 2016)	29	40
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2016 r.	30	40

	Wykres	Str.
Bezrobotni zarejestrowani i wyrejestrowani z urzędów pracy według miesięcy (2015, 2016)	31	42
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku w 2016 r.	32	43
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia i płci w 2016 r.	33	43
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy i płci w 2016 r.	34	44
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy i płci w 2016 r.	35	44
Struktura liczby osób długotrwale bezrobotnych w 2016 r.	36	45
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wielkich grup zawodów w 2016 r.	37	46
Oferty pracy oraz bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy według miesięcy (2015, 2016) ...	38	47
Udział bezrobotnych zarejestrowanych uczestniczących w wybranych formach wsparcia w liczbie bezrobotnych ogółem w 2016 r.	39	48
Struktura podmiotów zatrudniających przynajmniej 1 osobę i struktura miejsc pracy w tych podmiotach w 2016 r.	40	52
Podmioty zgłaszające wolne miejsca pracy w 2016 r.	41	52
Wolne miejsca pracy w 2016 r.	42	53
Struktura wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r.	43	53
Struktura wolnych miejsc pracy według sekcji PKD w 2016 r.	44	54
Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według sekcji PKD w 2016 r.	45	55
Struktura czasu pracy przypadającego na 1 zatrudnionego według kategorii czasu pracy oraz sektorów własności w 2016 r.	46	56
Struktura czasu pracy przypadającego na 1 zatrudnionego według kategorii czasu pracy i sekcji PKD w 2016 r.	47	57
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2016 r.	48	58
Struktura wynagrodzeń brutto w 2016 r.	49	59
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według sektorów i form własności w 2016 r.	50	60
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sekcjach PKD od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto ogółem w 2016 r.	51	60
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według sekcji PKD i form finansowania w 2016 r.	52	61
Przeciętne godzinowe wynagrodzenie brutto według sekcji PKD w 2016 r.	53	61
Struktura pracujących otrzymujących wynagrodzenie minimalne i niższe według sekcji PKD w 2016 r.	54	62
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w powiatach od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto ogółem w 2016 r.	55	63
Struktura wydatków na świadczenia emerytalne i rentowe z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i KRUS według rodzajów świadczeń w 2016 r.	56	64
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto (2015, 2016)	57	64
Koszty pracy według sektorów własności w 2016 r.	58	65
Przeciętny miesięczny koszt pracy na 1 zatrudnionego według sekcji PKD (2012, 2016)	59	66
Struktura kosztów pracy według składników w 2016 r.	60	66
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sektorów własności (2015, 2016)	61	67
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń w 2016 r.	62	68

	Wykres	Str.
Struktura osobozagrożeń według grup zagrożeń w 2016 r.	63	70
Struktura osobozagrożeń według sekcji PKD w 2016 r.	64	71
Stanowiska pracy, na których zastosowano środki w celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego według rodzajów środków i sektorów własności (2015, 2016)	65	72
Udział stanowisk pracy, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe w liczbie stanowisk pracy, na których przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego według sektorów własności i sekcji PKD (2015, 2016)	66	72
Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych według rodzajów świadczeń w 2016 r.	67	73
Średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych według sekcji PKD (2015, 2016)	68	74
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według płci w 2016 r.	69	75
Wypadki śmiertelne w województwie małopolskim (1999-2016)	70	75
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w 2016 r.	71	76
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według wielkości zakładów (liczby pracujących) w 2016 r.	72	76
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup wieku w 2016 r.	73	76
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz w 2016 r.	74	77
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r.	75	77
Struktura przyczyn wypadków przy pracy według grup przyczyn w 2016 r.	76	78
Przeciętna liczba dni absencji z powodu wypadków przy pracy na 1 poszkodowanego według powiatów w 2016 r.	77	79
Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych według wydarzeń powodujących uraz w 2016 r.	78	80

TABLICE

Tabl.

I. PRACUJĄCY I ZATRUDNIENI

Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	1
Zatrudnieni w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2016 r.	2
Pracujący według statusu zatrudnienia oraz sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	3
Pracujący w głównym miejscu pracy w miastach i na wsi według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	4
Wybrane kategorie pracujących w głównym miejscu pracy według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	5
Pracownicy udostępnieni przez agencje pracy tymczasowej, zatrudnieni na kontraktach i osoby, z którymi zawarto umowę zlecenia lub o dzieło, a nigdzie nie zatrudnione na umowę o pracę według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	6
Przeciętne zatrudnienie według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	7
Zatrudnieni według wymiaru czasu pracy oraz sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	8
Pracownicy pełnozatrudnieni przyjęci do pracy oraz współczynnik przyjęć według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	9
Pracownicy pełnozatrudnieni zwolnieni z pracy oraz współczynnik zwolnień według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	10

II. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

Bezrobotni zarejestrowani według wybranych grup bezrobotnych oraz miesięcy w 2016 r.	11
Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku oraz kwartałów w 2016 r.	12
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia oraz kwartałów w 2016 r.	13
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy oraz kwartałów w 2016 r.	14
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy oraz kwartałów w 2016 r.	15
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2016 r.	16
Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w 2016 r.	17
Bezrobotni zarejestrowani według grup zawodów w 2016 r.	18
Bezrobotni zarejestrowani w miesiącu sprawozdawczym (napływ bezrobotnych) w 2016 r.	19
Bezrobotni wyrejestrowani w miesiącu sprawozdawczym (odpływ bezrobotnych) w 2016 r.	20
Bezrobotni zarejestrowani poprzednio pracujący według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w 2016 r.	21
Bezrobotni zarejestrowani według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	22
Bezrobotni zarejestrowani według wybranych grup bezrobotnych oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	23
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	24
Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	25
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	26
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	27
Bezrobotni zarejestrowani znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów i powiatów w 2016 r.	28
Napływ i odpływ bezrobotnych według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	29
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	30
Stopa bezrobocia rejestrowanego według miesięcy oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	31

III. POPYT NA PRACĘ

Wolne miejsca pracy według wielkości jednostek oraz sekcji PKD w 2016 r.	32
Wolne nowo utworzone miejsca pracy według wielkości jednostek oraz sekcji PKD w 2016 r.	33
Wolne miejsca pracy według wielkości jednostek oraz wielkich grup zawodów w 2016 r.	34
Wolne nowo utworzone miejsca pracy według wielkości jednostek oraz wielkich grup zawodów w 2016 r.	35
Wolne miejsca pracy według wielkich grup zawodów oraz sekcji PKD w 2016 r.	36
Nowo utworzone miejsca pracy według wielkości jednostek oraz sekcji PKD w 2016 r.	37
Zlikwidowane miejsca pracy według wielkości jednostek oraz sekcji PKD w 2016 r.	38

IV. CZAS PRACY

Bilans czasu pracy według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	39
Bilans czasu pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	40

V. KOSZTY PRACY

Koszty pracy według składników, sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	41
Przeciętny miesięczny koszt pracy na 1 zatrudnionego według składników, sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	42
Przeciętny koszt pracy na 1 godzinę opłaconą według podstawowych składników, sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	43
Przeciętny koszt pracy na 1 godzinę przepracowaną według podstawowych składników, sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	44

VI. WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wynagrodzenia brutto według sektorów własności w 2016 r.	45
Wynagrodzenia brutto według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	46
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	47
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według form finansowania oraz sekcji PKD w 2016 r.	48
Przeciętne godzinowe wynagrodzenia brutto według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	49
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według podregionów i powiatów w 2016 r.	50
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów ekonomicznych oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	51
Emerytury i renty w 2016 r.	52

VII. WARUNKI PRACY

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	53
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według grup i nasilenia zagrożeń oraz sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	54
Likwidacja, ograniczenie lub ujawnienie zagrożeń według rodzajów zagrożeń w 2016 r.	55
Stanowiska pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego i zatrudnieni na tych stanowiskach, według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	56
Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	57
Choroby zawodowe w 2016 r.	58
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych według sektorów własności i sekcji PKD w 2016 r.	59
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	60
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według podregionów i powiatów w 2016 r.	61

VIII. WYPADKI PRZY PRACY

Wypadki przy pracy i poszkodowani w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w 2016 r.	62
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według rodzajów wypadków, liczby dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami oraz sekcji PKD w 2016 r.	63
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wieku oraz sekcji PKD w 2016 r.	64
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji PKD oraz grup wydarzeń powodujących uraz w 2016 r.	65
Przyczyny wypadków przy pracy według wybranych sekcji PKD w 2016 r.	66
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji PKD oraz grup umiejscowienia urazu w 2016 r.	67
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wybranych sekcji PKD oraz rodzajów urazu w 2016 r.	68
Straty czasu pracy innych osób oraz szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkami przy pracy według sekcji PKD w 2016 r.	69
Liczba dni niezdolności do pracy osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w 2016 r.	70
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według rodzajów wypadków oraz podregionów i powiatów w 2016 r.	71

IX. WYBRANE INFORMACJE O RYNKU PRACY WEDŁUG GMIN

Pracujący według płci, wybranych sektorów ekonomicznych oraz podregionów, powiatów i gmin w 2016 r.	72
Bezrobotni zarejestrowani według płci oraz podregionów, powiatów i gmin w 2016 r.	73

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, tablice

CONTENTS

	Page
Preface	4
Contents	11
RESULTS OF SURVEY — SYNTHESIS	17
<i>I. General characteristics of the labour market in Małopolskie voivodship</i>	<i>17</i>
<i>II. Employed persons and paid employment</i>	<i>23</i>
<i>Employed persons in the national economy</i>	<i>23</i>
<i>Paid employment in the national economy</i>	<i>29</i>
<i>Work supply in other form than paid employment</i>	<i>35</i>
<i>III. Registered unemployed persons</i>	<i>40</i>
<i>IV. Demand for labour</i>	<i>52</i>
<i>V. Work time</i>	<i>56</i>
<i>VI. Wages and salaries as well as social benefits</i>	<i>58</i>
<i>VII. Labour costs</i>	<i>65</i>
<i>VIII. Working conditions</i>	<i>67</i>
<i>IX. Accidents at work</i>	<i>75</i>
GENERAL NOTES	81
SYMBOLS. MAJOR ABBREVIATIONS	85
METHODOLOGICAL NOTES	86
<i>Employed persons and paid employment</i>	<i>86</i>
<i>Registered unemployed persons</i>	<i>88</i>
<i>Demand for labour</i>	<i>91</i>
<i>Work time</i>	<i>91</i>
<i>Labour costs</i>	<i>92</i>
<i>Wages and salaries as well as social benefits</i>	<i>93</i>
<i>Working conditions</i>	<i>95</i>
<i>Accidents at work</i>	<i>96</i>

List of tables in the part “RESULTS OF SURVEYS — SYNTHESIS”

	Table	Page
<i>Basic data regarding the labour market in Małopolskie voivodship (2010, 2015, 2016)</i>	<i>I</i>	<i>18</i>
<i>Structure of employed persons in the national economy by ownership sectors (2015, 2016) ...</i>	<i>II</i>	<i>23</i>
<i>Selected categories of employed persons (2015, 2016)</i>	<i>III</i>	<i>26</i>
<i>Hired full-time paid employees and terminated full-time paid employees (2015, 2016)</i>	<i>IV</i>	<i>32</i>
<i>Percentage of not used vacant places by quarters and ownership sectors (2015, 2016)</i>	<i>V</i>	<i>54</i>

LIST OF MAPS

	Map	Page
<i>Employed persons per 1000 population by powiats in 2016</i>	<i>1</i>	<i>28</i>
<i>Entities of natural persons conducting economic activity per 100 persons at working age by powiats in 2016</i>	<i>2</i>	<i>39</i>
<i>Unemployment rate by powiats in 2016</i>	<i>3</i>	<i>41</i>
<i>Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2016</i>	<i>4</i>	<i>63</i>
<i>Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by powiats in 2016</i>	<i>5</i>	<i>69</i>
<i>Accident rate by powiats in 2016.....</i>	<i>6</i>	<i>79</i>

LIST OF GRAPHS

	Graph	Page
<i>Working age population by voivodships in 2016</i>	1	20
<i>Natural persons conducting economic activity per 100 persons at working age by voivodships in 2016</i>	2	20
<i>Employed persons in the national economy by voivodships in 2016</i>	3	21
<i>Registered unemployment by voivodships in 2016</i>	4	21
<i>Average monthly gross wages and salaries in the national economy by voivodships in 2016 ..</i>	5	22
<i>Average monthly gross retirement pension from non-agricultural social security system by voivodships in 2016</i>	6	22
<i>Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by voivodships in 2016 ..</i>	7	22
<i>Accident rate by voivodships in 2016</i>	8	22
<i>Employed persons in the national economy in 2016</i>	9	23
<i>Structure of employed persons in the national economy by sex in 2016</i>	10	24
<i>Employed persons in the national economy by NACE sections (2015, 2016)</i>	11	25
<i>Structure of employed persons in the national economy in ownership sectors by groups of NACE sections in 2016</i>	12	25
<i>Structure of selected categories of employed persons by NACE sections in 2016</i>	13	27
<i>Structure of employed persons by NACE sections in 2016</i>	14	27
<i>Employed persons per 1000 working age population by powiats in 2016</i>	15	28
<i>Average paid employment in the national economy by NACE sections (2015, 2016)</i>	16	29
<i>Structure of average number of students employed for vocational preparation by NACE sections (2015, 2016)</i>	17	30
<i>Average number of students employed for vocational preparation per 1000 average paid employees by selected NACE sections in 2016</i>	18	30
<i>Persons employed on temporary contracts by NACE sections in 2016</i>	19	31
<i>Structure of full-time paid employees hired in 2016</i>	20	33
<i>Structure of full-time paid employees terminated in 2016</i>	21	33
<i>Hire rate and termination rate by NACE sections in 2016</i>	22	34
<i>Persons employed on contracts, which are not employment contracts by NACE sections in 2016</i>	23	35
<i>Structure of contracts of mandate concluded with persons, who have not been employed on the basis of an employment contract by NACE sections in 2016</i>	24	36
<i>Structure of task-specific contracts concluded with persons, who have not been employed on the basis of an employment contract by NACE sections in 2016</i>	25	36
<i>Structure of natural persons conducting economic activity by NACE sections in 2016</i>	26	37
<i>Share of natural persons conducting non-agriculture economic activity in the number of persons employed in the national economy by NACE sections in 2016</i>	27	38
<i>Entities of natural persons newly registered and removed from the REGON register per 10 thous. persons at working age by powiats in 2016</i>	28	39
<i>Registered unemployed persons by sex and months (2015, 2016).....</i>	29	40
<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in 2016</i>	30	40

	Graph	Page
<i>Unemployed persons registered and removed from labour offices by months (2015, 2016) ...</i>	31	42
<i>Structure of registered unemployed persons by age groups in 2016</i>	32	43
<i>Registered unemployed persons by educational level and sex in 2016</i>	33	43
<i>Registered unemployed persons by work seniority and sex in 2016</i>	34	44
<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment and sex in 2016</i>	35	44
<i>Structure of registered long-term unemployed persons in 2016</i>	36	45
<i>Structure of registered unemployed persons by major occupational groups in 2016</i>	37	46
<i>Job vacancies and registered unemployed persons per job offer by months (2015, 2016)</i>	38	47
<i>Share of registered unemployed persons taking part in selected forms of assistance in total number of unemployed persons in 2016</i>	39	48
<i>Structure of entities employing at least 1 person and of workplaces in these entities in 2016 ..</i>	40	52
<i>Entities reporting job vacancies in 2016</i>	41	52
<i>Job vacancies in 2016</i>	42	53
<i>Structure of job vacancies by major occupational groups in 2016</i>	43	53
<i>Structure of job vacancies by NACE sections in 2016</i>	44	54
<i>Newly created and liquidated job vacancies by NACE sections in 2016</i>	45	55
<i>Structure of work time per paid employee by categories of work time and ownership sectors in 2016</i>	46	56
<i>Structure of work time per paid employee by categories of work time and NACE sections in 2016</i>	47	57
<i>Average monthly gross wages and salaries in the national economy by NACE sections in 2016</i>	48	58
<i>Structure of gross wages and salaries in 2016</i>	49	59
<i>Average monthly gross wages and salaries by ownership sectors and forms in 2016.....</i>	50	60
<i>Relative deviation of average monthly gross wages and salaries in NACE sections from the total average monthly gross wages and salaries in 2016</i>	51	60
<i>Average monthly gross wages and salaries by NACE sections and financing form in 2016</i>	52	61
<i>Average hourly gross wages and salaries by NACE sections in 2016</i>	53	61
<i>Structure of employed persons receiving minimal and lower wages and salaries by NACE sections in 2016</i>	54	62
<i>Relative deviation of average monthly gross wages and salaries in powiats from the total average monthly gross wages and salaries in 2016</i>	55	63
<i>Structure of expenditure on retirement and other pension benefits from non-agricultural social security system and the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) by kind of benefits in 2016</i>	56	64
<i>Dynamics of average gross monthly retirement and other pension (2015, 2016)</i>	57	64
<i>Labour costs by ownership sectors in 2016</i>	58	65
<i>Average monthly labour cost per paid employee by NACE sections (2012, 2016)</i>	59	66
<i>Structure of labour costs by components in 2016</i>	60	66
<i>Persons working in hazardous conditions by ownership sectors (2015, 2016)</i>	61	67
<i>Persons working in hazardous conditions by groups of threats in 2016</i>	62	68

	Graph	Page
<i>Structure of threats per capita by groups of threats in 2016</i>	63	70
<i>Structure of threats per capita by NACE sections in 2016</i>	64	71
<i>Positions, in which measures have been taken for liquidation or limitation of occupational risk by type of measures and ownership sectors (2015, 2016)</i>	65	72
<i>Share of positions, in which occupational risk was liquidated or limited in the number of positions, in which occupational risk was assessed by ownership sectors and NACE sections (2015, 2016)</i>	66	72
<i>Benefits from work in harmful and strenuous conditions by kind of benefit in 2016</i>	67	73
<i>Average cost of benefits from accidents at work and occupational diseases by NACE sections (2015, 2016)</i>	68	74
<i>Structure of persons injured in accidents at work by sex in 2016</i>	69	75
<i>Fatal accidents in Małopolskie voivodship (1999-2016)</i>	70	75
<i>Structure of persons injured in accidents at work by NACE sections in 2016</i>	71	76
<i>Structure of persons injured in accidents at work by size of workplaces (the number of employed persons) in 2016</i>	72	76
<i>Structure of persons injured in accidents at work by age groups in 2016</i>	73	76
<i>Structure of persons injured in accidents at work by groups of contact-modes of injury in 2016</i>	74	77
<i>Structure of persons injured in accidents at work by major occupational groups in 2016</i>	75	77
<i>Structure of causes of accidents at work by groups of causes in 2016</i>	76	78
<i>Average number of days of inability to work caused by accidents at work per person injured by powiats in 2016</i>	77	79
<i>Structure of persons injured in accidents at work on private farms by events causing injury in 2016</i>	78	80

TABLES

x

Table

I. EMPLOYED PERSONS AND PAID EMPLOYMENT

<i>Employed persons in the national economy by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	1
<i>Persons working in the national economy by NACE sections in 2016</i>	2
<i>Employed persons by employment status as well as ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	3
<i>Employed persons in the main workplace in urban and rural areas by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	4
<i>Selected categories of employed persons in the main workplace by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	5
<i>Employed persons available through temporary work agencies, employed on contracts and persons on contract of mandate or task-specific contract, and not employed on labour contract by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	6
<i>Average paid employment by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	7
<i>Persons working by time basis as well as ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	8
<i>Hired full-time paid employees and hire rate by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	9
<i>Terminated full-time paid employees and termination rate by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	10

II. REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

<i>Registered unemployed persons by selected groups of unemployed persons and months in 2016</i>	11
<i>Registered unemployed persons by age groups and quarters in 2016</i>	12
<i>Registered unemployed persons by educational level and quarters in 2016</i>	13
<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment and quarters in 2016</i>	14
<i>Registered unemployed persons by work seniority and quarters in 2016</i>	15
<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by age groups and educational level in 2016</i>	16
<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by work seniority and duration of unemployment in 2016</i>	17
<i>Registered unemployed persons by occupational groups in 2016</i>	18
<i>Unemployed persons registered in reporting month (inflow to unemployment) in 2016</i>	19
<i>Unemployed persons removed in reporting month (outflow from unemployment) in 2016</i>	20
<i>Registered unemployed persons previously employed by kind of activity in last job in 2016</i>	21
<i>Registered unemployed persons by months as well as subregions and powiats in 2016</i>	22
<i>Registered unemployed persons by selected groups of unemployed persons as well as subregions and powiats in 2016</i>	23
<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment as well as subregions and powiats in 2016</i>	24
<i>Registered unemployed persons by age groups as well as subregions and powiats in 2016</i>	25
<i>Registered unemployed persons by educational level as well as subregions and powiats in 2016</i>	26
<i>Registered unemployed persons by work seniority as well as subregions and powiats in 2016</i>	27
<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by subregions and powiats in 2016</i>	28
<i>Inflow to and outflow from unemployment by months as well as subregions and powiats in 2016</i>	29
<i>Job vacancies and places of occupational activation by months as well as subregions and powiats in 2016</i>	30
<i>Registered unemployment rate by months as well as subregions and powiats in 2016</i>	31

III. DEMAND FOR LABOUR

<i>Job vacancies by size of entities and NACE sections in 2016</i>	32
<i>Vacancies in newly created jobs by size of entities and NACE sections in 2016</i>	33
<i>Job vacancies by size of entities and major occupational groups in 2016</i>	34
<i>Vacancies in newly created jobs by size of entities and major occupational groups in 2016</i>	35
<i>Job vacancies by major occupational groups and NACE sections in 2016</i>	36
<i>Newly created jobs by size of entities and NACE sections in 2016</i>	37
<i>Liquidated jobs by size of entities and NACE sections in 2016</i>	38

IV. WORK TIME

<i>Balance of work time by ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	39
<i>Balance of work time calculated per paid employee by ownership sectors and NACE sections in 2016</i> ...	40

V. LABOUR COSTS

<i>Labour costs by components, ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	41
<i>Average monthly labour cost per paid employee by components, ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	42
<i>Average labour cost per 1 hour paid by basic components, ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	43
<i>Average labour cost per 1 hour worked by basic components, ownership sectors and NACE sections in 2016</i>	44

VI. WAGES AND SALARIES AS WELL AS SOCIAL BENEFITS

Gross wages and salaries by ownership sectors in 2016	45
Gross wages and salaries by ownership sectors and NACE sections in 2016	46
Average monthly gross wages and salaries by ownership sectors and NACE sections in 2016	47
Average monthly gross wages and salaries by financing form and NACE sections in 2016	48
Average hourly gross wages and salaries by ownership sectors and NACE sections in 2016	49
Average monthly gross wages and salaries by subregions and powiats in 2016	50
Average monthly gross wages and salaries by economic sectors as well as subregions and powiats in 2016	51
Retirement and other pensions in 2016	52

VII. WORKING CONDITIONS

Persons working in hazardous conditions by groups of agents and intensity of dangers as well as ownership sectors and NACE sections in 2016	53
Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees by groups of agents and intensity of dangers as well as ownership sectors and NACE sections in 2016	54
Liquidation, limitation or disclosure of hazards by kind of hazard in 2016	55
Positions for which assessment of occupational risk was made and persons working in these positions by ownership sectors and NACE sections in 2016	56
Benefits for work in harmful and strenuous conditions by ownership sectors and NACE sections in 2016	57
Occupational diseases in 2016	58
Occupational accidents and occupational diseases benefits by ownership sectors and NACE sections in 2016	59
Persons working in hazardous conditions by groups of agents and intensity of dangers as well as subregions and powiats in 2016	60
Persons working in hazardous conditions with agents harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2016	61

VIII. ACCIDENTS AT WORK

Accidents at work and persons injured in accidents at work by NACE sections in 2016	62
Persons injured in accidents at work by kind of accidents, number of days of inability to work caused by accidents and NACE sections in 2016	63
Persons injured in accidents at work by age groups and NACE sections in 2016	64
Persons injured in accidents at work by selected NACE sections and groups of contact-modes of injury in 2016	65
Causes of accidents at work by selected NACE sections in 2016	66
Persons injured in accidents at work by selected NACE sections and groups of sites of injury in 2016	67
Persons injured in accidents at work by selected NACE sections and kind of injury in 2016	68
Losses of working time of other persons and estimated material losses caused by accidents at work by NACE sections in 2016	69
Number of days of inability to work of persons injured in accidents at work by NACE sections in 2016	70
Persons injured in accidents at work by kind of accident as well as subregions and powiats in 2016	71

IX. SELECTED INFORMATION ON THE LABOUR MARKET BY GMINAS

Employed persons by sex, selected economic sectors as well as subregions, powiats and gminas in 2016	72
Registered unemployed persons by sex as well as subregions, powiats and gminas in 2016	73

In English: preface, contents, tables

WYNIKI BADAŃ — SYNTEZA

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA RYNKU PRACY

W końcu 2016 r. województwo małopolskie liczyło 3382,3 tys. mieszkańców (o 9,6 tys. więcej w stosunku do stanu sprzed roku), co stanowiło 8,8% ludności kraju. Dalszemu obniżeniu uległa liczba ludności w wieku produkcyjnym. Więcej było natomiast ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W konsekwencji zwiększył się wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) i ukształtował się na poziomie 61,3 (średnio w kraju — 61,7).

W 2016 r. w województwie małopolskim odnotowano dalszy wzrost liczby pracujących (o 3,9%), do stanu 1373,5 tys. osób w końcu roku. Tendencja ta była zbieżna z ogólnokrajową i udział pracujących w skali kraju pozostał na niezmiennym poziomie (9,2%). W strukturze pracujących według statusu zatrudnienia prawie 68% stanowili zatrudnieni na podstawie stosunku pracy. Liczba zatrudnionych wzrosła, a ogólny przyrost zatrudnienia wynikał ze wzrostu liczby umów o pracę zawartych na czas określony, jak i liczby pracujących na podstawie umów dających stabilizację na rynku pracy, zawartych na czas nieokreślony. Wzrosła zarówno liczba przyjętych do pracy jak i osób zwolnionych. Zmieniły się względne miary ruchu zatrudnionych; współczynnik przyjęć wzrósł o 1,5 p. proc. a współczynnik zwolnień obniżył się o 0,1 p. proc. W podmiotach zatrudniających pracowników odnotowano dodatni bilans miejsc pracy utworzonych i zlikwidowanych. Wzrosła przeciętna liczba wolnych miejsc pracy, a przeciętny roczny odsetek niewykorzystania ukształtował się na tym samym poziomie co w kraju i wyniósł 0,76%.

Rok 2016 był kolejnym rokiem z rzędu, w którym odnotowano spadek bezrobocia. W powiatowych urzędach pracy województwa małopolskiego w końcu grudnia było zarejestrowanych 96,5 tys. osób bezrobotnych, czyli o 19,3% mniej niż rok wcześniej. Tendencja ta była zbieżna z ogólnopolską. Udział bezrobocia rejestrowanego w skali kraju wyniósł 7,2%. Zmniejszyła się liczba osób długotrwale bezrobotnych (o 21,0%) i stanowili oni 53,9% ogółu zarejestrowanych. Stopa bezrobocia rejestrowanego, wynosząca w końcu grudnia 6,6% obniżyła się w stosunku do poziomu sprzed roku o 1,7 p. proc. Była też niższa od przeciętnej w kraju — o 1,6 p. proc.

Przeciętna płaca miesięczna w województwie małopolskim, w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła o 4,7%, ale nadal kształtowała się poniżej średniej krajowej (na poziomie 94,8% średniej płacy w Polsce; wzrost relacji o 1,0 p. proc.). W stosunku do ogólnokrajowych niższe były również przeciętne miesięczne świadczenia emerytalne i rentowe wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego — z wyjątkiem przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Kolejny rok z rzędu poprawie uległy wskaźniki opisujące bezpieczeństwo pracy. Ogólny wskaźnik wypadkowości zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem i w 2016 r. wyniósł 5,30; od przeciętnej w kraju był niższy o 1,70. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost wskaźnika wypadków śmiertelnych. Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w badanych jednostkach obniżyła się o 9,6 i w końcu 2016 r. wyniosła 56,3 (o 24,5 poniżej przeciętnej w kraju).

Mieszkańcy województwa aktywnie tworzyli własne miejsca pracy. W rejestrze REGON w końcu grudnia 2016 r. w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym figurowało 12,7 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 0,2 więcej niż przeciętnie w kraju). Najwięcej osób prowadziło działalność związaną z handlem i budownictwem (łącznie ponad 40%).

Tabl. I. Podstawowe dane o rynku pracy w województwie małopolskim

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	3336,7	3372,6	3382,3
mężczyźni	1619,4	1636,7	1641,3
kobiety	1717,3	1735,9	1740,9
miasta	1640,3	1634,9	1637,4
wieś	1696,4	1737,7	1744,9
w tym w wieku produkcyjnym	2122,6	2106,1	2097,2
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):			
nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,2	60,1	61,3
poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	83,0	98,3	101,0
poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,9	29,8	30,8
Saldo migracji stałej na 1000 ludności	1,32	0,93	1,09
wewnętrznej	1,10	1,12	1,00
zagranicznej	0,22	×	0,09
Pracujący ^a (stan w dniu 31 XII) w tys.	1225,2	1321,9	1373,5
mężczyźni	637,2	676,0	707,3
kobiety	588,0	645,9	666,2
sektor publiczny	260,2	247,0	248,7
sektor prywatny	965,0	1074,9	1124,8
w sektorach ekonomicznych (PKD 2007):			
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	272,9	272,8	272,8
przemysł i budownictwo	301,6	313,6	330,1
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	290,3	326,2	340,1
pozostałe usługi	360,5	409,4	430,5
Zatrudnieni ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	815,4	865,4	906,2
mężczyźni	407,6	423,8	446,6
kobiety	407,8	441,6	459,5
Przeciętne zatrudnienie ^c	785,8	801,4	834,6
Ruch zatrudnionych ^d w tys.:			
przyjęci do pracy	130,7	141,0	155,3
w tym podejmujący pracę po raz pierwszy	17,9	19,3	21,0
zwolnieni z pracy	117,4	132,8	136,3
Współczynnik ruchu zatrudnionych ^d w %:			
przyjęć	20,9	21,9	23,4
zwolnień	18,7	20,6	20,5

Tabl. I. Podstawowe dane o rynku pracy w województwie małopolskim (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.:			
ogółem	142,2	119,6	96,5
mężczyźni	66,7	55,4	44,2
kobiety	75,5	64,2	52,3
w tym w wieku:			
poniżej 25 lat	39,3	21,5	15,3
55 lat i więcej	11,0	18,3	15,8
z liczby ogółem:			
z prawem do zasiłku	23,0	15,4	12,3
długotrwale bezrobotni	60,9	65,9	52,0
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII) w %	6,7	5,7	4,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	10,4	8,3	6,6
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII) .	72	40	20
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej:			
w zł	2973,79	3667,02	3839,56
w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	92,2	93,8	94,8
Przeciętna liczba emerytów i rencistów ^e w tys.	756,1	718,8	719,2
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^e w zł:			
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	1543,10	1938,81	1975,40
rolników indywidualnych	924,05	1140,46	1146,98
Zatrudnieni ^f w warunkach zagrożenia (stan w dniu 31 XII):			
w tys.	34,6	32,3	28,1
zagrożenia związane:			
ze środowiskiem pracy	19,3	16,8	15,3
z uciążliwością pracy	10,0	9,6	7,1
z czynnikami mechanicznymi	5,3	5,8	5,7
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem	74,3	65,9	56,3
Choroby zawodowe	312	225	171
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	5898	5679	5716
mężczyźni	3941	3476	3423
kobiety	1957	2203	2293
w tym w wypadkach:			
śmiertelnych	27	9	26
ciężkich	38	41	32
Wskaźnik wypadkowości	6,25	5,46	5,30
Wskaźnik wypadków śmiertelnych	0,029	0,009	0,024

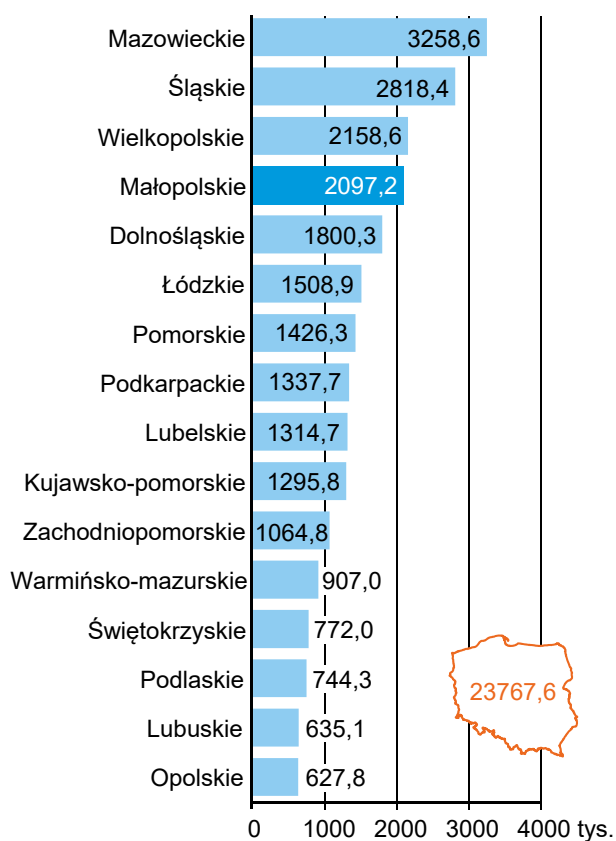
Tabl. I. Podstawowe dane o rynku pracy w województwie małopolskim (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2015	2016
Liczba dni niezdolności do pracy osób poszkodowanych na 1 poszkodowanego ^g	43,6	42,5	34,0
Średni koszt odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy na 1 świadczenie w zł	2557	3547	3445
Szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkami w tys. zł	1311	865	1090
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie KRUPGN REGON (stan w końcu roku):			
ogółem w tys.	331,4	363,9	371,1
w tym o liczbie pracujących poniżej 10 osób	314,2	348,0	355,1
na 10 tys. ludności	993	1079	1097
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w systemie KRUPGN REGON na 10 tys. ludności	109	98	96
Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z systemu KRUPGN REGON na 10 tys. ludności	58	77	75

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Liczbę pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oszacowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy. c Po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty. d Pracowników pełnozatrudnionych; bez zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. e Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86. f Liczeni jeden raz, w grupie czynnika przeważającego. g Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy tych osób.

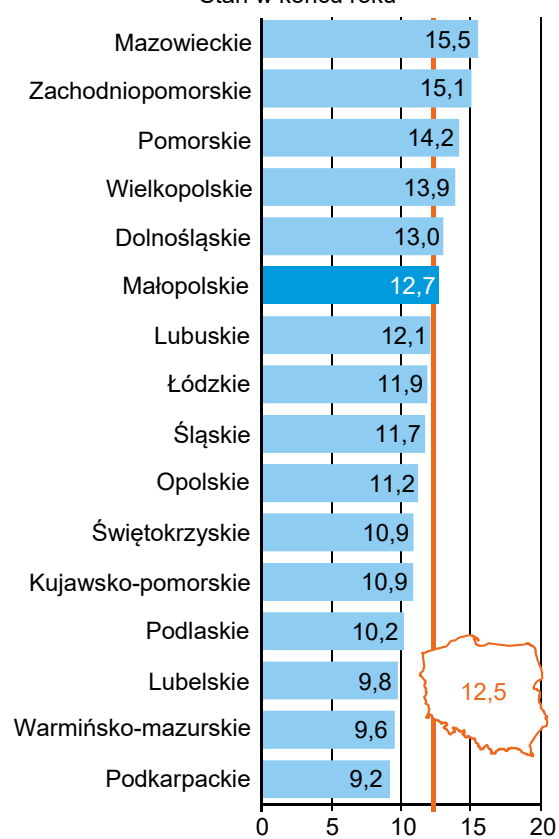
Wykres 1. Ludność w wieku produkcyjnym według województw w 2016 r.

Stan w dniu 31 XII

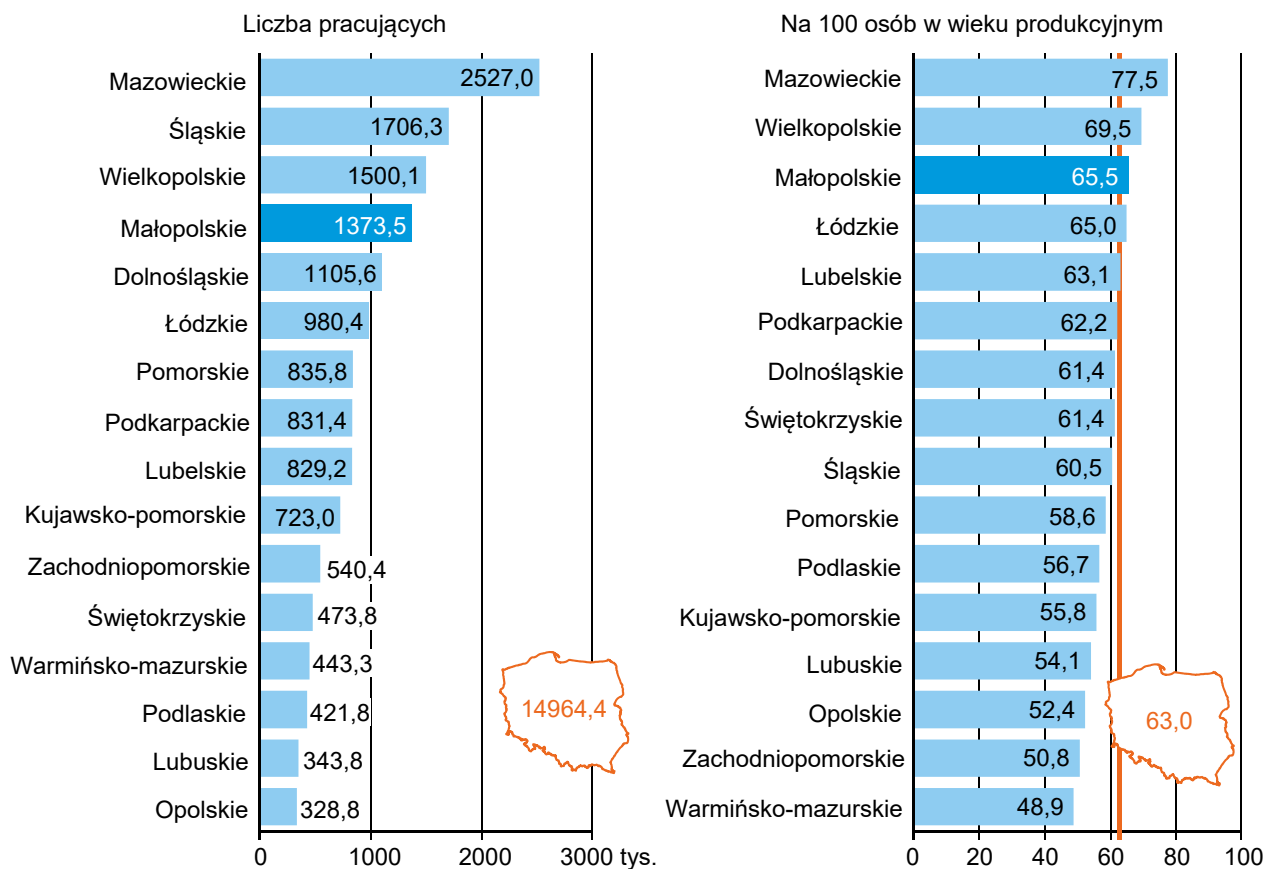

Wykres 2. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym według województw w 2016 r.

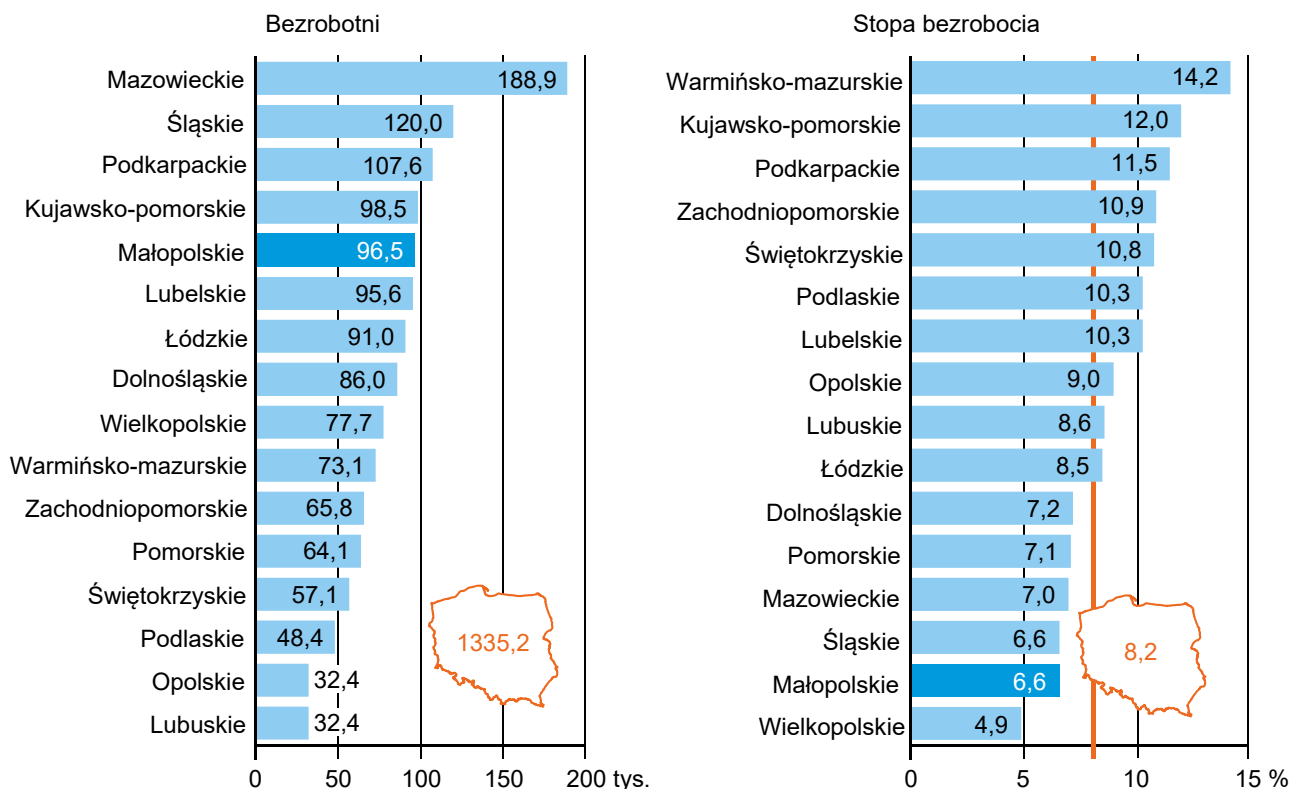
Stan w końcu roku

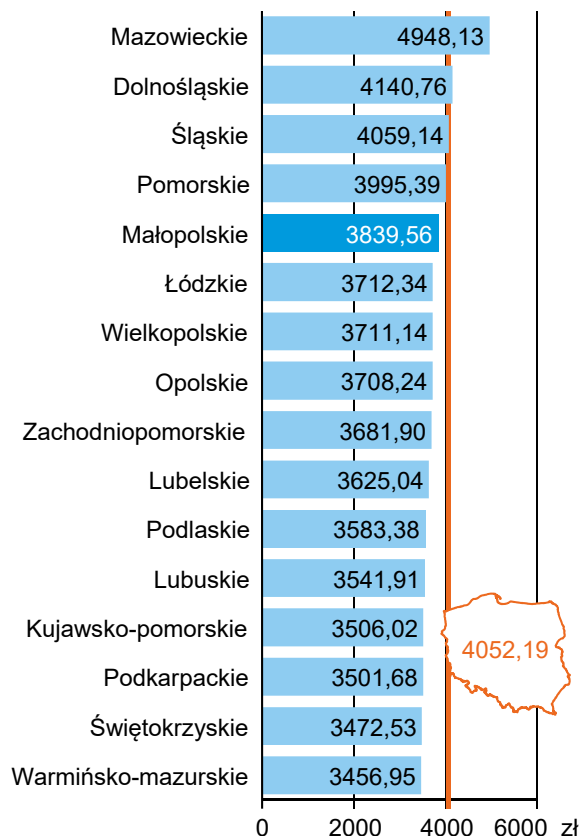
Wykres 3. Pracujący w gospodarce narodowej według województw w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

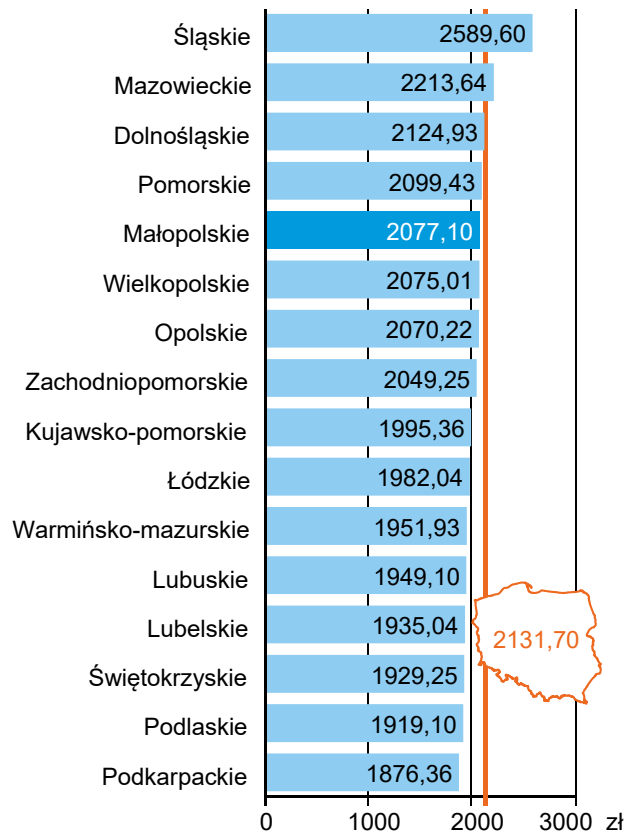
Wykres 4. Bezrobocie rejestrowane według województw w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

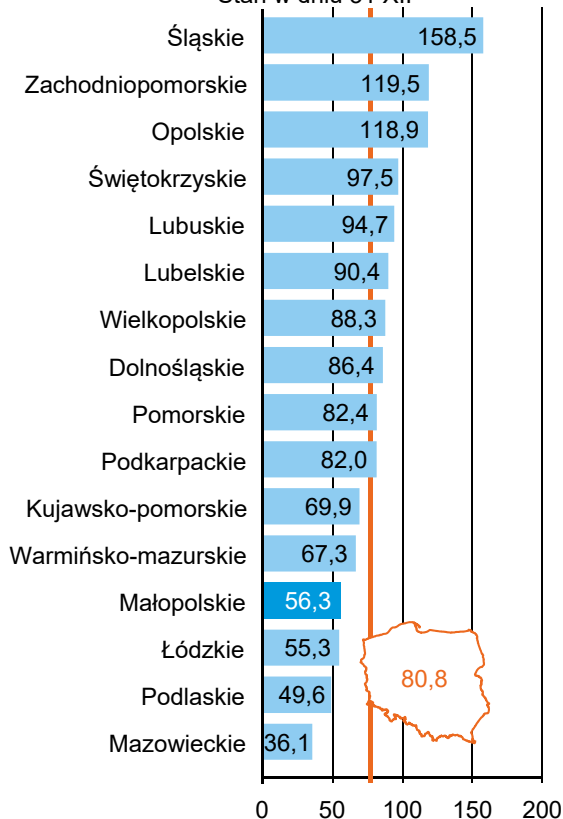
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej według województw w 2016 r.

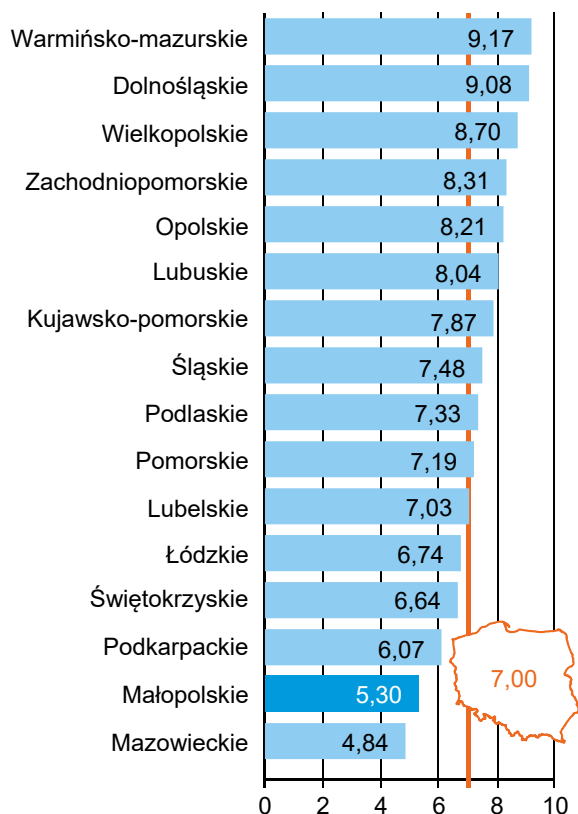
Wykres 6. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych według województw w 2016 r.

Wykres 7. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

Wykres 8. Wskaźnik wypadkowości według województw w 2016 r.

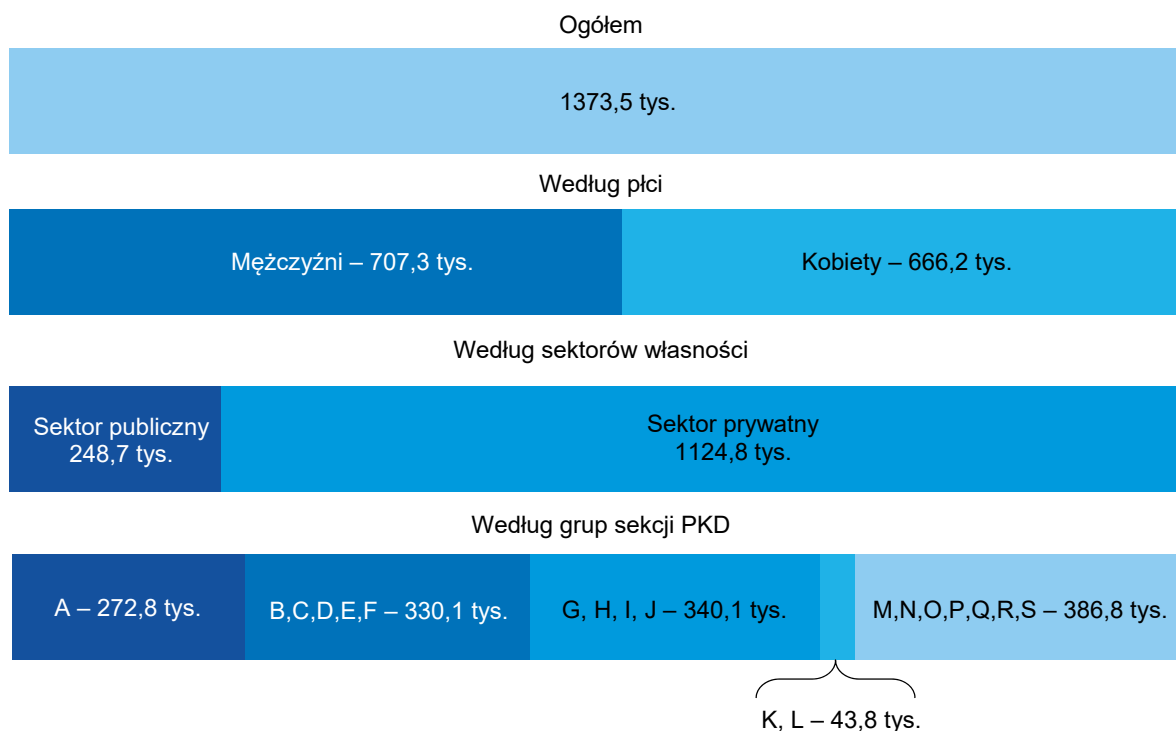

II. PRACUJĄCY I ZATRUDNIENI

Pracujący w gospodarce narodowej

W końcu 2016 roku w województwie małopolskim pracowało (licząc według faktycznego miejsca pracy) 1373,5 tys. osób, czyli o 51,6 tys. (o 3,9%) więcej w porównaniu ze stanem sprzed roku. Liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 406 (wobec 392 w końcu 2015 r.), a na 1000 osób w wieku produkcyjnym — 655 (przed rokiem 628). Liczba pracujących kobiet wzrosła o 20,4 tys. (o 3,2%), a mężczyzn — o 31,3 tys. (o 4,6%). W podmiotach sektora prywatnego pracowało o 49,9 tys. osób więcej (o 4,6%); wzrost o 19,0 tys. kobiet (o 3,9%) i o 30,9 tys. mężczyzn (o 5,2%). Liczba pracujących w sektorze publicznym była wyższa o 1,7 tys. (o 0,7%), w przypadku kobiet odnotowano wzrost o 1,3 tys. (o 0,8%), a mężczyzn — o 0,4 tys. (o 0,5%).

Wykres 9. Pracujący^a w gospodarce narodowej w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

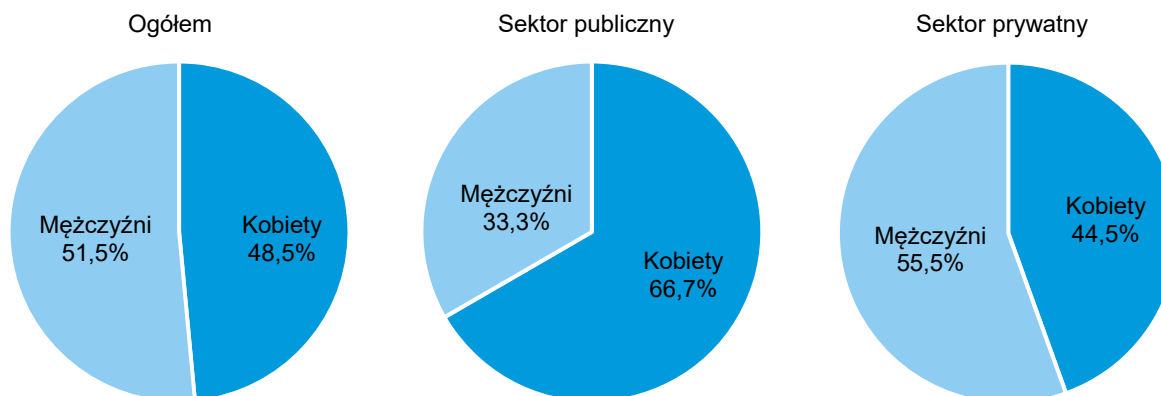
Tabl. II. Struktura pracujących^a w gospodarce narodowej według sektorów własności
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2015	2016	
	ogółem	mężczyźni	kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Sektor publiczny	18,7	18,1	11,7
Sektor prywatny	81,3	81,9	88,3

a Według faktycznego miejsca pracy.

W końcu 2016 r. kobiety stanowiły większość pracujących w sektorze publicznym, a wśród pracujących w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni.

Wykres 10. Struktura pracujących^a w gospodarce narodowej według płci w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

a Według faktycznego miejsca pracy.

Struktura pracujących w gospodarce narodowej według statusu zatrudnienia (licząc według siedziby jednostek prawnych i lokalnych stanowiących podmioty sprawozdawcze) w końcu 2016 r. była prawie taka sama jak w latach poprzednich. Udział zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyniósł 67,5%, właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z członkami ich rodzin) — 32,1%, a osób o innym statusie zatrudnienia — 0,4% pracujących ogółem. Wśród kobiet udział zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyniósł 69,9% i był wyższy niż w grupie mężczyzn o 4,6 p. proc. Z kolei udział pracujących w charakterze właścicieli, współwłaścicieli i pomagających członków rodzin wyższy był w przypadku mężczyzn niż kobiet (o 4,1 p. proc.) i stanowił 34,1% pracujących mężczyzn.

Wzrost liczby pracujących (w odniesieniu do stanu w końcu 2015 r.) nastąpił w większości sekcji PKD, a najwięcej, o 11,1 tys. osób (o 5,7%), w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. W podmiotach zaliczanych do sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” liczba pracujących wzrosła o 8,6 tys. (o 13,9% — największy względny przyrost), a w sekcji „Budownictwo” — o 5,1 tys. (o 5,7%). Spadek liczby pracujących odnotowano w sekcji „Górnictwo i wydobywanie” i „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”.

W końcu 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, wśród ogółu pracujących najwięcej osób wykazano w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” — 272,8 tys. (19,9%), z czego 270,5 tys. — w rolnictwie (grupowanie według rodzaju działalności podmiotów będących ich miejscem pracy). Zdecydowana większość z nich pracowała w rozdrobnionym rolnictwie indywidualnym (odsetek pracujących w podmiotach rolniczych objętych sprawozdawczością Z-06 stanowił tylko 1,3% pracujących w tej sekcji). W sekcjach „Przetwórstwo przemysłowe” i „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” liczba pracujących wyniosła odpowiednio 206,5 tys. (15,0%) i 203,5 tys. (14,8%). Udział pracujących w tych 3 sekcjach PKD stanowił prawie połowę (49,7%) ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. W sektorze prywatnym w wymienionych sekcjach pracowało łącznie 60,2% pracowników tego sektora. Odmiennie kształtowała się struktura pracujących w sektorze publicznym; 73,8% pracujących w podmiotach tego sektora stanowili pracownicy sekcji: „Edukacja” — 91,0 tys. (36,6%), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” — 46,7 tys. (18,8%) oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” — 45,9 tys. (18,4%).

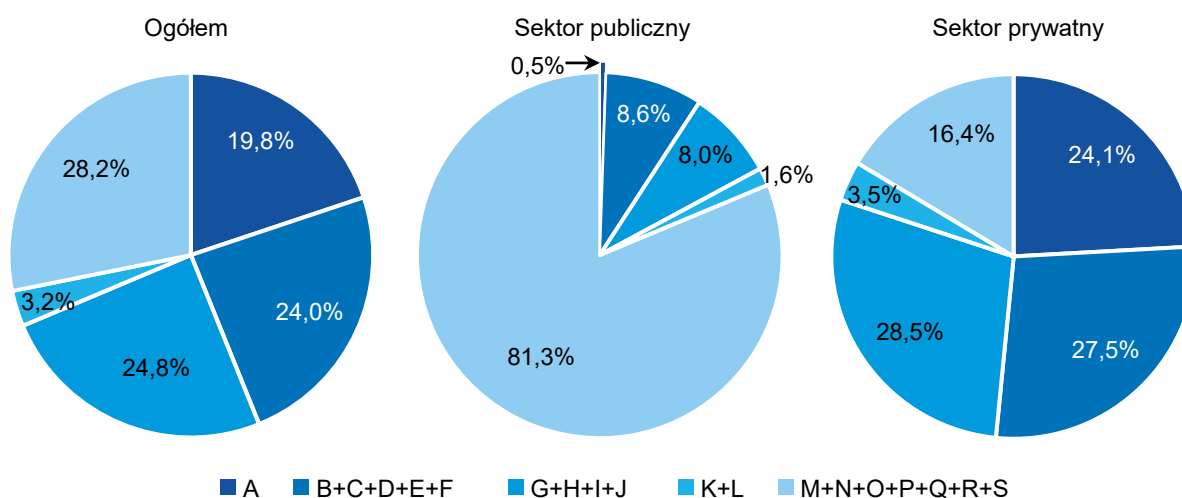
Wykres 11. Pracujący^a w gospodarce narodowej według sekcji PKD
Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

U w a g a. Sekcje posortowano malejąco według liczby pracujących w 2016 r.

Wykres 12. Struktura pracujących^a w gospodarce narodowej w sektorach własności według grup sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

W podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz w jednostkach budżetowych (16,9 tys. jednostek badanych na formularzu o symbolu Z-06) w końcu grudnia 2016 r. (w głównym miejscu pracy — grupowanie według siedziby podmiotu) pracowało 749,5 tys. osób. Liczebność tej grupy pracujących zwiększyła się o 29,7 tys. (o 4,1%) w stosunku do stanu sprzed roku. Struktura pracujących według statusu zatrudnienia nie zmieniła się; udział zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyniósł 99,0%, właściele, współwłaściele (łącznie z pomagającymi członkami rodzin) — 0,9%, a pozostałych osób — 0,1%. W podmiotach zaliczanych do sektora publicznego pracowało 30,2% osób (31,2% w końcu 2015 r.). Udział kobiet w ogólnej grupie pracujących wyniósł 51,7% (w 2015 r. — 52,2%); w sektorze publicznym stanowił 69,6% (wzrost o 0,1 p. proc.), a w sektorze prywatnym — 44,0% (spadek o 0,3 p. proc.).

Tabl. III. Wybrane kategorie pracujących^a
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Pracujący w porze nocnej	Niepełnosprawni	Emeryci i renciści	Cudzoziemcy	Pracownicy zatrudnieni w formie telepracy
		w tysiącach				
OGÓŁEM	2015	66,6	26,2	18,9	5,9	1,6
	2016	66,6	25,8	19,2	8,8	3,0
w tym kobiety	2015	30,0	12,9	8,5	1,6	1,0
	2016	29,2	12,8	8,9	2,1	1,6
Sektor publiczny	2015	20,3	4,5	5,8	0,3	0,0
	2016	20,1	4,7	5,9	0,3	0,0
Sektor prywatny	2015	46,3	21,7	13,1	5,6	1,6
	2016	46,5	21,2	13,3	8,5	3,0

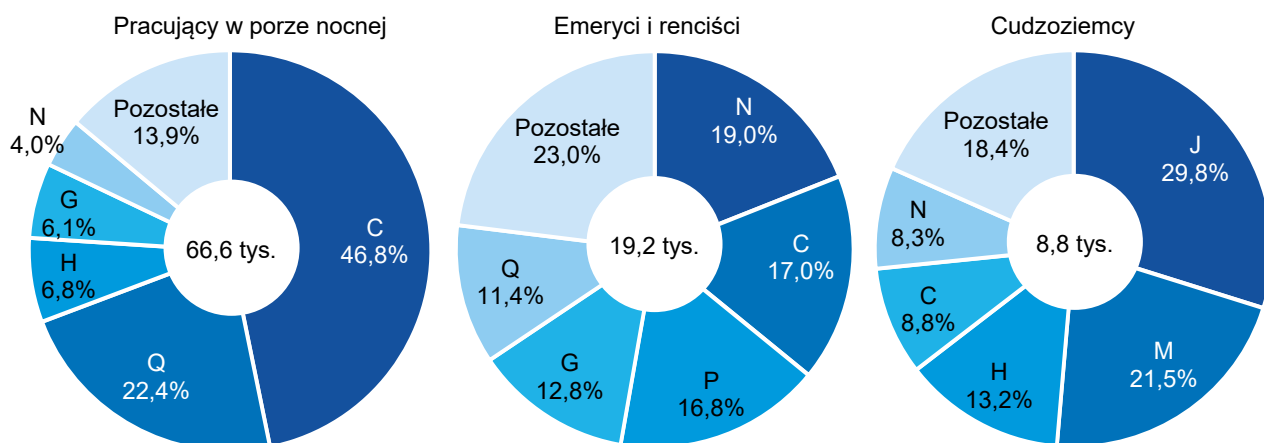
a Według siedziby podmiotu; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

W omawianej grupie pracujących 8,9% stanowiły osoby świadczące pracę w porze nocnej (w końcu 2015 r. — 9,2%). Podobnie jak przed rokiem, ich największy udział odnotowano wśród pracujących w podmiotach sekcji PKD: „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (23,8% ogólnej liczby pracujących w tej sekcji), „Przetwórstwo przemysłowe” (18,1%) oraz „Transport i gospodarka magazynowa” (16,4%).

Obniżył się (o 0,2 p. proc.) odsetek osób pracujących z orzeczoną niepełnosprawnością i wyniósł 3,4%. Niepełnosprawni stanowili zdecydowanie największy udział w grupie pracujących w firmach sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (31,5%), a w dalszej kolejności: „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (4,2%), „Przetwórstwo przemysłowe” (3,8%) oraz „Obsługa rynku nieruchomości^Δ” (3,6%). Nie zmienił się udział osób pracujących, posiadających jednocześnie prawo do emerytury lub renty i wyniósł średnio 2,6%; największy odnotowano w sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (13,4%).

Nadal wzrastała liczba pracujących cudzoziemców. Wyższy był również ich udział wśród pracujących ogółem (o 0,4 p. proc.) i w końcu 2016 r. wyniósł 1,2%. Największy odsetek cudzoziemców odnotowano w firmach zaliczanych do sekcji „Informacja i komunikacja” (10,0%) oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (5,7%). Prawie dwukrotnie wzrosła liczba osób zatrudnionych w formie telepracy, a ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 0,4% (0,2% w końcu 2015 r.), w tym najwięcej wśród pracujących w sekcji „Informacja i komunikacja” (4,1%).

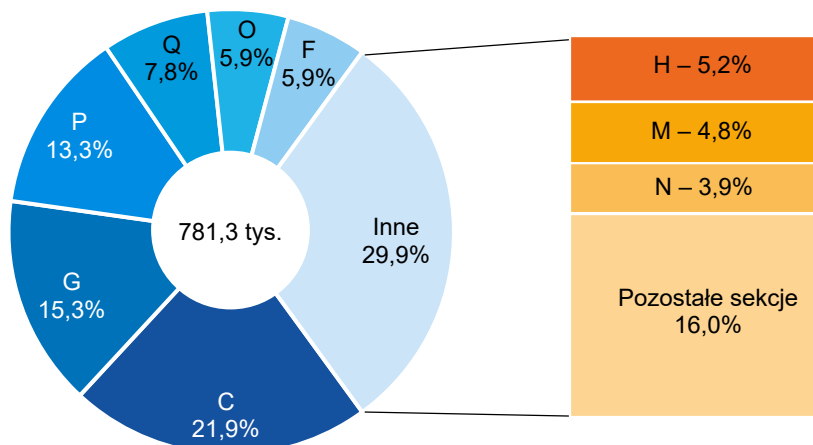
Wykres 13. Struktura wybranych kategorii pracujących^a według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Według siedziby podmiotu; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Po zastosowaniu grupowania według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz w jednostkach budżetowych), liczba pracujących wyniosła 781,3 tys. i w porównaniu ze stanem w końcu 2015 r. zwiększyła się o 4,4% (o 32,9 tys.). W grupowaniu podmiotów według sekcji PKD odnotowano wzrost liczby pracujących w prawie wszystkich sekcjach PKD, a największy w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (o 9,6 tys., tj. o 5,9%) i „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (o 6,6 tys., tj. o 21,3%). Jedynie w 3 sekcjach PKD liczba pracujących zmalała — najwięcej w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (o 0,1 tys., tj. o 3,7%).

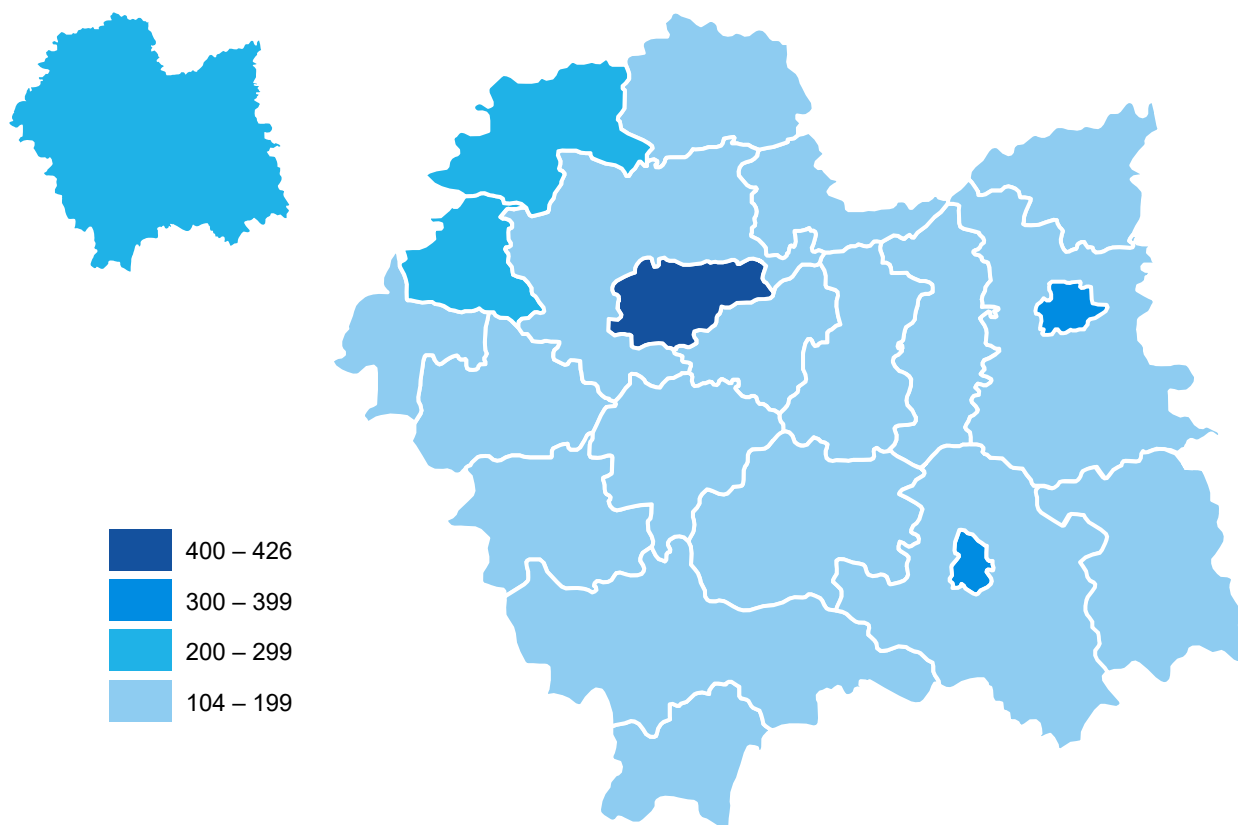
Wykres 14. Struktura pracujących^a według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

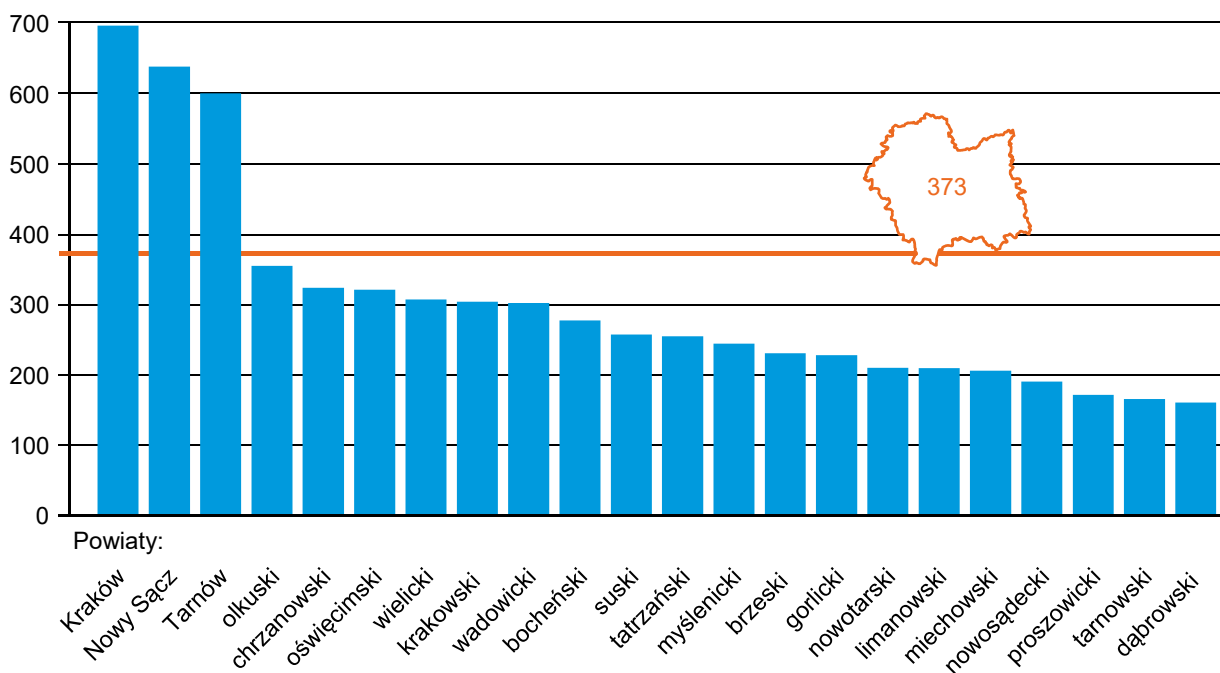
Rozmieszczenie terytorialne pracujących (bez pracujących w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) było podobne jak w latach poprzednich. Liczba pracujących w miastach wyniosła 617,0 tys. (79,0% badanej zbiorowości), a w placówkach położonych na obszarach wiejskich — 164,3 tys. Zdecydowanie najwięcej osób pracowało w stolicy województwa (41,7%), a następnie (tak jak w 2015 r.) w powiecie krakowskim (6,6%), w Tarnowie (5,1%) i w Nowym Sączu (4,2%). Wzrost liczby pracujących nastąpił we wszystkich powiatach, a największy w Krakowie (o 14,1 tys.) oraz w powiatach: wielickim (o 2,4 tys.), oświęcimskim (o 2,1 tys.) i krakowskim (również o 2,1 tys.). Relatywny wzrost liczby pracujących kształtował się w granicach od 0,6% w powiecie dąbrowskim do 11,5% — w wielickim.

Mapa 1. Pracujący^a na 1000 ludności według powiatów w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Wykres 15. Pracujący^a na 1000 ludności w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

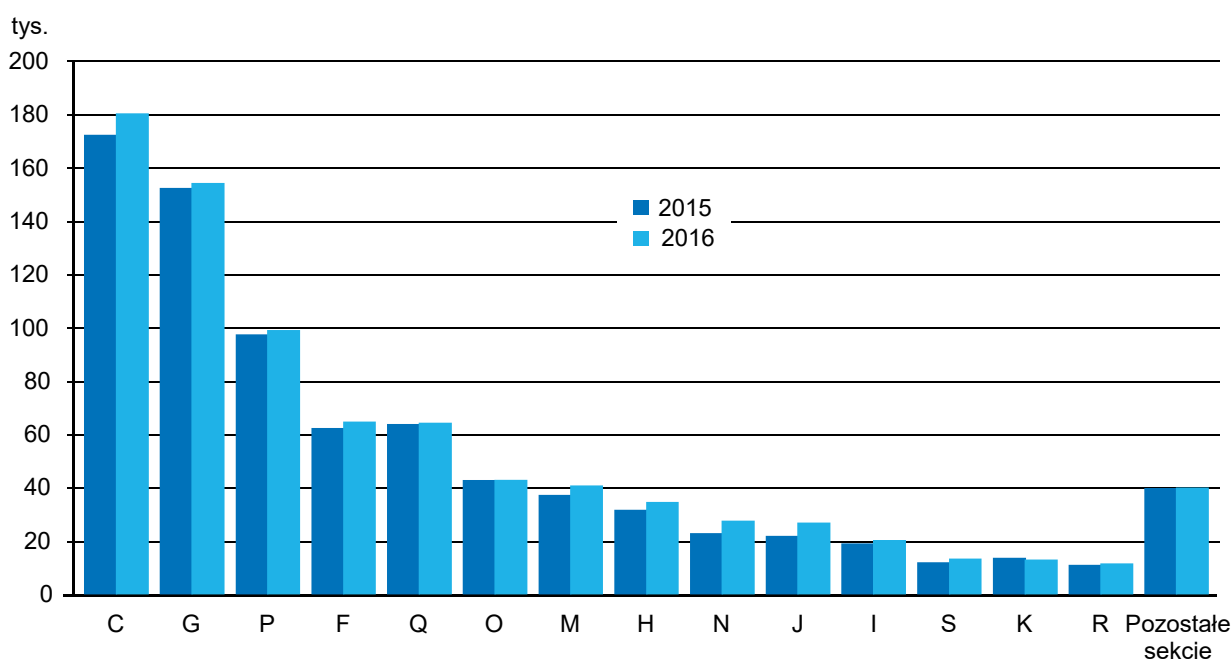

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Zatrudnieni w gospodarce narodowej

W końcu 2016 r. w województwie małopolskim było zatrudnionych 906,2 tys. osób (licząc według siedziby jednostek prawnych i lokalnych podmiotów sprawozdawczych). Podmioty sektora prywatnego zatrudniały 680,1 tys. osób. (75,0%), a publicznego — 226,1 tys. (25,0%). W porównaniu ze stanem sprzed roku zatrudnienie wzrosło o 40,8 tys. osób (o 4,7%), przy czym wzrost w sektorze prywatnym wyniósł 39,0 tys. (o 6,1%), a w sektorze publicznym — 1,8 tys. osób (o 0,8%). Ogólny przyrost zatrudnienia nastąpił na skutek wzrostu liczby zatrudnionych kobiet o 17,9 tys. (o 4,1%) oraz mężczyzn — o 22,9 tys. (o 5,4%). Udział kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych wyniósł 50,7%; w podmiotach sektora publicznego był wyższy i wyniósł 69,6%, a w sektorze prywatnym — 44,4%.

Wykres 16. Przeciętne zatrudnienie^a w gospodarce narodowej według sekcji PKD

a Według siedziby jednostek prawnych i lokalnych stanowiących podmioty sprawozdawcze.

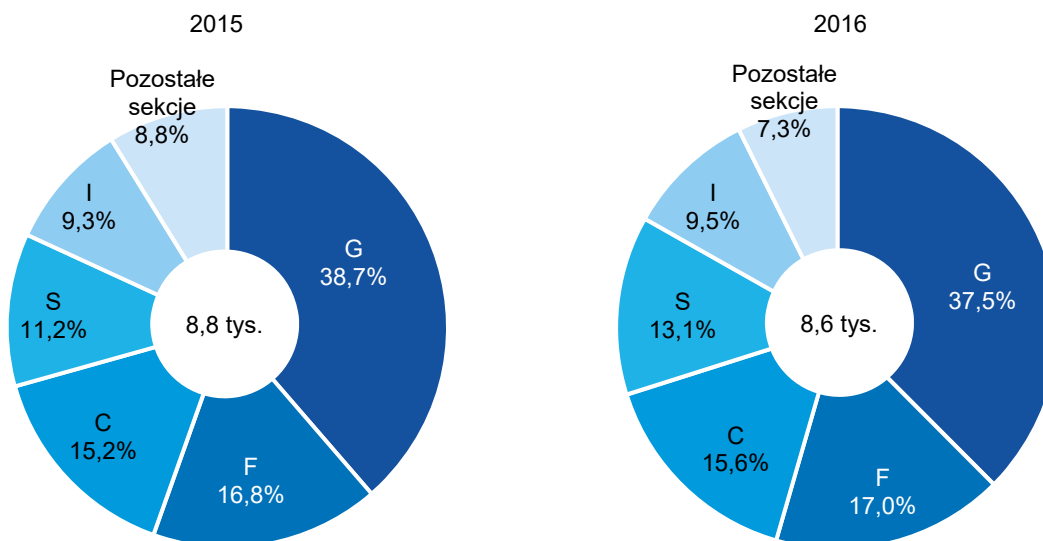
U w a g a. Sekcje posortowano malejąco według przeciętnej liczby zatrudnionych w 2016 r.

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie (po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty, bez osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, osób wykonujących pracę nakładczą, agentów oraz bez osób zatrudnionych poza granicami kraju) wyniosło 834,6 tys. i było wyższe o 33,2 tys. (o 4,1%) w odniesieniu do poprzedniego roku. Najbardziej wzrosło przeciętne zatrudnienie w podmiotach należących do sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (o 8,1 tys.), „Informacja i komunikacja” (o 4,9 tys.) oraz „Administrowanie i działalność wspierająca” (o 4,7 tys.). Niewielki spadek przeciętnego zatrudnienia odnotowano w 2 sekcjach PKD („Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”).

Podobnie jak w poprzednim roku, w strukturze przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD największy udział stanowiło zatrudnienie w sekcjach „Przetwórstwo przemysłowe” i „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^{A)}” (łącznie 40,1% przeciętnego zatrudnienia w województwie), a następnie w sekcjach „Edukacja”, „Budownictwo” oraz „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (łącznie 27,3%).

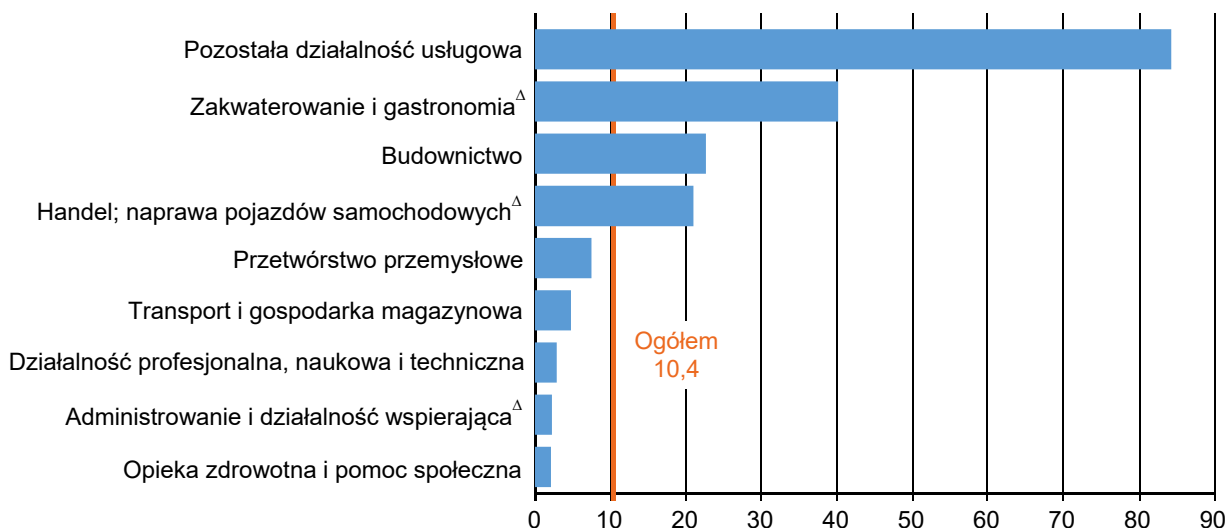
Przeciętna liczba uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego w zakładach pracy mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego w 2016 r. zmniejszyła się o 0,2 tys. (tj. o 1,8% w porównaniu z 2015 r.) i wyniosła 8,6 tys. Struktura uczniów według sekcji PKD zakładów, w których pobierali naukę, była zbliżona do odnotowanej w latach poprzednich. Najwięcej uczniów było w podmiotach zaliczanych do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (3,2 tys.), „Budownictwo” (1,5 tys.) i „Przetwórstwo przemysłowe” (1,4 tys.).

Wykres 17. Struktura przeciętnej liczby uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego według sekcji PKD

Wskaźnik natężenia liczby uczniów na 1000 osób przeciętnego zatrudnienia wyniósł 10,4 (w 2015 r. — 11,0). Relacja ta była najwyższa w sekcjach „Pozostała działalność usługowa” (wzrost o 3,3 w porównaniu z 2015 r.) i „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ” (spadek wskaźnika o 2,6).

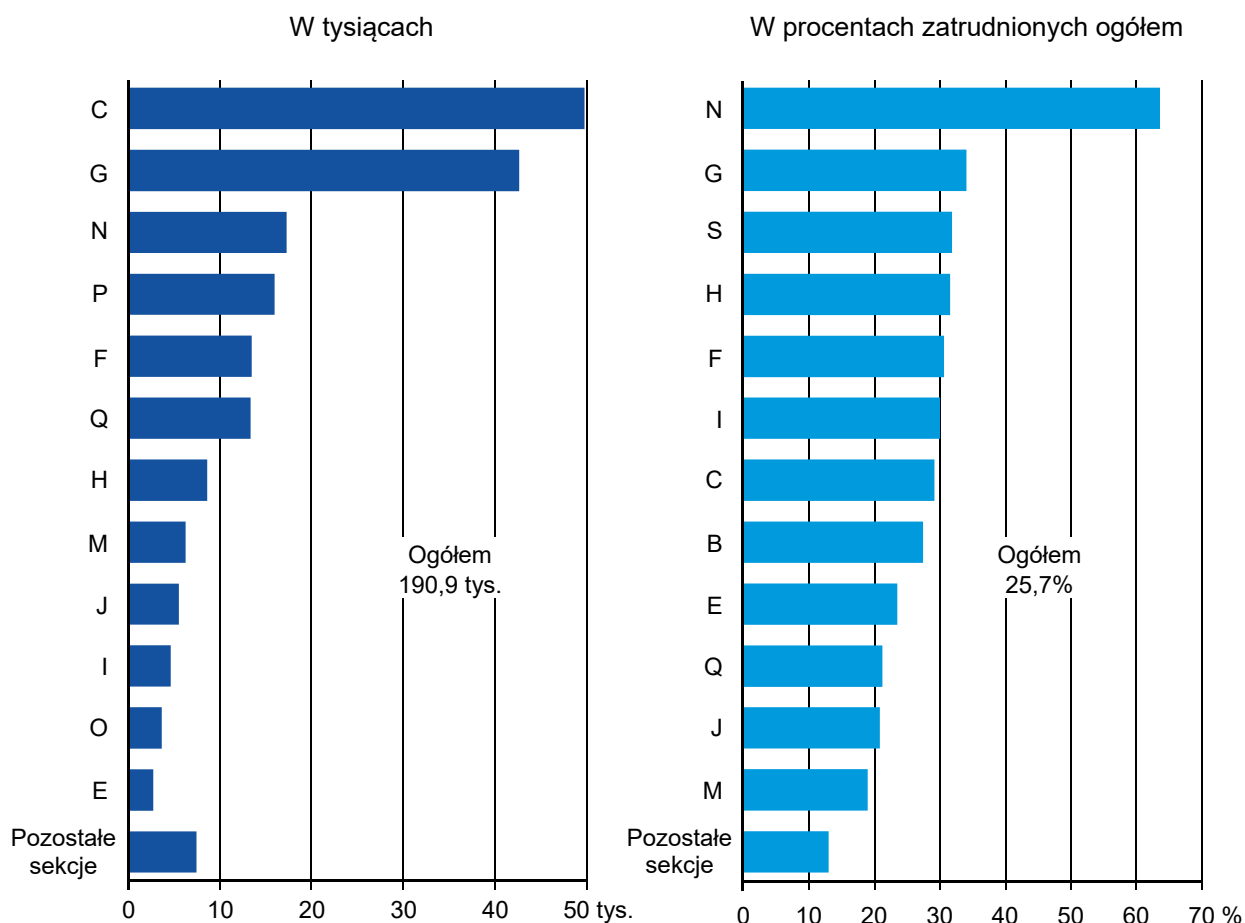
Wykres 18. Przeciętna liczba uczniów zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego na 1000 osób przeciętnego zatrudnienia według wybranych sekcji PKD w 2016 r.

Informacje zawarte w dalszej części rozdziału nie uwzględniają zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. W końcu 2016 r. liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy wyniosła 742,2 tys. (według siedziby podmiotu; w głównym miejscu pracy), w tym 385,2 tys. (51,9%) kobiet. W porównaniu ze stanem sprzed roku liczba zatrudnionych wzrosła o 29,6 tys. (o 4,1%). Liczba osób pełnozatrudnionych wzrosła o 30,0 tys. (o 4,6%) do stanu 681,1 tys. Obniżyła się natomiast liczba zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy o 0,4 tys. (o 0,7%) i wyniosła 61,1 tys. (8,2% zatrudnionych ogółem).

Nadal wzrastało zatrudnienie na umowy okresowe; w końcu 2016 r. było 190,9 tys. osób pracujących w takiej formie, czyli o 11,1 tys. (o 6,2%) więcej niż przed rokiem. Wzrost ten dotyczył prawie w całości zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy. Liczba zatrudnionych na czas nieokreślony wzrosła o 18,5 tys. (o 3,5%) i wyniosła 551,3 tys. W grupie pełnozatrudnionych wzrost wyniósł 18,9 tys. (o 3,8%), podczas gdy liczebność pracujących na niepełny etat zmniejszyła się o 0,5 tys. (o 1,2%). Zwiększył się (o 0,5 p. proc.) udział zatrudnionych na umowy okresowe w liczbie zatrudnionych ogółem i wyniósł 25,7%. Wzrost udziału nastąpił w grupie pracowników zarówno pełno jak i niepełno etatowych.

Wykres 19. Zatrudnieni na umowy okresowe^a według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Uwaga. Sekcje posortowano malejąco według ogólnego poziomu cechy w poszczególnych sekcjach.

Dane dotyczące przyjęć i zwolnień z pracy obejmują pracowników pełnozatrudnionych. W 2016 r. odnotowano 155,3 tys. przyjętych do pracy, tj. o 14,3 tys. (o 10,1%) więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Nastąpił dalszy wzrost (o 1,5 p. proc.) współczynnika przyjęć do poziomu 23,4%. Liczba zwolnień, wynosząca 136,3 tys., wzrosła o 3,5 tys. (o 2,6%) w stosunku do 2015 r., a współczynnik zwolnień ukształtował się na poziomie 20,5%, czyli nieco (o 0,1 p. proc.) niższym. Różnica między liczbą przyjęć i zwolnień wyniosła 19,1 tys. — ponad dwukrotnie więcej niż w 2015 r. W podmiotach większości sekcji PKD było więcej przyjęć niż zwolnień; największa różnica wystąpiła w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe (o 6,8 tys.), a następnie „Informacja i komunikacja” oraz „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (po 3,6 tys.). W podmiotach 5 sekcji PKD było więcej zwolnień niż przyjęć do pracy. Największe saldo odnotowano w sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (3,3 tys.).

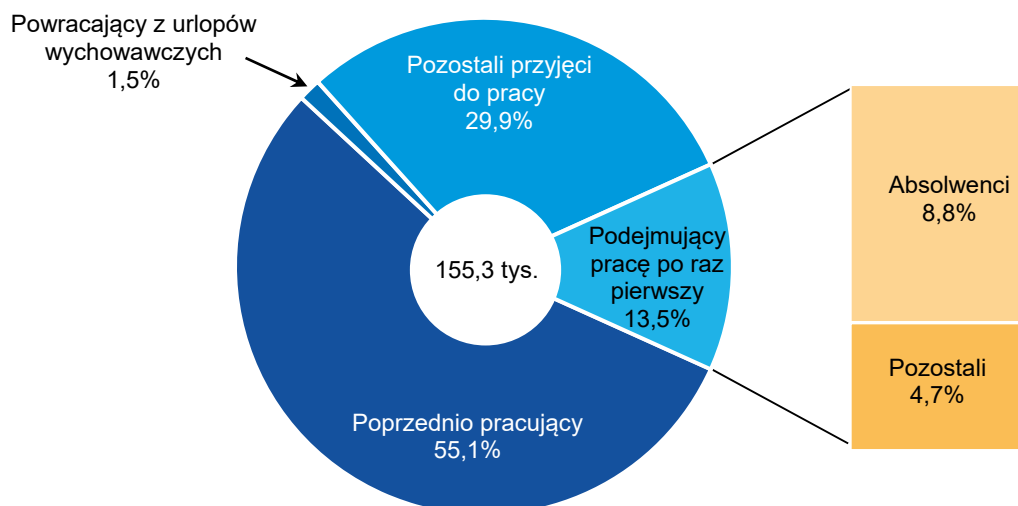
Ponadto w 2016 r. w omawianych podmiotach (tj. bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) 12,2 tys. osób zmieniło status pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy na pracowników pełnoetatowych, a liczba osób pełnozatrudnionych, którym w ciągu roku zmieniono etat na niepełny wyniosła 7,1 tys. W 2015 r. liczby takich osób były niższe i wyniosły 11,5 tys. oraz 6,7 tys. osób.

Tabl. IV. Przyjęcia do pracy i zwolnienia z pracy pracowników pełnozatrudnionych

Wyszczególnienie		Przyjęcia do pracy	Zwolnienia z pracy	Współczynnik	
				przyjęć	zwolnień
		w tysiącach		w procentach	
OGÓŁEM	2015	141,0	132,8	21,9	20,6
	2016	155,3	136,3	23,4	20,5
w tym kobiety	2015	62,6	57,8	19,0	17,4
	2016	68,7	61,7	20,2	18,0
Sektor publiczny	2015	17,8	20,8	8,5	10,0
	2016	19,8	17,3	9,6	8,3
Sektor prywatny	2015	123,2	112,0	28,2	25,6
	2016	135,6	119,0	29,5	25,9

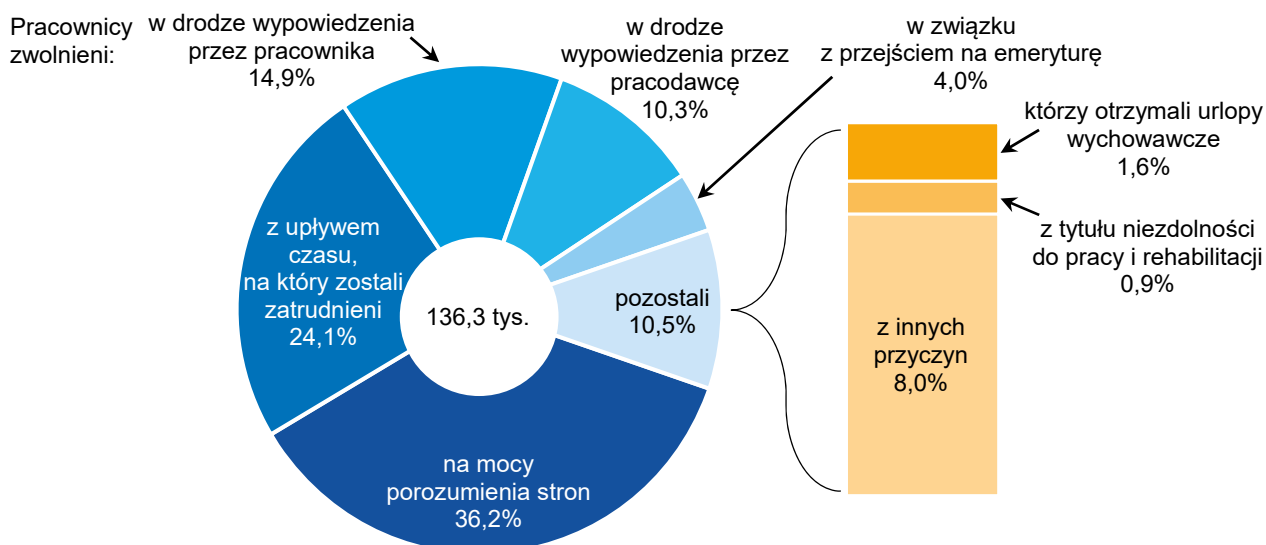
W 2016 r. po raz pierwszy prace podjęło 21,0 tys. osób, w tym 13,7 tys. (65,1%) posiadających status absolwentów różnych typów szkół. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci szkół wyższych (7,4 tys., tj. 53,8% przyjętych do pracy absolwentów), a w dalszej kolejności szkół policealnych i średnich zawodowych (2,5 tys., tj. 18,6%), zasadniczych zawodowych (2,0 tys., tj. 14,8%) oraz liceów ogólnokształcących (1,7 tys., tj. 12,8%). Najwięcej, bo 85,6 tys. przyjęć do pracy, dotyczyło osób poprzednio pracujących, wśród których przerwę w zatrudnieniu nie dłuższą niż 1 miesiąc miało 23,4 tys. osób. Odrębną grupę, liczącą 2,3 tys., stanowiły osoby powracające z urlopów wychowawczych. Było wśród nich 0,5 tys. mężczyzn i ich liczba zwiększyła się o 0,2 tys. w stosunku do 2015 r.

Powiatowe urzędy pracy skierowały do pracy 3,9 tys. osób (2,6% pracowników pełnozatrudnionych przyjętych do pracy w 2016 r. — bez osób powracających z urlopów wychowawczych).

Wykres 20. Struktura pracowników pełnozatrudnionych przyjętych do pracy w 2016 r.

Podobnie jak w 2015 r., najwięcej osób odeszło z pracy na mocy porozumienia stron (49,3 tys.) oraz z upływem terminu, na który zostali zatrudnieni (32,8 tys.). Liczba umów o pracę rozwiązanych w drodze wypowiedzenia przez pracownika (20,4 tys.) była wyższa niż w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę (14,0 tys.).

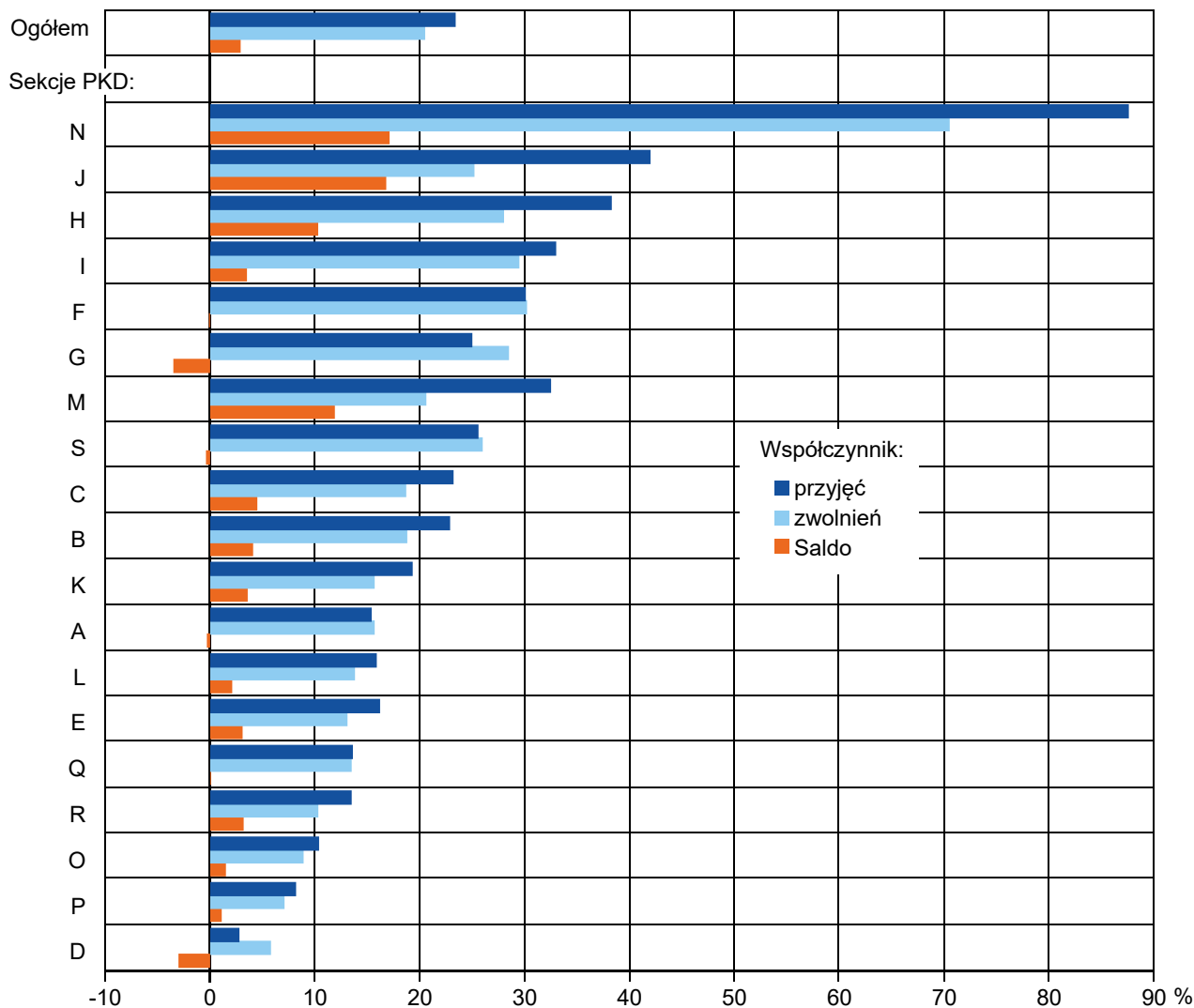
W porównaniu z 2015 r. najbardziej wzrosła liczba zwolnień w drodze porozumienia stron (o 7,9 tys., tj. o 19,1%). Odnotowano więcej faktów wypowiedzenia umowy o pracę przez pracownika (o 1,0 tys., tj. o 5,0%) oraz w związku z przejściem na emeryturę (o 0,6 tys., tj. o 11,6%). Więcej było osób odchodzących na urlopy wychowawcze (o 0,2 tys., tj. o 10,7%), a liczba zwolnionych z upływem czasu, na który zostali zatrudnieni pozostała na zbliżonym poziomie (wzrost o 0,2%). Istotnie obniżyła się liczba zwolnień w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę (o 4,2 tys., tj. o 23,0%). W tej grupie zwolnionych było 39,8% umów rozwiązanych z przyczyn nie dotyczących pracownika (w 2015 r. odsetek ten wyniósł 42,9%). Mniej było zwolnień (o 2,0 tys., tj. o 15,3%) z tzw. „innych przyczyn”, a także — z powodu niezdolności do pracy i rehabilitacji (o 0,1 tys., tj. o 6,0%).

Wykres 21. Struktura pracowników pełnozatrudnionych zwolnionych z pracy w 2016 r.

Największą, zdecydowanie odbiegającą od przeciętnej, rotacją zatrudnienia charakteryzowały się podmioty sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (suma współczynników przyjęć i zwolnień wyniosła 158,1%). Duże zmiany kadrowe (rotacja powyżej 60%) dotyczyły podmiotów sekcji: „Informacja i komunikacja” (67,2%), „Transport i gospodarka magazynowa” (66,3%), „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ” (62,5%) i „Budownictwo” (60,3%). Niewielki ruch zatrudnionych wystąpił natomiast w sekcjach „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ” (łącznie współczynnik przyjęć i zwolnień wyniósł 8,6%) oraz „Edukacja” (15,3%).

Współczynnik zwolnień przewyższał współczynnik przyjęć w podmiotach 5 sekcji PKD, przy czym w 3 — nieznacznie (od 0,1 do 0,4 p. proc.), a więcej w sekcjach „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” i „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ” (odpowiednio o 3,5 p. proc. i o 3,0 p. proc.). W pozostałych sekcjach współczynnik przyjęć przewyższał współczynnik zwolnień, a najwięcej w sekcjach „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (o 17,1 p. proc.), „Informacja i komunikacja” (o 16,8 p. proc.).

Wykres 22. Współczynnik przyjęć i współczynnik zwolnień według sekcji PKD w 2016 r.

U w a g a. Sekcje posortowano malejąco według współczynnika ruchu zatrudnionych (współczynnik przyjęć plus współczynnik zwolnień).

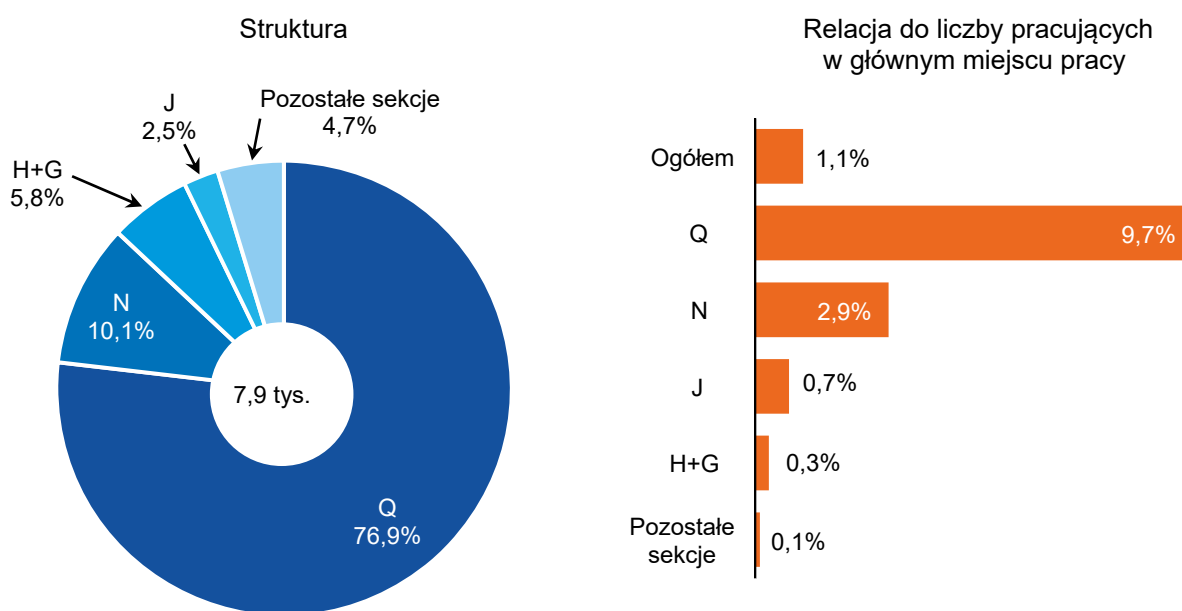
Świadczenie pracy w innej formie niż zatrudnienie

Oprócz zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, pracę świadczyły osoby, z którymi zawarto umowy cywilnoprawne, regulowane przepisami Kodeksu cywilnego, głównie umowę zlecenia lub umowę o dzieło. W województwie małopolskim w 2016 r. w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zawarto takich umów mniej niż przed rokiem. Mniej było również osób udostępnionych do pracy przez agencje pracy tymczasowej. Zwiększyła się natomiast liczba pracujących na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę.

Liczba umów zlecenia z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy wyniosła 92,0 tys. (spadek o 11,4 tys., tj. o 11,0%). W tej grupie 9,0% osób posiadało prawa emerytalne bądź rentowe. W przypadku pozostałych 83,7 tys. umów taka forma świadczenia pracy stanowiła jedyne źródło dochodu osób pracujących na ich podstawie (o 9,5 tys., tj. o 10,1% mniej). Z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie umowy o pracę, zawarto 9,7 tys. umów o dzieło (spadek o 5,8 tys., tj. o 37,2%), w tym 12,7% — z prawem do emerytury bądź renty. Dla 8,5 tys. osób (spadek o 5,7 tys., tj. o 40,2%) taka forma umowy stanowiła wyłączone źródło dochodu.

W końcu 2016 r. na kontraktach, które nie miały charakteru umowy o pracę, pracowało 7,9 tys. osób (więcej o 1,4 tys., tj. o 21,8% niż przed rokiem). Zdecydowaną większość pracujących na kontraktach stanowiły osoby świadczące pracę w podmiotach sekcji „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (76,9%), a następnie w sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca” (10,1%). Agencje pracy tymczasowej udostępniły do pracy 4,6 tys. osób (o 2,2 tys., tj. o 32,5% mniej w stosunku do stanu w końcu 2015 r.). Najwięcej pracowników (69,8%) skierowano do podmiotów sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”, a następnie „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A” (13,6%).

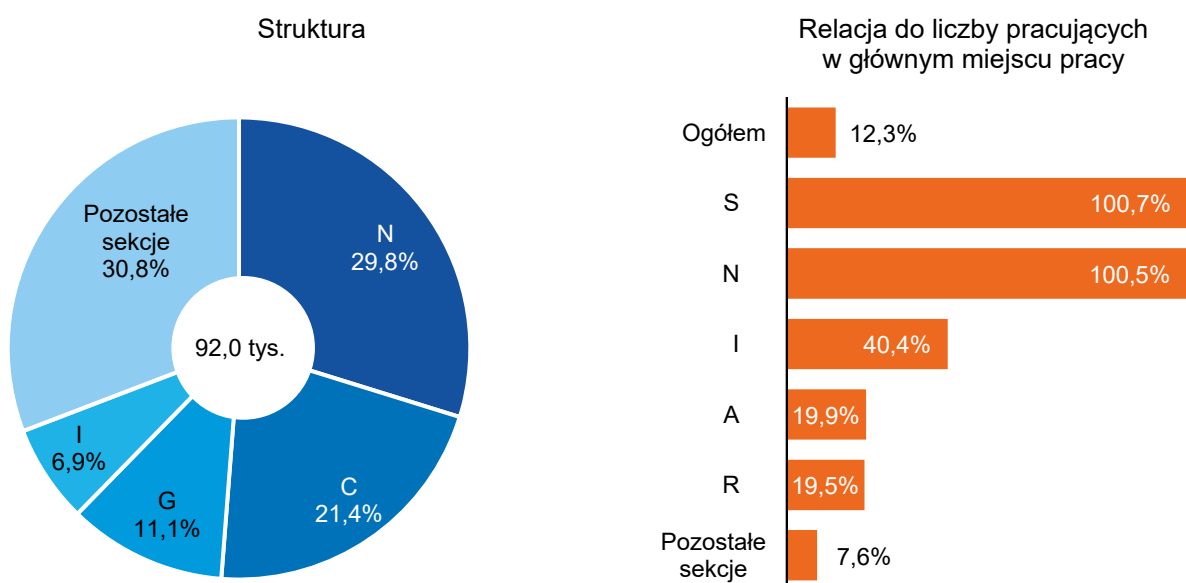
Wykres 23. Zatrudnieni na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę według sekcji PKD^a w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

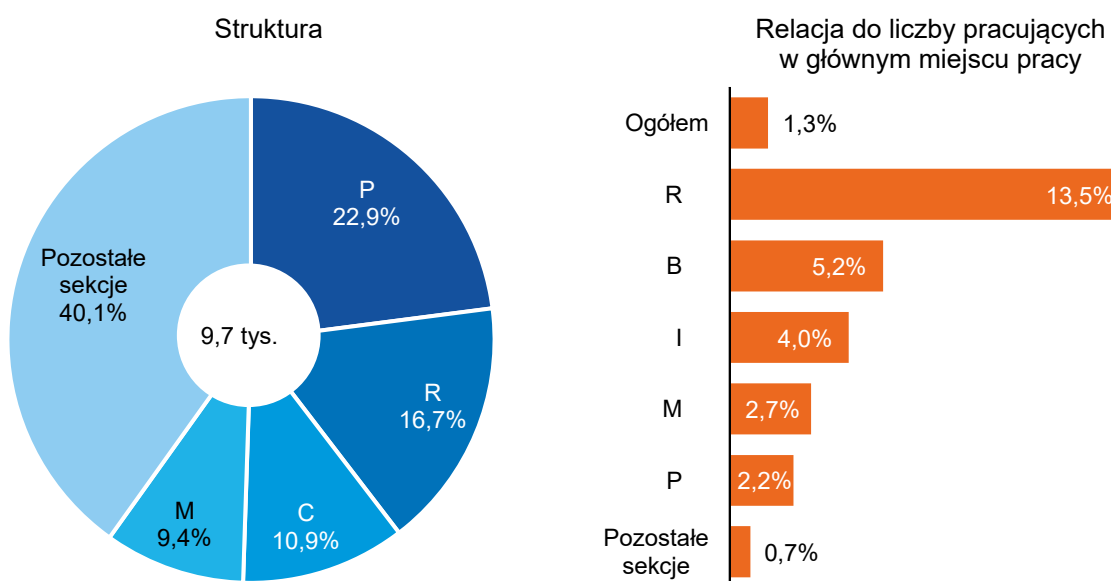
W 2016 r., podobnie jak rok wcześniej, najczęściej umów zlecenia zawierano w jednostkach należących do sekcji PKD „Administrowanie i działalność wspierająca^a” oraz „Przetwórstwo przemysłowe”. W 2 sekcjach, tj. „Pozostała działalność usługowa” i „Administrowanie i działalność wspierająca^a”, liczba umów zlecenia zawartych w ciągu roku przewyższała liczbę pracujących na podstawie umowy o pracę w końcu grudnia. Rozkład umów o dzieło (według sekcji PKD) również kształtował się podobnie jak w 2015 r. Najwięcej zawarto ich w podmiotach sekcji „Edukacja”, a ich największe natężenie w stosunku do liczby pracujących w końcu roku odnotowano w sekcji „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”.

Wykres 24. Umowy zlecenia zawarte z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy według sekcji PKD^a w 2016 r.

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Wykres 25. Umowy o dzieło zawarte z osobami, które nie były nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy według sekcji PKD^a w 2016 r.

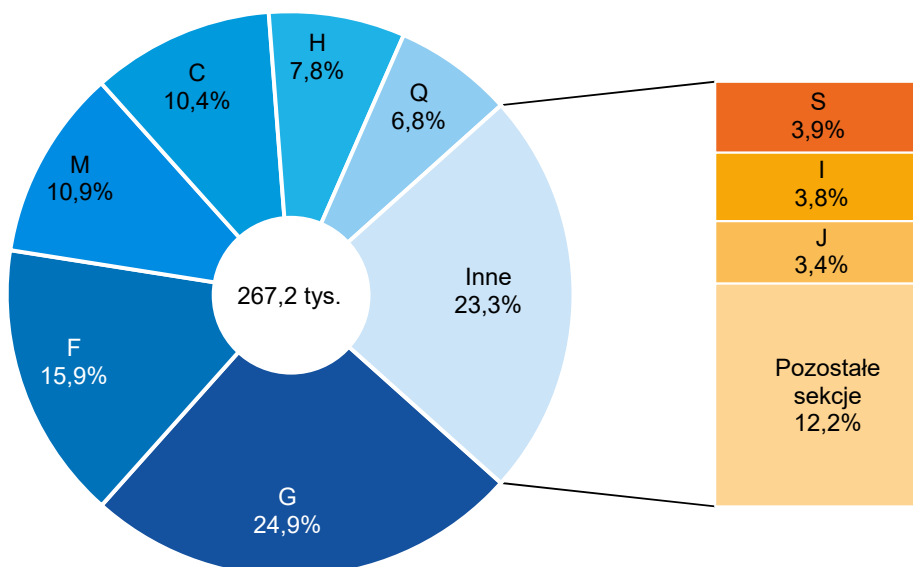

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Aktywność na rynku pracy, która polega na podejmowaniu działalności gospodarczej we własnym imieniu, na własny rachunek i na własne ryzyko określana jest mianem samozatrudnienia. Działalność taka może być prowadzona jednoosobowo, bądź też przy wykorzystaniu pracy zatrudnionych osób. Skalę zjawiska przedstawiono prezentując informacje o podmiotach gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Dane te nie ujmują osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne. W końcu 2016 r. w rejestrze REGON w województwie małopolskim figurowało 267,2 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (wzrost o 1,8 tys., tj. o 0,7% w stosunku do stanu sprzed roku), co stanowiło 9,0% takich podmiotów w kraju. Najwięcej, bo 31,0% z nich, miało lokalizację w Krakowie, a następnie w powiecie krakowskim — 8,7%.

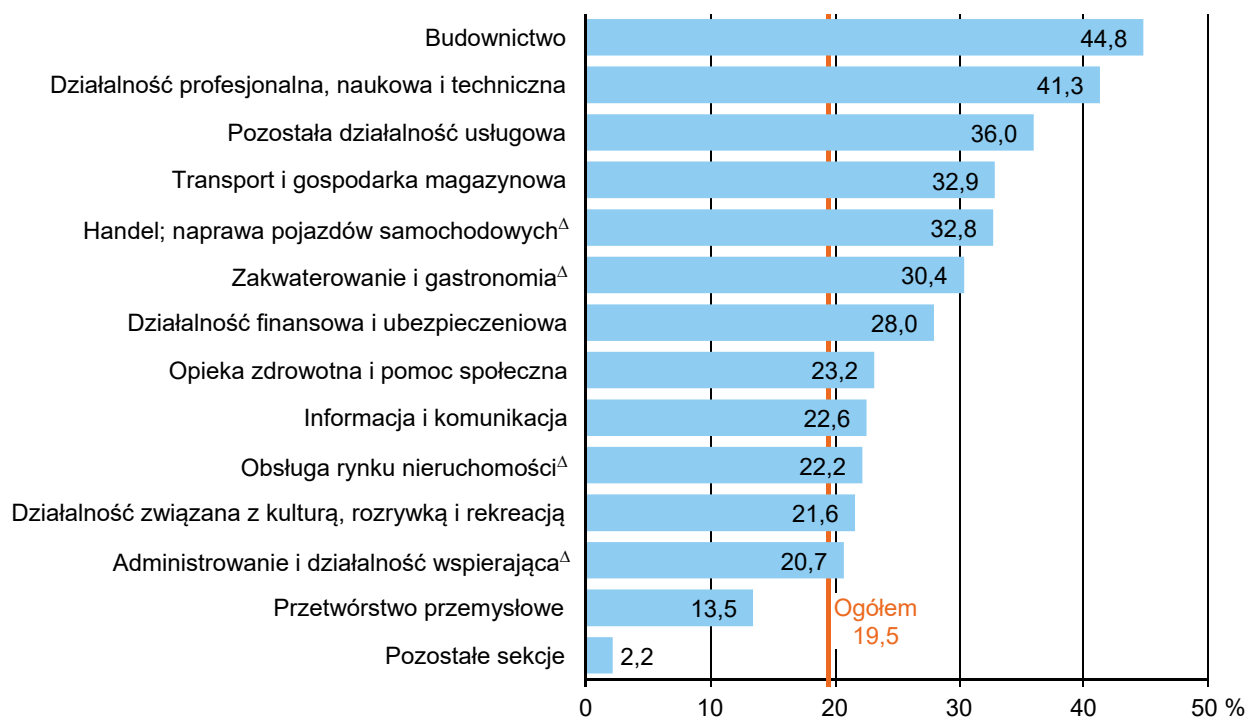
Najwięcej osób fizycznych (podobnie jak w latach poprzednich, a także podobnie jak w skali kraju), prowadziło działalność sklasyfikowaną w sekcjach: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A”, „Budownictwo”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” i „Przetwórstwo przemysłowe” (łącznie 62,2%). W zdecydowanej większości powiatów najwięcej osób fizycznych prowadziło działalność sklasyfikowaną w sekcjach „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A” oraz „Budownictwo”. Wyjątek stanowiły miasta na prawach powiatu, w których drugie miejsce (po działalności handlowej) miał udział osób fizycznych prowadzących działalność grupowaną w sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (Kraków — 16,6%, Nowy Sącz — 14,5% i Tarnów — 13,9%). W powiecie tatrzańskim najwięcej osób (30,0% w skali powiatu) prowadziło działalność w dziedzinie „Zakwaterowanie i gastronomia^A”. Z kolei mieszkańcy powiatów suskiego i wadowickiego, licznie rozwijali działalności zakwalifikowane do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (2. miejsce po działalności handlowej).

Wykres 26. Struktura osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w końcu roku

Przy założeniu, że każdy zarejestrowany podmiot osoby fizycznej to samozatrudnienie 1 osoby, to w 2016 r. relacja samozatrudnienia do ogólnej liczby pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 19,5%. W sekcjach „Budownictwo” i „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” ponad 40% pracujących stanowiły osoby samozatrudnione, czyli osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wykres 27. Udział osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w liczbie pracujących w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w końcu roku

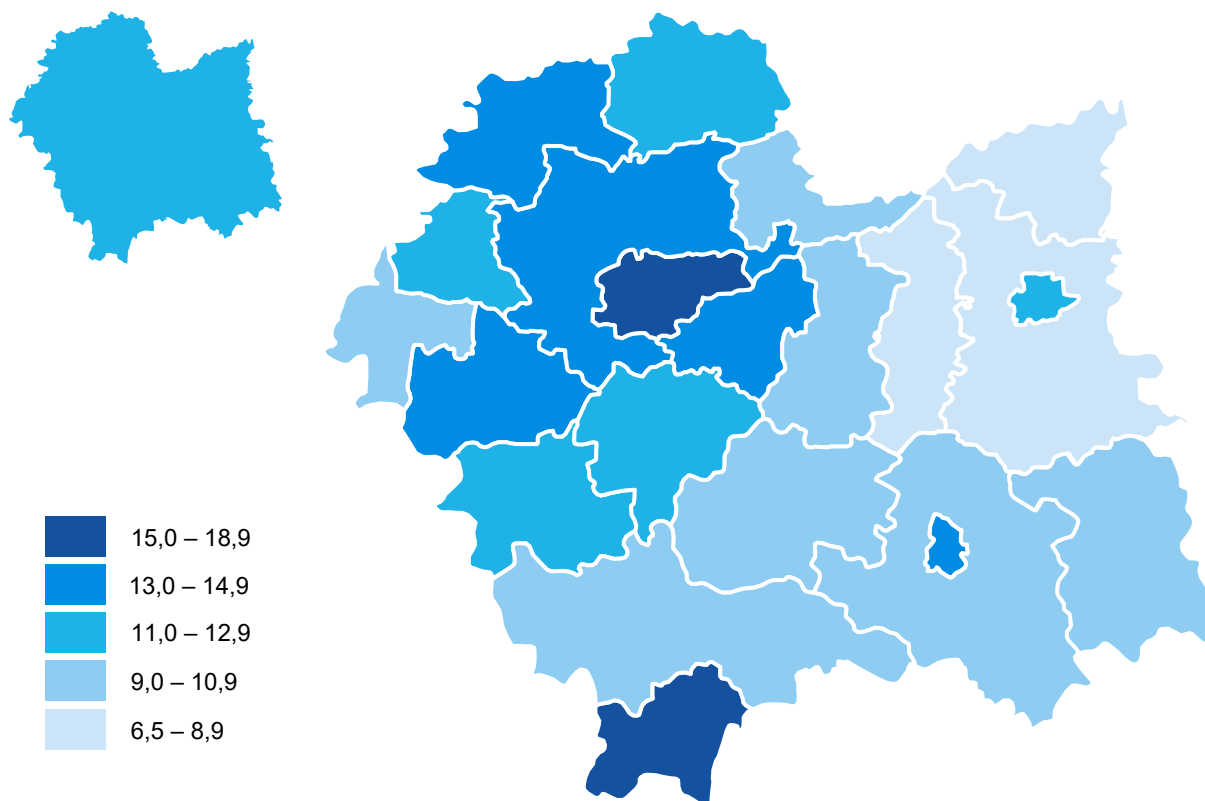

W 2016 r. do rejestru REGON wpisano 25,5 tys. nowych podmiotów osób fizycznych, a wykreślono — 23,6 tys. Było wśród nich najwięcej firm prowadzących działalność gospodarczą sklasyfikowaną w sekcjach „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (19,2% podmiotów nowo zarejestrowanych i 26,9% wykreślonych z rejestru) i „Budownictwo” (odpowiednio 22,6% i 21,3%). W 6 sekcjach PKD odnotowano ujemne saldo podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych, a największe w sekcjach „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (-1,4 tys.) oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” (-0,3 tys.). Największa różnica dodatnia wystąpiła natomiast wśród podmiotów zaliczanych do sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (0,9 tys.).

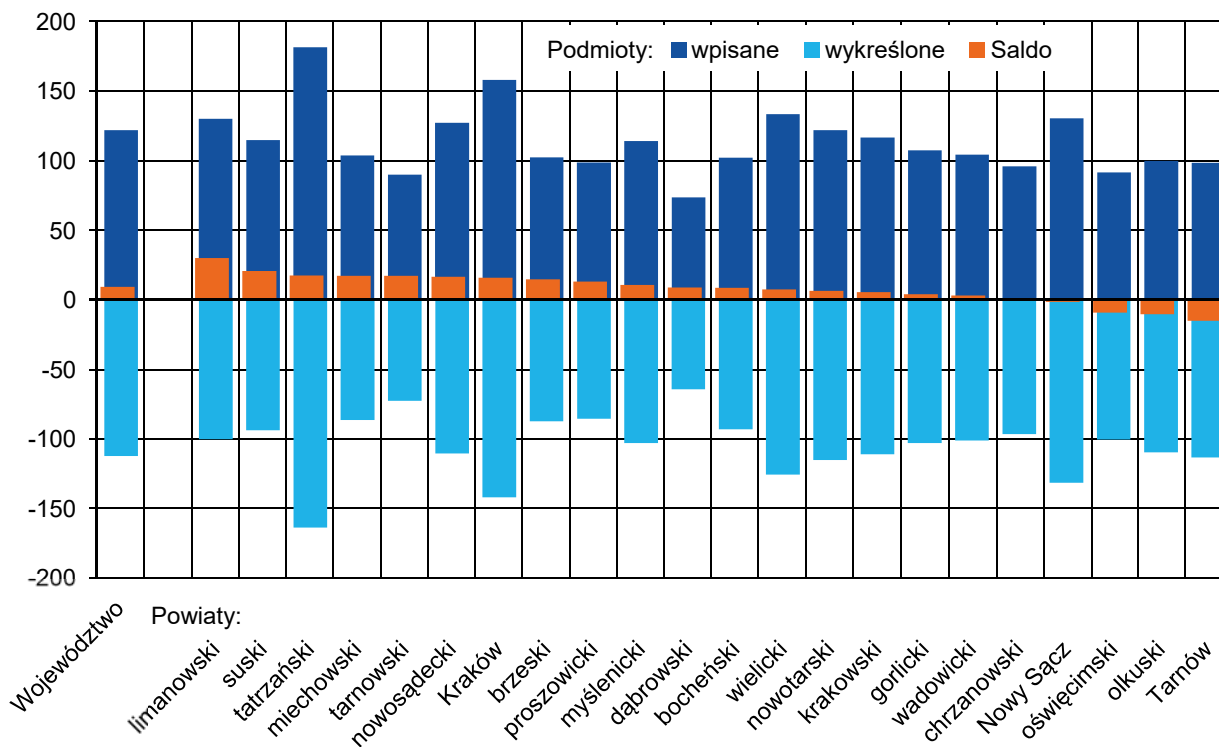
Dodatni bilans podmiotów nowych i wykreślonych (wynoszący w województwie ogółem 1,9 tys.), wystąpił w 17 powiatach, a największy w Krakowie (0,7 tys.) oraz powiatach: limanowskim, nowosądeckim i tarnowskim (po 0,2 tys.). Liczba podmiotów osób fizycznych nowo zarejestrowanych w 2016 r., w stosunku do stanu takich podmiotów w końcu roku w województwie ogółem wyniosła 9,5% (najwięcej w powiatach nowosądeckim —13,2% i limanowskim — 12,7%), natomiast wykreślonych — 8,8% (najwięcej w powiatach nowosądeckim i gorlickim — po 11,5%). W końcu 2016 r. w rejestrze REGON figurowało 28,0 tys. podmiotów osób fizycznych z zawieszoną działalnością (10,5% podmiotów wpisanych). Największa skala zjawiska miała miejsce w powiatach: tatrzańskim (14,2% podmiotów wpisanych) oraz nowotarskim i gorlickim (po 13,4%).

O poziomie aktywności mieszkańców w zakresie organizowania własnych miejsc pracy świadczyła liczba podmiotów osób fizycznych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, która w końcu 2016 r. wyniosła 12,7. Wskaźnik powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 7 powiatach, przy czym najwyższy, podobnie jak w latach poprzednich, wystąpił w powiecie tatrzańskim (18,9) i w Krakowie (17,7), natomiast najniższy — w powiatach dąbrowskim (6,5) i tarnowskim (7,8).

Mapa 2. Podmioty osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r. Stan w końcu roku

Wykres 28. Podmioty osób fizycznych nowo zarejestrowane i wykreślone w rejestrze REGON na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym według powiatów w 2016 r.

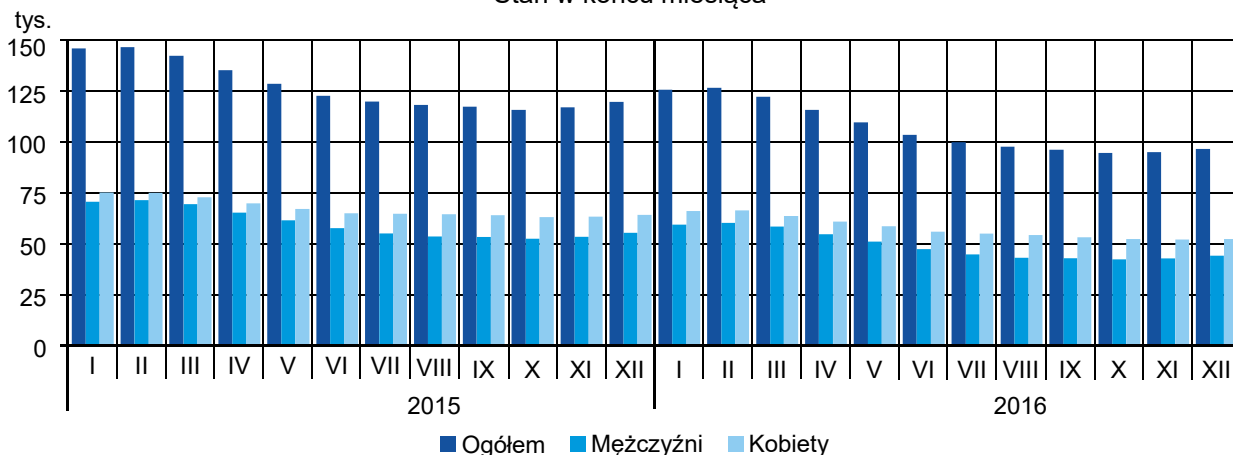

U w a g a. Powiaty posortowano malejąco według salda podmiotów nowo zarejestrowanych i wykreślonych.

III. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

W województwie małopolskim w końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 96,5 tys. bezrobotnych, tj. o 23,1 tys. (o 19,3%) mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych dotyczył zarówno zbiorowości mężczyzn jak i kobiet. Liczba mężczyzn posiadających status osoby bezrobotnej zmniejszyła się o 11,2 tys. (o 20,2%), a kobiet — o 11,9 tys. (o 18,5%). Kobiety stanowiły ponad połowę ogółu bezrobotnych (54,2%), było ich o 8,1 tys. więcej niż mężczyzn.

Wykres 29. Bezrobotni zarejestrowani według płci i miesięcy
Stan w końcu miesiąca

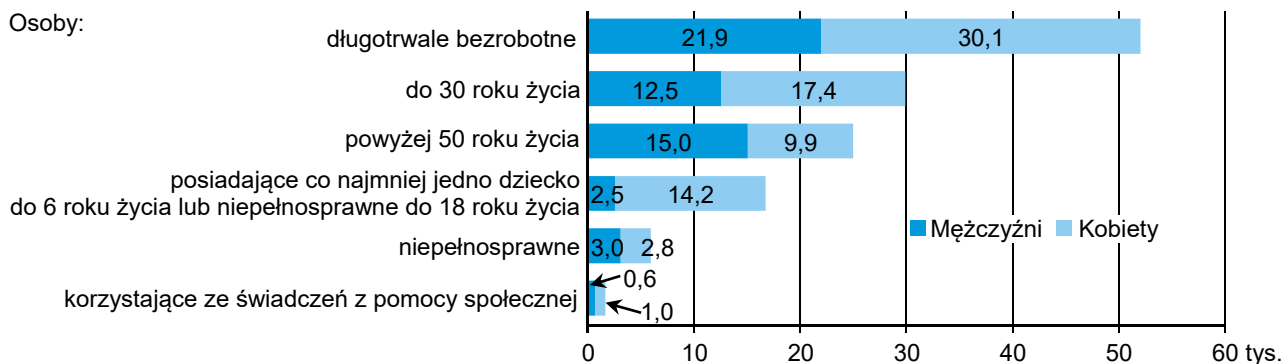

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 20,7% i wyniosła 50,6 tys. Osoby te stanowiły 52,4% bezrobotnych w województwie. W miastach spadek liczby bezrobotnych wyniósł 17,7%.

Większość bezrobotnych zarejestrowanych nie posiadała prawa do zasiłku. W końcu grudnia 2016 r. udział osób bezrobotnych, które nie otrzymywały zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 87,2%. Zasiłek pobierało 12,9% bezrobotnych mężczyzn i 12,7% kobiet. Prawo do pobierania zasiłku posiadało 15,0% wszystkich bezrobotnych poprzednio pracujących, natomiast wśród zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy udział ten wyniósł 43,8%.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 84,0 tys. osób (87,1%) spełniało kryteria, na podstawie których można było zaliczyć ich do osób znajdujących się w szczególnie trudnych warunkach na rynku pracy¹.

Wykres 30. Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 645.

W końcu grudnia 2016 r. we wszystkich powiatach liczba bezrobotnych była mniejsza niż rok wcześniej. Największy spadek liczebności zbiorowości bezrobotnych wystąpił w Krakowie i w powiecie nowosądeckim, gdzie z rejestrów urzędów pracy ubyło odpowiednio 3,4 i 2,5 tys. osób. Największy względny spadek zaobserwowano natomiast w powiecie myślenickim, gdzie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 34,0% i w powiecie suskim, w którym odnotowano o 30,9% mniej bezrobotnych niż w końcu 2015 r.

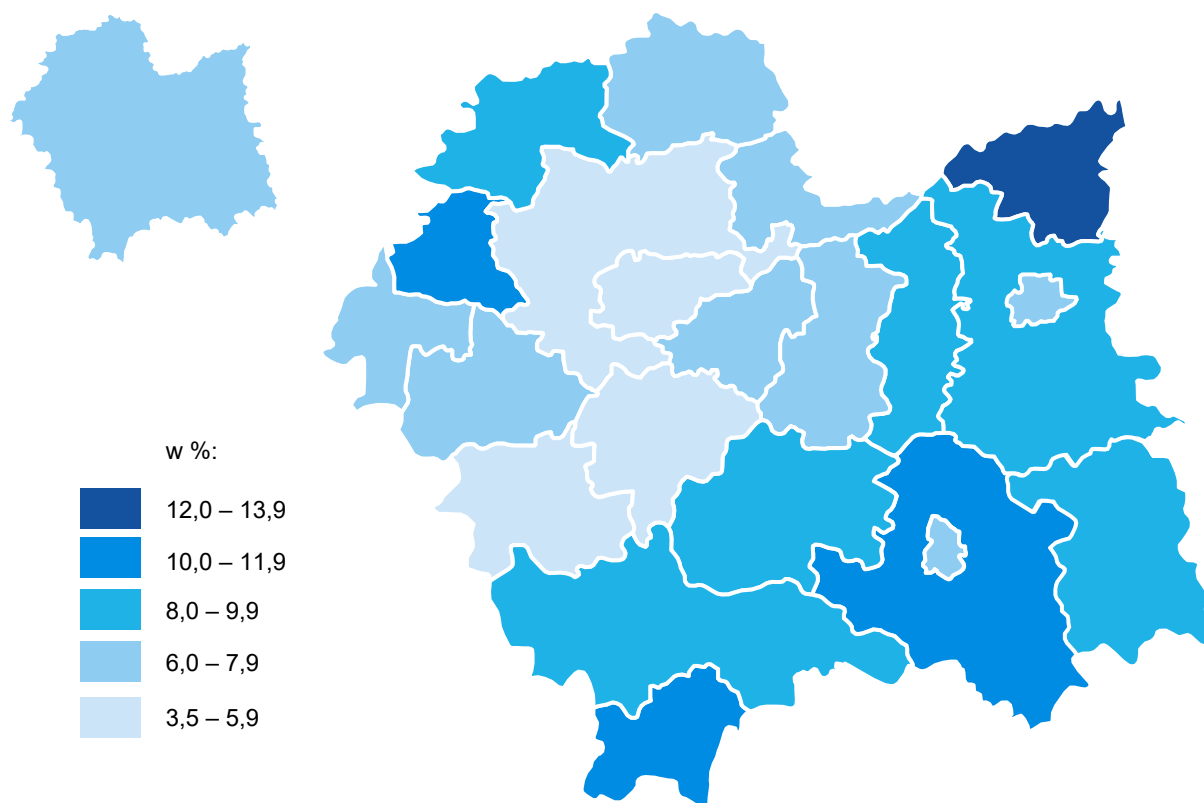
W rejestrach urzędów pracy, według stanu w dniu 31 XII 2016 r., poza osobami bezrobotnymi figurowało także 2,7 tys. osób poszukujących zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub innej formy pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wśród tych osób znajdowało się 1,2 tys. niepełnosprawnych niepozostających w zatrudnieniu.

Stopa bezrobocia będąca miernikiem natężenia tego zjawiska (obliczana, jako procentowy udział bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo) w województwie małopolskim w końcu grudnia 2016 r. wyniosła 6,6% i była o 1,7 p. proc. niższa niż rok wcześniej.

Tak jak w poprzednich latach obserwuje się duże terytorialne zróżnicowanie poziomu bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą stopą bezrobocia odnotowaną w Krakowie a najwyższą, charakteryzującą powiat dąbrowski, wyniosła 10,4 p. proc. W Krakowie stopa bezrobocia była o 3,1 p. proc. niższa od średniej obliczonej dla całego województwa, a w powiecie dąbrowskim o 7,3 p. proc. wyższa.

We wszystkich powiatach stopa bezrobocia była niższa niż w końcu 2015 r. Największy spadek wystąpił w powiecie limanowskim — o 3,6 p. proc.

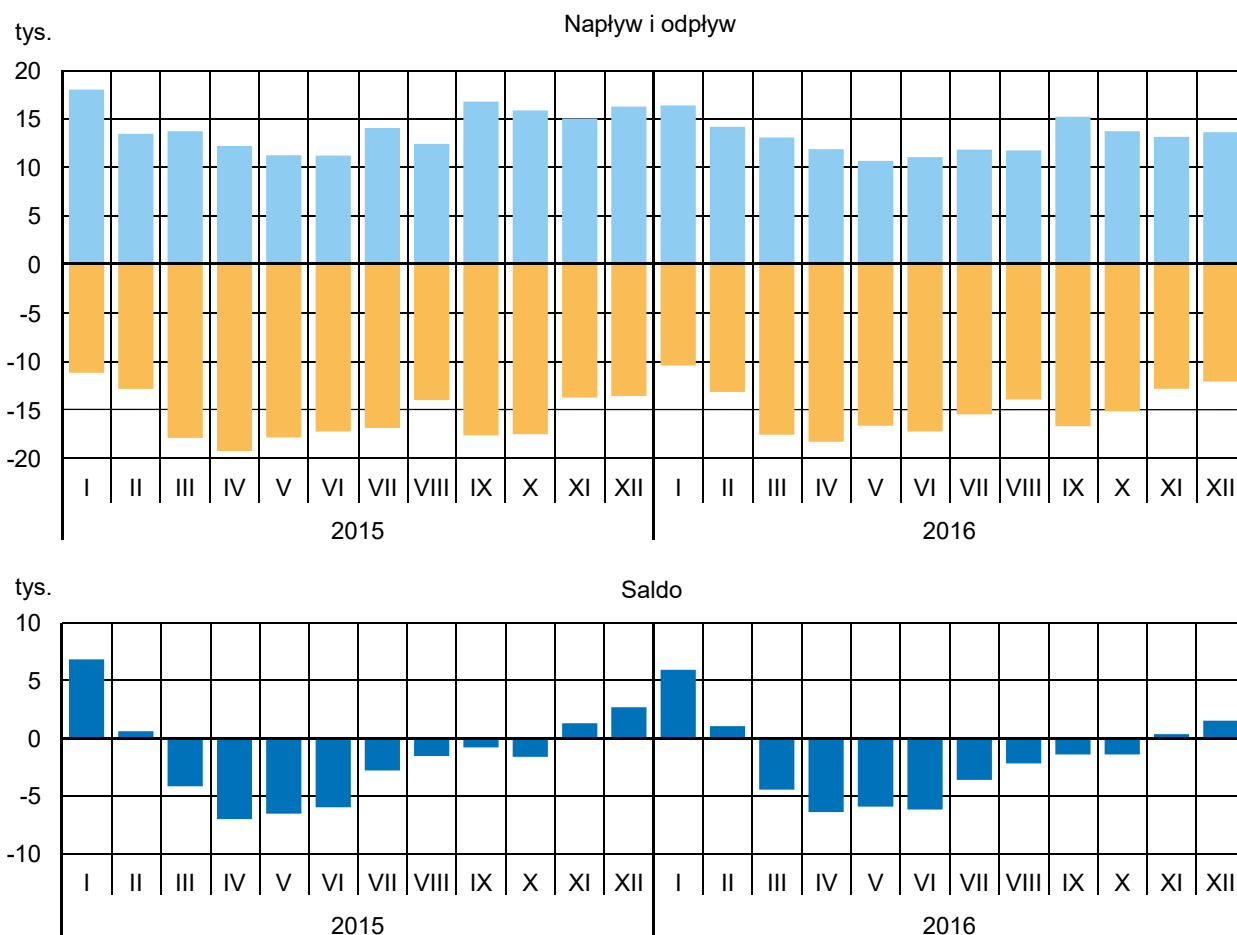
Mapa 3. Stopa bezrobocia według powiatów w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. w województwie małopolskim w ewidencjach urzędów pracy zarejestrowano 156,3 tys. bezrobotnych (o 13,7 tys. osób, tj. o 8,1% mniej niż w 2015 r.) i jednocześnie wykreślono 179,4 tys. osób (o 10,1 tys., tj. o 5,3% mniej niż w 2015 r.) uzyskując w ten sposób ujemne saldo pomiędzy napływem i odpływem bezrobotnych. Osoby zarejestrowane po raz pierwszy stanowiły 20,6% (32,2 tys. osób) wszystkich bezrobotnych ujętych w ewidencji w ciągu roku. Udział osób dotychczas niepracujących (26,5 tys.) wyniósł 16,9%, a absolwentów (20,2 tys.), czyli osób, które ukończyły naukę nie później niż 12 miesięcy temu — 12,9%.

Jedną z głównych przyczyn utraty statusu bezrobotnego było podjęcie pracy. Z tego powodu urzędy pracy wyrejestrowały 87,9 tys. osób (49,0% wszystkich wykreślonych z ewidencji, o 0,6 p. proc mniej niż w 2015 r.) — o 6,0 tys. (o 6,4%) mniej niż w poprzednim roku. Niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy było przyczyną wykreślenia 31,3 tys. osób (17,5% wyrejestrowanych), rozpoczęcie stażu — 14,2 tys. (7,9%), rozpoczęcie szkolenia — 4,9 tys. (2,7%), nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego — 2,9 tys. (1,6%), nabycie praw emerytalnych lub rentowych — 2,0 tys. (1,1%). Ponadto ze statusu bezrobotnego dobrowolnie zrezygnowało 14,0 tys. osób (7,8%), a 6,9 tys. (3,9%) utraciło go ponieważ bez uzasadnionej przyczyny odmówiło przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy.

Wykres 31. Bezrobotni zarejestrowani i wyrejestrowani z urzędów pracy według miesięcy

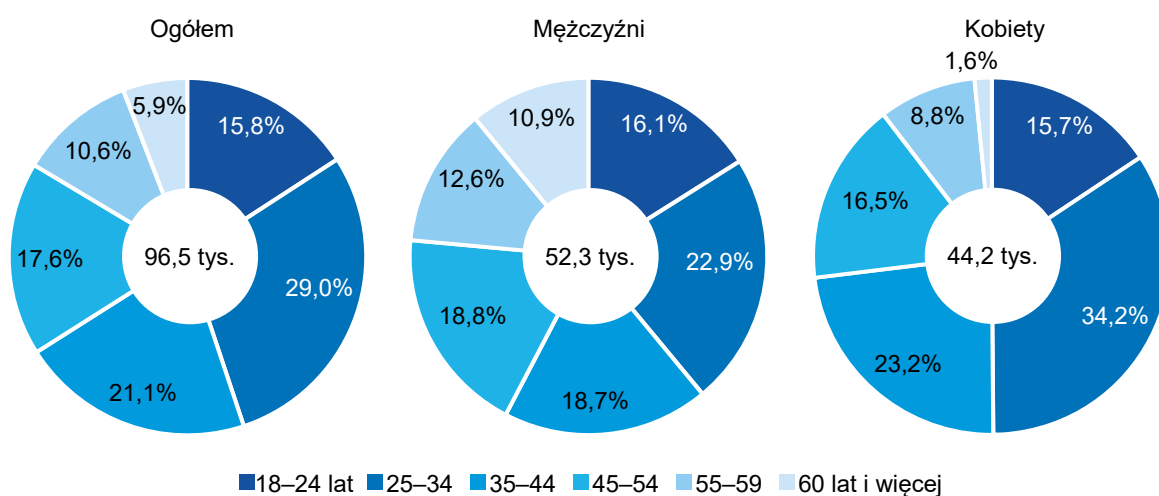

W końcu 2016 r. największą grupę, liczącą 28,0 tys. osób, tworzyli bezrobotni w wieku 25–34 lat. Zbiorowość ta stanowiła 29,0% ogółu bezrobotnych. W całym województwie na 100 osób w tym wieku przypadało 5 bezrobotnych (o 1 osobę mniej niż przed rokiem).

Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, między innymi kryterium wieku stanowi podstawę do nadania osobie bezrobotnej statusu osoby znajdującej się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wyróżnione zostały tu osoby do 30. i powyżej 50. roku życia. W końcu 2016 r. do pierwszej grupy zaliczono 29,9 tys. bezrobotnych zarejestrowanych, a do drugiej — 24,9 tys. Stanowili oni odpowiednio 35,6% i 29,7% bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnych warunkach na rynku pracy oraz 31,0% i 25,8% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych.

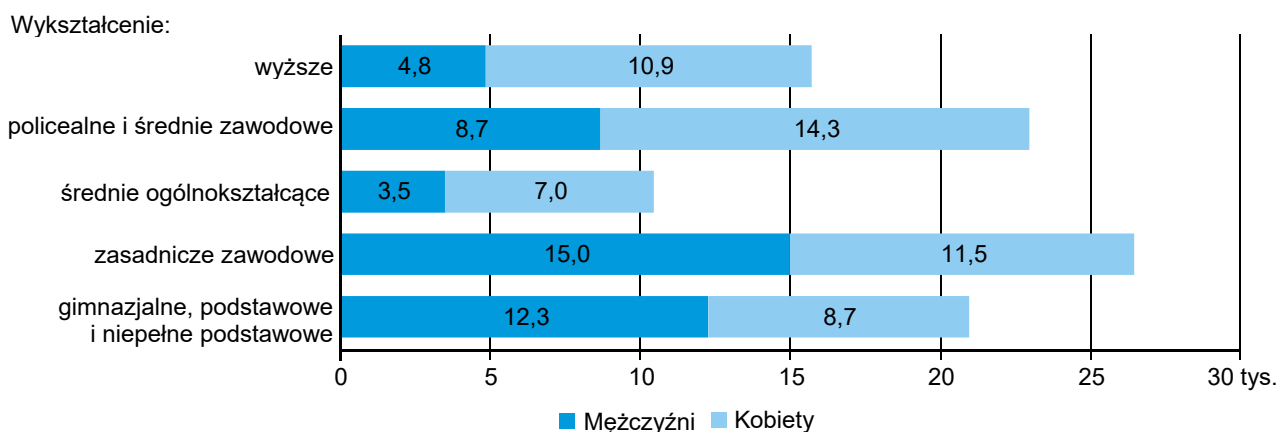
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w porównaniu z 2015 r.) zmniejszył się o 1,1 p. proc. i wyniósł 4,6%. Wskaźnik ten obliczony dla kobiet ukształtował się na poziomie 5,3%, a dla mężczyzn — 4,0%.

Wykres 32. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

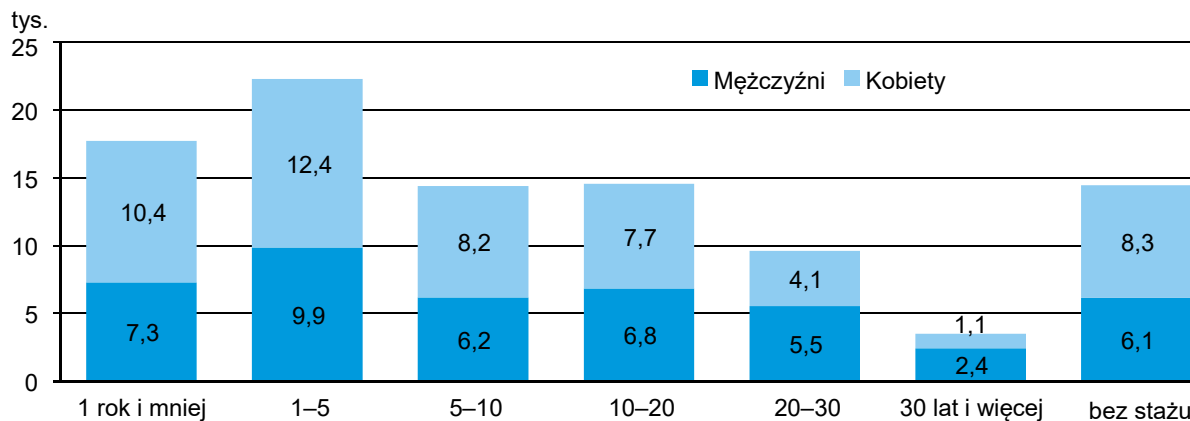
Wśród bezrobotnych zarejestrowanych (w końcu 2016 r.) najwięcej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,5 tys., tj. 27,4%) oraz policealnym i średnim zawodowym (23,0 tys., tj. 23,8%). Kobiety przeważały wśród bezrobotnych z wykształceniem: wyższym (69,2% bezrobotnych legitymujących się takim poziomem wykształcenia), średnim ogólnokształcącym (66,7%) oraz policealnym i średnim zawodowym (62,2%). Mężczyźni natomiast, stanowili ponad połowę bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (58,4%) oraz zasadniczym zawodowym (56,6%).

Wykres 33. Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia i płci w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

W końcu 2016 r. w ogólnej liczbie bezrobotnych było 23,1% osób ze stażem pracy dłuższym niż 1 rok, ale nie przekraczającym 5 lat. Drugą, co do wielkości grupą były osoby ze stażem pracy trwającym najwyżej 1 rok, ich udział wyniósł 18,4%. Prawie co 7. bezrobotny nie posiadał żadnego doświadczenia zawodowego (w roku poprzednim — prawie co 6.).

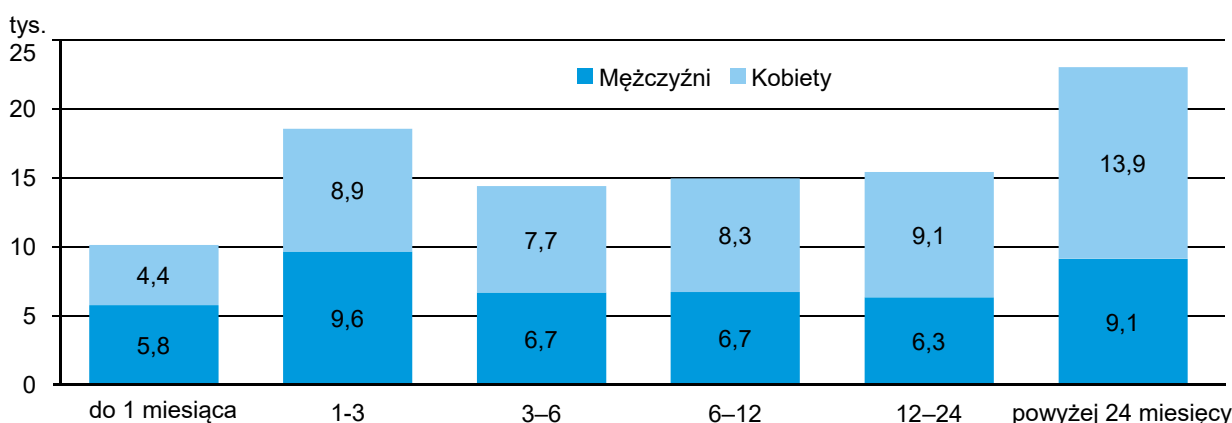
Wykres 34. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy^a i płci w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Według stanu w końcu 2016 r., dłużej niż 12 miesięcy pozostawało bez pracy 38,5 tys. bezrobotnych, tj. o 9,6 tys. (o 20,0%) mniej niż w końcu poprzedniego roku. Stanowili oni 39,9% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych, o 0,3 p. proc. mniej niż rok wcześniej. W przypadku kobiet udział ten wyniósł 44,0%, a mężczyzn — 34,9%.

Wykres 35. Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy^a i płci w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

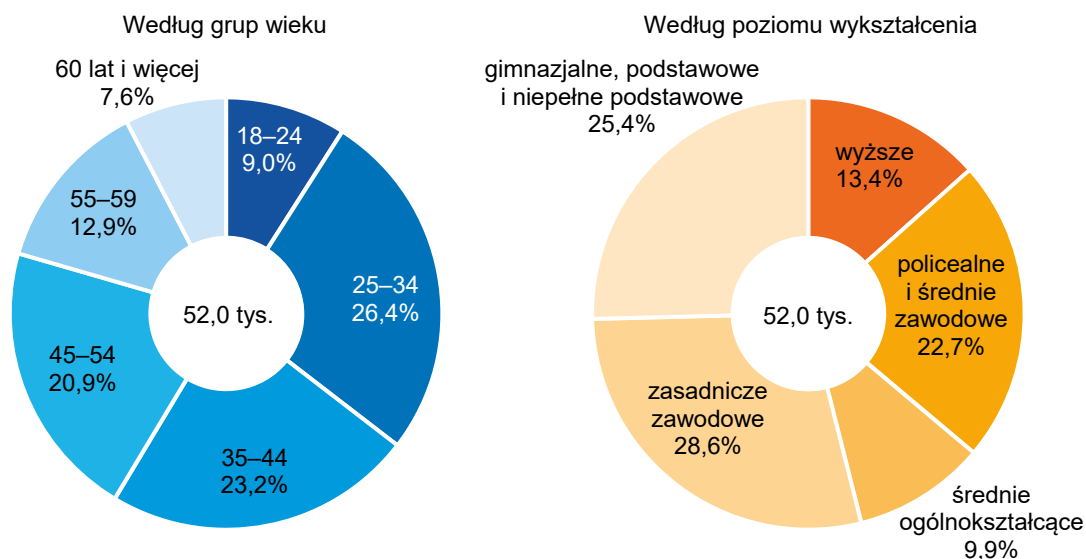
^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Istotny wpływ na długość okresu pozostawania bez pracy miał wiek osób bezrobotnych. Im starsi byli bezrobotni, tym więcej było wśród nich osób oczekujących na pracę dłużej niż rok. Wśród bezrobotnych w wieku 18–24 lat znajdowało się 20,2% takich osób. W grupie bezrobotnych w wieku 25–34 lat odnotowano udział wynoszący 35,5%. W kolejnej zbiorowości wyodrębnionej ze względu na wiek — 35–44 lat — pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy stanowili 44,5%. Wśród bezrobotnych w wieku 45–54 lat analogiczny udział wyniósł 47,2%, a wśród tych, którzy osiągnęli wiek 55 lat i więcej — 52,7%.

Nie bez znaczenia dla długości okresu pozostawania bez pracy było też wykształcenie osób bezrobotnych. Wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym udział osób pozostających bez pracy ponad rok wyniósł 33,0%, w przypadku osób z wykształceniem policealnym i średnim (zawodowym i ogólnokształcącym) — 38,2%, a z wykształceniem, co najwyżej zasadniczym zawodowym — 43,3%.

W końcu 2016 r. — 52,0 tys. osób (53,9% bezrobotnych zarejestrowanych) zaliczono do długotrwale bezrobotnych, czyli takich, którzy pozostawali w rejestrach urzędów pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy traktuje takie osoby, jako bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W porównaniu z 2015 r. liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 13,8 tys. (o 21,0%) i stanowili oni 61,9% wszystkich bezrobotnych, dla których sytuacja na rynku pracy została określona, jako szczególnie trudna. W grupie długotrwale bezrobotnych 21,5% stanowiły osoby do 30 roku życia, a 31,6% — te, które ukończyły 50 lat.

Wykres 36. Struktura liczby osób długotrwale bezrobotnych w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

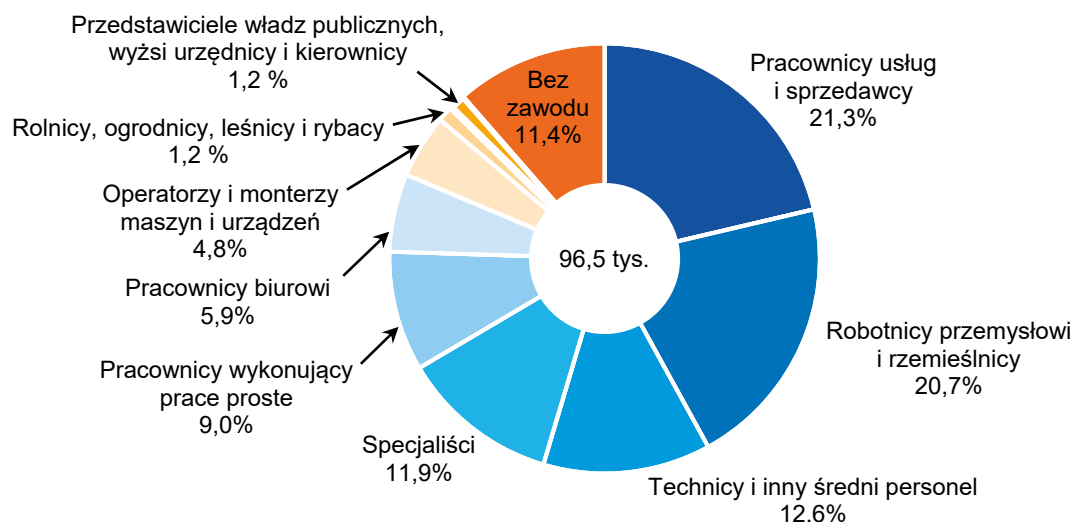

Wśród bezrobotnych (według stanu w końcu 2016 r.) znajdowało się 82,1 tys. osób (85,0% bezrobotnych zarejestrowanych), które poprzednio pracowały zawodowo. Najwięcej takich osób pracowało w podmiotach zaliczanych do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (18,9%), „Przetwórstwo przemysłowe” (14,4%) oraz „Budownictwo” (10,7%).

Z analizy struktury bezrobotnych według zawodów wynika, że w końcu 2016 r. najwięcej osób (20,6 tys.) należało do wielkiej grupy zawodów „Pracownicy usług i sprzedawcy”. Głównymi reprezentantami tej grupy (na poziomie elementarnym) byli „Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)”, których udział wyniósł 47,2%. Liczną grupą byli też „Kucharze” — 14,2%. Drugą pod względem liczby bezrobotnych była wielka grupa zawodów „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (20,0 tys. bezrobotnych), w której 9,9% stanowili „Ślusarze i pokrewni”, a 9,6% — „Mechanicy pojazdów samochodowych”.

W rejestrach urzędów pracy figurowało także 11,0 tys. bezrobotnych bez zawodu, czyli osób, które nie posiadały świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego i udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie.

Wykres 37. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wielkich grup zawodów^a w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

^a Nie uwzględniono grupy „Siły zbrojne”.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie² od 2010 r. realizuje we wszystkich powiatach badanie pod nazwą „Barometr zawodów”. Jest to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach, której celem jest wskazanie zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych. Podstawą do opracowania raportów są opinie ekspertów. Na przełomie III i IV kwartału każdego roku spotykają się oni, aby wspólnie przeanalizować sytuację w około 165 zawodach (wybranych z Klasyfikacji Zawodów i Specjalności), których nazwy zostały dobrane tak, aby pasowały do nazewnictwa stosowanego przez pracodawców oraz poszukujących pracy.

W 2016 r. w prognozie zapotrzebowania na pracowników w 2017 r. podano, że w województwie małopolskim deficyt pracowników wystąpi w 32 zawodach (rok wcześniej w 11). W branży budowlanej wyróżniono 12 zawodów deficytowych (betoniarze i zbrojarze, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, dekarze i blacharze budowlani, monterzy instalacji budowlanych, murarze i tynkarze, posadzkarze, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, technicy elektrycy, spawacze, inżynierowie budownictwa oraz kierownicy budowy), w ramach branży transportowej — 6 (kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kierowcy autobusów, spedytorzy i logistycy, diagności samochodowi, mechanicy pojazdów samochodowych, blacharze i lakiernicy samochodowi), związanych z produkcją — 4 (krawcy i pracownicy produkcji odzieży, operatorzy obrabiarek skrawających, robotnicy obróbki drewna i stolarze, masarze i przetwórcy ryb). Poza tym wskazano na 3 zawody gastronomiczne (szefów kuchni, kucharzy oraz piekarzy), 2 medyczne (lekarzy oraz pielęgniarki i położne) i 2 informatyczne (programistów, projektantów i administratorów baz danych oraz grafików komputerowych).

W prognozie na 2017 r. znalazło się także 16 zawodów określonych jako nadwyżkowe (w poprzednim roku 30). Podano zawody wymagające ukończenia studiów wyższych różnego typu: pedagogicznych (pedagodzy i nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących), o profilu społecznym bądź humanistycznym (socjologowie i specjaliści do spraw badań społeczno-ekonomicznych, filozofowie, politolodzy i kulturoznawcy), inżynierskich (inżynierowie chemicy i chemicy oraz inżynierowie inżynierii środowiska). Następnie zawody związane z pracą biurową: pracownicy administracyjni i biurowi, pracownicy biur podróży i organizatorzy usług turystycznych, ekonomiści oraz specjaliści administracji publicznej.

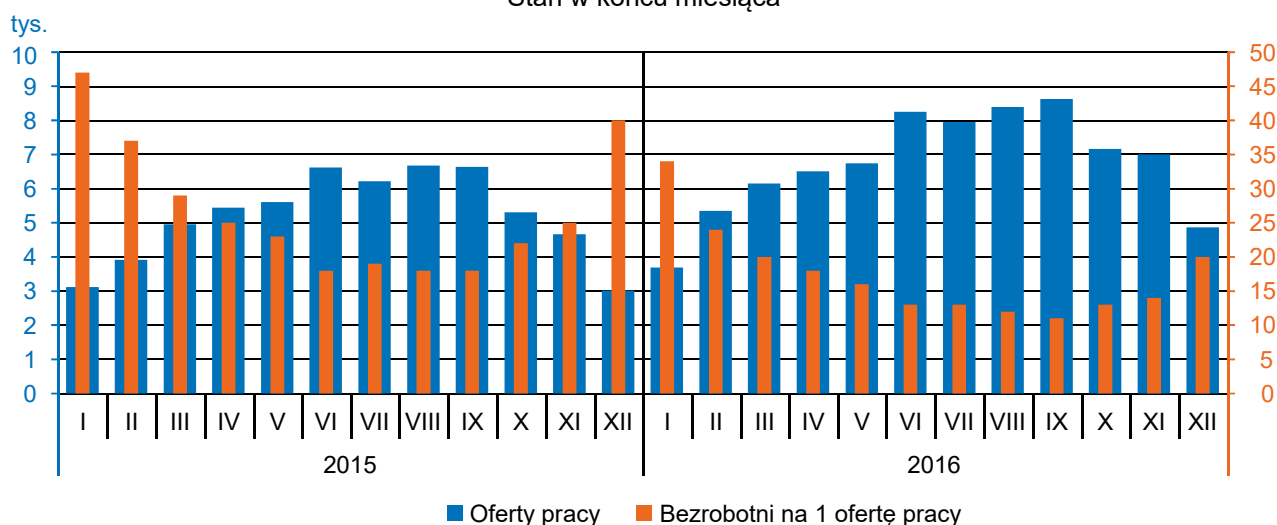
² barometr.zawodow.pl – Barometr zawodów 2017 Raport podsumowujący badanie w województwie małopolskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Kraków 2016.

Nadwyżkowe będą też zawody związane z rolnictwem (specjaliści rolnictwa i leśnictwa oraz rolnicy i hodowcy) oraz zawody nauczane w technikach i szkołach policealnych (specjaliści technologii żywności i żywienia, technicy budownictwa oraz technicy mechanicy).

W 2016 r. do urzędów pracy zgłoszono 103,7 tys. ofert zatrudnienia (o 23,6% więcej niż w 2015 r.), z których 10,6 tys. (10,3%) pochodziło z sektora publicznego. Wśród wszystkich ofert 85,8 tys. (82,7%) dotyczyło zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a 18,0 tys. (17,3%) — miejsc aktywizacji zawodowej. Do osób niepełnosprawnych skierowanych było 3,9 tys. ofert (3,8%).

W końcu grudnia 2016 r. do dyspozycji urzędów pracy pozostawało 4,9 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, czyli na 1 niewykorzystaną ofertę pracy przypadało 20 osób bezrobotnych.

Wykres 38. Oferty pracy oraz bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy według miesięcy
Stan w końcu miesiąca

W 2016 r. w urzędach pracy z usług indywidualnego poradnictwa zawodowego skorzystało 23,7 tys. osób bezrobotnych oraz 0,1 tys. osób poszukujących pracy. W efekcie 9,1 tys. (38,3%) z nich podjęło pracę. W spotkaniach grupowego poradnictwa zawodowego uczestniczyło 5,2 tys. bezrobotnych. Szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy ukończyło 0,6 tys. osób.

W instytucjach szkoleniowych prowadzących szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy szkolenia ukończyło 4,8 tys. osób skierowanych przez urząd pracy. Jeszcze w trakcie szkolenia lub w okresie 3 miesięcy od jego ukończenia pracę podjęło 2,8 tys. osób. Najwięcej osób kształciło się w obszarach zawodowych: administrowanie i zarządzanie (0,8 tys. osób, 15,8% ogółu osób, które ukończyły szkolenia), usługi transportowe obejmujące m. in. kursy prawa jazdy (0,7 tys. osób, 15,4%), usługi określone jako pozostałe (0,5 tys. osób, 9,7%), sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami (0,3 tys. osób, 5,8%) rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna (0,3 tys., 5,4%).

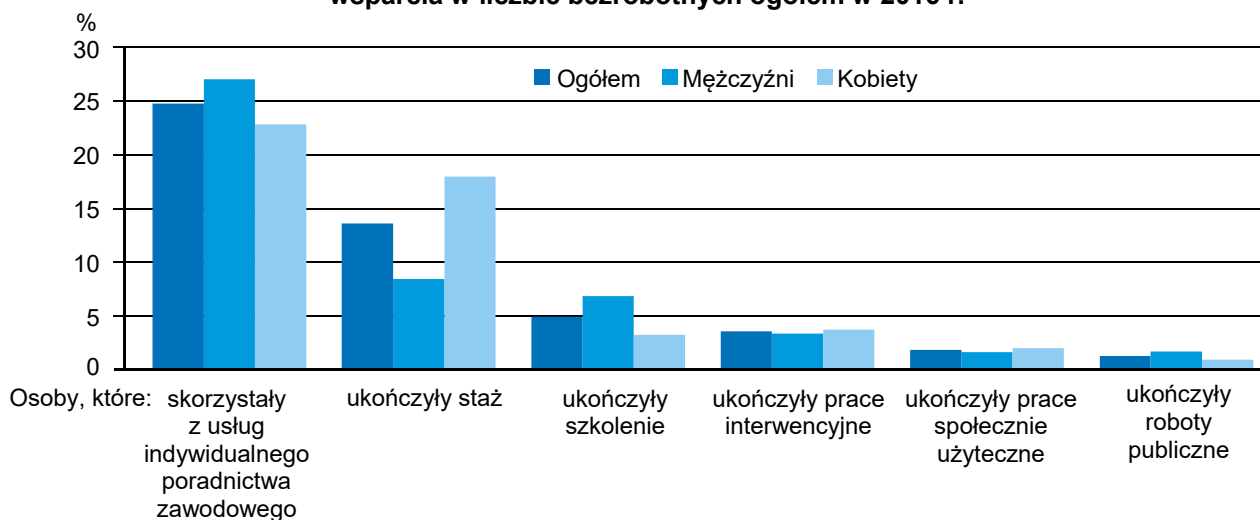
Wśród osób, które ukończyły szkolenie było 0,3 tys. bezrobotnych, którym urzędy pracy przyznały bonusze szkoleniowe gwarantujące skierowanie na wskazane szkolenia oraz opłacenie kosztów poniesionych w związku z podjęciem szkoleń (98,0% stanowiły osoby do 30 roku życia). W trakcie lub po wykorzystaniu bonusu szkoleniowego pracę podjęło 0,2 tys. osób, co stanowiło 67,6% wszystkich bezrobotnych, którzy skorzystali z tej formy aktywizacji.

W celu przygotowania zawodowego w 2016 r. staż u pracodawcy ukończyło 13,1 tys. bezrobotnych (w tym 0,5 tys. niepełnosprawnych). W trakcie trwania stażu lub w okresie do 3 miesięcy po jego ukończeniu pracę podjęło 10,5 tys. bezrobotnych. Najwięcej osób odbyło staż w obszarze zawodowym określonym jako prace sekretarskie i biurowe (2,1 tys., tj. 16,4% bezrobotnych, którzy ukończyli staż) oraz sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami (1,1 tys., tj. 8,7%).

W 2016 r. urzędy pracy przyznały bony stażowe dla 0,4 tys. osób bezrobotnych, które nie ukończyły 30. roku życia. Bony te stanowiły gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy. W trakcie lub po wykorzystaniu bonu stażowego pracę podjęło 0,3 tys. osób — 94,9% bezrobotnych, którzy zdecydowali się wykorzystać ten instrument aktywizacji.

Ponadto, w ramach uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy 3,5 tys. bezrobotnych ukończyło prace interwencyjne, 1,8 tys. — prace społecznie użyteczne, a 1,3 tys. — roboty publiczne.

Wykres 39. Udział bezrobotnych zarejestrowanych uczestniczących w wybranych formach wsparcia w liczbie bezrobotnych ogółem w 2016 r.

Z Funduszu Pracy na łagodzenie skutków bezrobocia w 2016 r. wydatkowano łącznie 521,0 mln zł. Na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 163,7 mln zł. Na programy na rzecz promocji zatrudnienia wydano 334,0 mln zł, w tym: środki na dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej pochłonęły 90,8 mln zł, na staże przekazano 94,4 mln zł, na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy — 30,3 mln zł, na prace interwencyjne — 17,2 mln zł, na szkolenia — 11,6 mln zł, a na roboty publiczne — 11,5 mln zł. Ze środków przeznaczonych na programy na rzecz promocji zatrudnienia 186,2 mln zł wydatkowano na osoby bezrobotne do 30. roku życia, a 31,9 mln zł na te, które ukończyły 50 lat.

Samorząd województwa na podstawie Krajowego Planu Działania na Rzecz Zatrudnienia corocznie przygotowuje plan regionalny. Wyznaczone w nim kierunki i priorytety są brane pod uwagę m.in. przy dokonywaniu podziału środków Funduszu Pracy na realizowane przez powiaty działania na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zasobów ludzkich. W 2016 r. w ramach zadań Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia³ zrealizowano usługi o łącznej wartości 473,7 mln zł dla 471,6 tys. osób, pozyskano 117,2 tys. ofert pracy, udzielono 7,1 tys. pożyczek i dotacji.

³ Rozliczenie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2016 [w:] Regionalny Plan Działań Na Rzecz Zatrudnienia na rok 2017, Załącznik 1 do Uchwały Nr 694/17 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 maja 2017 r.; strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie wup-krakow.pl.

W wyniku realizowanych działań powstało 7,0 tys. nowych miejsc pracy, 132,9 tys. osób podjęło pracę, a 161,5 tys. osób nabyło lub poszerzyło wiedzę, umiejętności i kwalifikacje. Zadania wykonywane były w ramach następujących priorytetów:

- Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów (10 zadań),
- Poprawa jakości i efektywności kształcenia zawodowego (6 zadań),
- Wsparcie mieszkańców Małopolski w planowaniu ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego na każdym etapie życia (3 zadania),
- Rozwój mechanizmów uczenia się przez całe życie (6 zadań),
- Wsparcie zatrudnienia (27 zadań).

Na realizację wszystkich 52 zadań wykazanych w planie na 2016 r. wydatkowano przede wszystkim środki z Funduszu Pracy (234,6 mln zł) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (192,5 mln zł). Z tych dwóch źródeł pochodziło 87% środków przeznaczonych na realizację regionalnej polityki rynku pracy.

W 2016 roku w ramach realizowanych zadań:

- 260 tys. osób skorzystało z usług pośrednictwa pracy, z tego 156 tys. osób za pośrednictwem powiatowych urzędów pracy,
- 130 tys. osób zostało objętych usługami doradczymi i informacją zawodową, w tym: 46% skorzystało z usług w powiatowych urzędach pracy, a 34% skorzystało z usług świadczonych przez Ochotnicze Hufce Pracy,
- czasowe zatrudnienie (tj. prace sezonowe, krótkoterminowe) przy wsparciu OHP podjęło 14 tys. osób młodych,
- prawie 12 tys. osób zostało skierowanych na subsydiowane zatrudnienie przez powiatowe urzędy pracy,
- spośród 7 tys. udzielonych pożyczek i dotacji na uruchomienie i rozwój działalności gospodarczej 6,8 tys. udzieliły powiatowe urzędy pracy,
- 30 tys. osób zostało objętych różnymi formami kształcenia i podnoszenia kwalifikacji,
- różnymi formami integracji społecznej objęto ponad 1,8 tys. osób,
- w programach edukacyjnych uczestniczyło 23 tys. dzieci i młodzieży,
- 128 osób (uczniów i studentów) otrzymało stypendia w ramach realizowanych w województwie programów stypendialnych.

Wojewódzki urząd pracy podejmuje działania na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych, zwracając szczególną uwagę na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie w 2016 r. był koordynatorem II edycji Programu Regionalnego „Gwarancja 50+”⁴. Celem programu było stworzenie efektywnego, dopasowanego do sytuacji rynkowej i predyspozycji uczestników systemu, wsparcia dla bezrobotnych osób w wieku 50+ oraz wsparcie sieci dojrzałego wolontariatu w województwie małopolskim. Działania adresowane były do osób bezrobotnych w wieku 50+ zagrożonych dezaktywacją zawodową i wolontariuszy — osób aktywnych zawodowo powyżej 40. roku życia z dużym doświadczeniem zawodowym. Program był kontynuacją projektu „50+ dojrzały, potrzebni, kompetentni”, w którym został opisany model pracy wolontariuszy po 45. roku życia z osobami bezrobotnymi po 50. roku życia.

⁴ wup-krakow.pl/projekty-wup/projekty-zakonczone/program-regionalny-gwarancja-50

Proponowano różne formy wsparcia dla bezrobotnych powyżej 50. roku życia, takie jak: szkolenia zawodowe, staże zawodowe, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, spotkania grupowe inspirujące, spotkania indywidualne z wolontariuszem–tutorem, zwrot kosztów dojazdów.

Wsparcie dla wolontariuszy 40+ obejmowało: zwrot kosztów dojazdu na spotkania z osobami bezrobotnymi, szkolenia wdrażające, szkolenia i warsztaty podnoszące kompetencje w zakresie pracy z uczestnikiem programu "Gwarancja 50+".

Program finansowany był z Funduszu Pracy i Budżetu Województwa Małopolskiego (w zakresie działań związanych z wolontariatem). Budżet wynosił 10,7 mln zł, w tym 428,0 tys. pochodziło z Budżetu Województwa Małopolskiego.

W 2016 r. WUP w Krakowie wystąpił także z kolejną inicjatywą na rzecz zwalczania bezrobocia wśród młodzieży — „Gwarancje dla młodzieży”⁵. Miała ona zagwarantować, że wszyscy młodzi ludzie poniżej 29. roku życia — niezależnie od tego czy zarejestrują się w urzędzie pracy, czy też nie — uzyskają dobrej jakości ofertę w ciągu 4 miesięcy od zakończenia formalnego kształcenia lub utraty pracy. Chodzi o ofertę zatrudnienia, przyuczenia do zawodu, stażu lub dalszego kształcenia, która będzie dostosowana do indywidualnych potrzeb i sytuacji.

Osobami kwalifikującymi się do wsparcia w ramach „Gwarancji dla młodzieży” byli ludzie bez pracy, którzy jej nie szukali, nie uczyli się i nie zdobywali żadnych kompetencji zawodowych, czyli należeli do tzw. kategorii NEET (ang. *Not in Education, Employment or Training*).

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie w 2016 r. był również realizatorem projektu „Małopolskie Partnerstwo na rzecz Osób Młodych”⁶, który zakładał zwiększenie efektywności działań Instytucji Rynku Pracy w województwie małopolskim w zakresie aktywizacji zawodowej osób młodych (w tym osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy).

W ramach projektu instytucje wchodzące w skład Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Osób Młodych wspólnie pracowali nad koncepcją wspierania młodych mieszkańców województwa na rynku pracy. Przede wszystkim mieli zdiagnozować najskuteczniejsze ścieżki dotarcia do młodzieży i sformułować propozycje partnerskich projektów adresowanych do tej grupy. Budżet projektu wynosił 396,8 tys., w tym 334,4 tys. stanowiło dofinansowanie ze Środków Unii Europejskiej.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie od 1 stycznia 2016 r. realizował projekt „Kierunek Kariera”⁷ skierowany do osób, które:

- pracowały lub prowadziły jednoosobową działalność gospodarczą i nie zatrudniały pracowników,
- miały powyżej 25 lat i wykształcenie co najwyżej na poziomie ukończonego liceum lub technikum (łącznie z maturą), albo powyżej 50 lat i dowolne wykształcenie,
- mieszkały, uczyły się lub pracowały w województwie małopolskim.

Uczestnicy projektu mogli skorzystać z:

- Bilansu Kariery – specjalistycznej usługi doradczej pozwalającej na podsumowanie dorobku zawodowego: doświadczenia, wykształcenia, odbytych kursów i szkoleń oraz innych umiejętności, które posiadają, ale nie są one w żaden sposób udokumentowane,
- bonów szkoleniowych na szkolenia komputerowe i językowe.

⁵ wup-krakow.pl/europejski-fundusz-spoeczny/gwarancje-dla-mlodziezy

⁶ wup-krakow.pl/projekty-wup/projekty-zakonczone/malopolskie-partnerstwo-na-rzecz-osob-mlodych

⁷ wup-krakow.pl/projekty-wup/kierunek-kariera

W 2016 r. realizowano także Program Regionalny „Konserwator”⁸, którego celem była aktywizacja osób pozostających bez zatrudnienia z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W programie założono, że wsparcie uczestników przebiegać będzie w specyficznym sektorze rynku pracy jakim jest szeroko pojęty sektor instytucji związanych z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego w województwie małopolskim. Zadaniem projektu było:

- umożliwienie osobom bezrobotnym kontaktu z rzeczywistym środowiskiem pracy,
- zwiększenie atrakcyjności zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- podniesienie wśród osób objętych programem i członków ich rodzin świadomości wartości dziedzictwa kulturowego regionu oraz kształtowanie postawy przyjaznej zabytkom,
- wykonanie prac na rzecz zachowania i ochrony zabytków oraz upowszechniania i promocji dóbr kultury,
- rozszerzenie opieki nad zabytkami na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej, w szczególności nad wysokiej klasy zabytkami sakralnymi oraz poprawa jakości udostępniania zabytków zwiedzającym.

W programie mogły uczestniczyć osoby długotrwale bezrobotne lub bezrobotni, którzy ukończyli 50 lat, albo których wiek nie przekraczał 25 lat.

W instytucjach, które przystąpiły do programu, dla 179 osób objętych wsparciem, zorganizowano: staże zawodowe trwające 6 miesięcy, roboty publiczne i prace interwencyjne.

Za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy finansowane były:

- stypendia stażowe dla uczestników programu,
- część wynagrodzenia za pracę w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych,
- koszty badań lekarskich uczestników staży zawodowych,
- koszty przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca zatrudnienia lub odbywania stażu zawodowego i powrotu do domu.

Program finansowany był ze środków Funduszu Pracy z puli przyznanej dla województwa małopolskiego na finansowanie w 2016 r. programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w wysokości 1,6 mln zł.

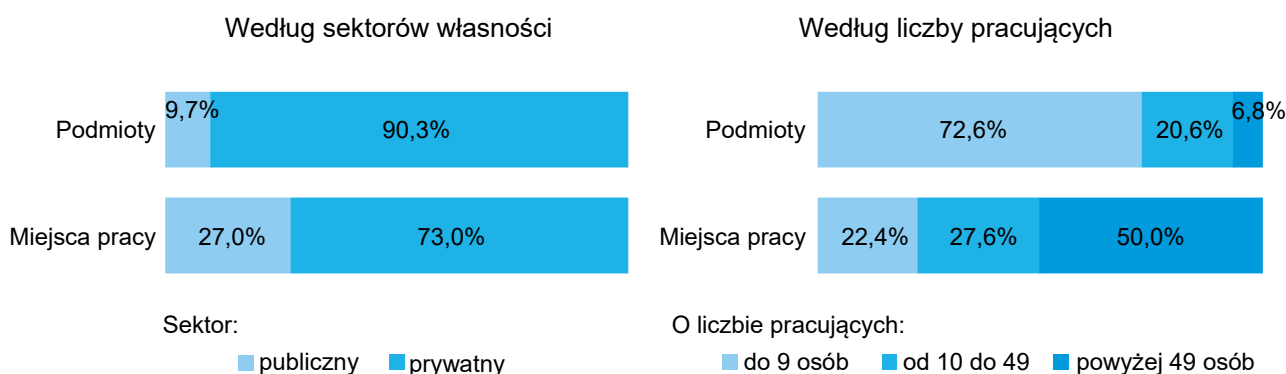
⁸ wup-krakow.pl/projekty-wup/projekty-zakonczone/program-regionalny-konserwator

IV. POPYT NA PRACĘ

Podaż siły roboczej, tj. określona liczba ludności zainteresowana wykonywaniem pracy oraz popyt na pracę, czyli zapotrzebowanie w przedsiębiorstwach i instytucjach na jeden z czynników produkcji, jakim jest praca (liczba pracowników, jaką są gotowi zatrudnić pracodawcy przy określonej wysokości płacy) to 2 podstawowe elementy kształtujące rynek pracy. W województwie małopolskim uogólnione wyniki badania popytu na pracę były reprezentatywne (przeciętnie w 2016 r.) dla 66,3 tys. podmiotów zatrudniających przynajmniej 1 osobę (spadek o 0,4% w stosunku do 2015 r.). Mieściło się w nich 997,5 tys. miejsc pracy (mniej o 1,7% niż przeciętnie w 2015 r.), z których 989,9 tys. (99,2%) było zagospodarowanych (liczba pracujących).

Wykres 40. Struktura podmiotów zatrudniających przynajmniej 1 osobę i struktura miejsc pracy w tych podmiotach w 2016 r.

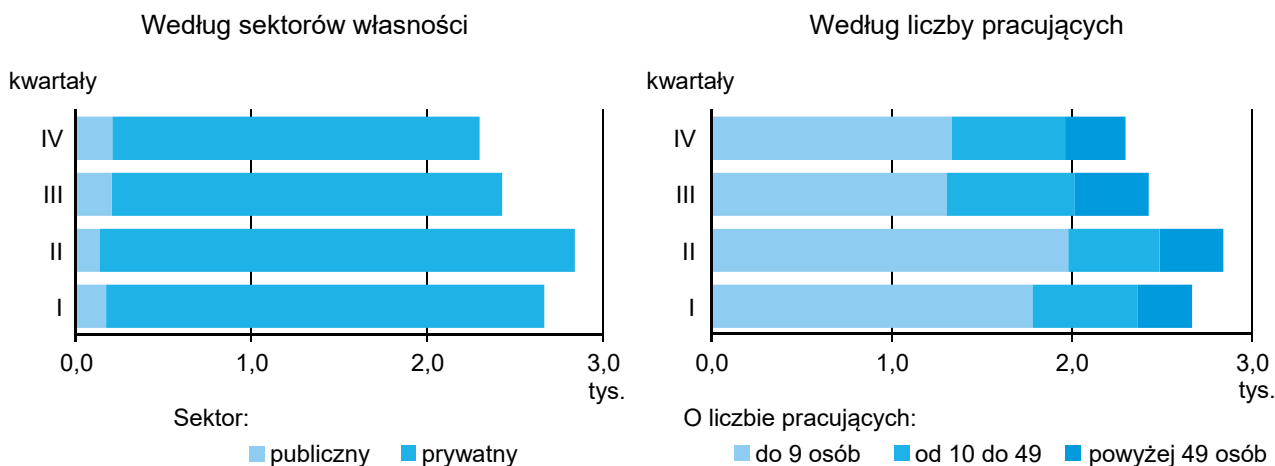
Przeciętnie w roku

W wyniku tworzenia nowych stanowisk pracy oraz na skutek ruchu zatrudnionych, w niektórych podmiotach nie wszystkie stanowiska pracy były obsadzone. W 2016 r. wolne miejsca pracy deklarowało przeciętnie 2,6 tys. zakładów zatrudniających pracowników (tj. 3,9% podmiotów badanych). Większość z nich (93,0%) należała do sektora prywatnego, a w strukturze liczonej ze względu na liczbę pracujących — do jednostek, w których pracowało mniej niż 10 osób (62,6%).

Wykres 41. Podmioty zgłaszające wolne miejsca pracy w 2016 r.

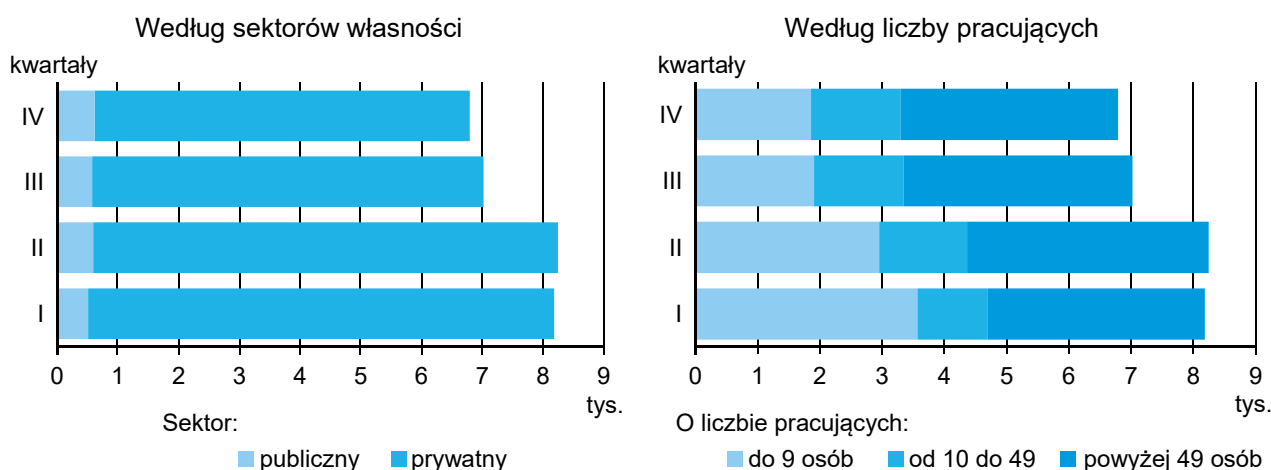
Stan w końcu kwartału

W 2016 r. przeciętna liczba wolnych miejsc pracy kształtowała się na poziomie 7,6 tys. Najwięcej ofert zgłaszały podmioty o liczbie pracujących powyżej 49 osób — 48,1%, a zakłady liczące do 9 pracujących — 34,0%. Na 1 zakład zgłaszający wakaty przypadało średnio 3,0 wolnych miejsc pracy (3,2 w podmiotach sektora publicznego, a 2,9 — prywatnego). Przeciętny udział wolnych miejsc w liczbie miejsc pracy ogółem wyniósł 0,8% (w 2015 r. — 0,7%); w sektorze publicznym — 0,2% (podobnie jak w 2015 r.), a w sektorze prywatnym — 1,0% (wobec 0,8% w poprzednim roku). Największy udział wakatów odnotowano w grupie podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób — 1,2%, podczas gdy w jednostkach o liczebności 10–49 osób pracujących stanowił on 0,5%, a powyżej 49 osób — 0,7%.

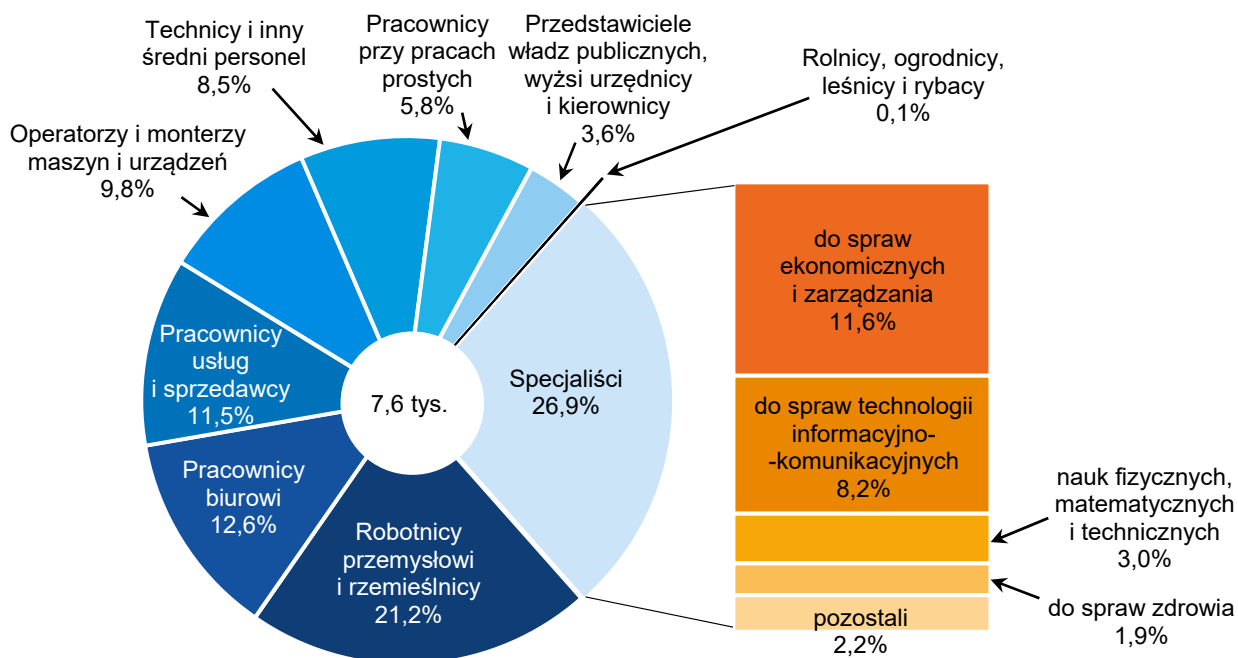
Wykres 42. Wolne miejsca pracy w 2016 r.

Stan w końcu kwartału

Wykres 43. Struktura wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r.

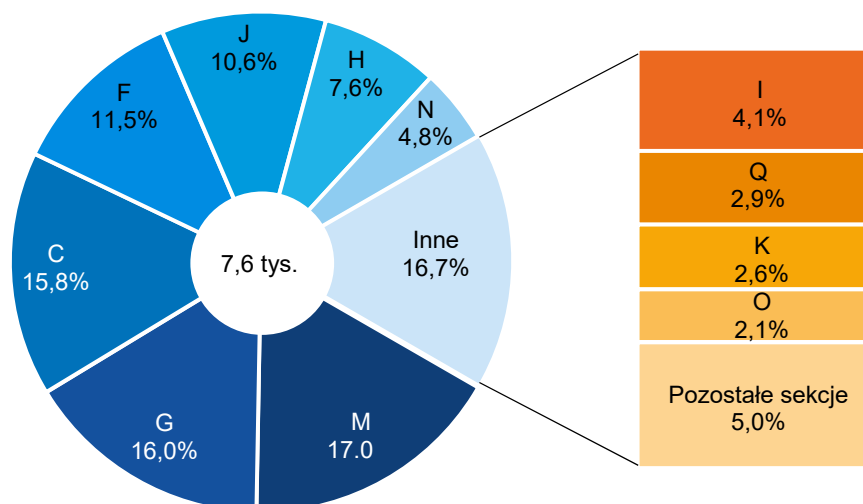
Przeciętnie w roku

Podobnie jak w poprzednim roku, najwięcej miejsc pracy oferowano dla „Specjalistów” (2,0 tys.), z których 43,0% było przeznaczonych dla specjalistów do spraw ekonomicznych i zarządzania, a następnie „Robotnikom przemysłowym i rzemieślnikom” (1,6 tys.), „Pracownikom biurowym” (1,0 tys.) i „Pracownikom usług i sprzedawcom” (0,9 tys.).

Blisko połowa wolnych miejsc pracy mieściła się w podmiotach zaliczanych do 3 sekcji PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” oraz „Przetwórstwo przemysłowe”. Znaczącą liczbę wolnych miejsc pracy (łącznie prawie 30%) zgłaszały podmioty sekcji: „Budownictwo”, „Informacja i komunikacja” i „Transport i gospodarka magazynowa”, a pozostałe ponad 20% wakatów rozkładało się na zakłady i instytucje należące do innych sekcji PKD.

Wykres 44. Struktura wolnych miejsc pracy według sekcji PKD w 2016 r.
Przeciętnie w roku

Przeciętny roczny odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy (udział wolnych miejsc pracy w stosunku do łącznej liczby miejsc pracy, zagospodarowanych i wolnych) zwiększył się o 0,11 p. proc. do poziomu 0,76%. Najniższy, na poziomie 0,49%, odnotowano w podmiotach o liczbie pracujących 10–49 osób (wzrost o 0,10 p. proc.), w liczących 50 i więcej pracujących wyniósł on 0,73% (wzrost o 0,14 p. proc.), a najwyższy wystąpił w grupie podmiotów do 9 osób pracujących — 1,15% (wzrost o 0,03 p. proc.).

Tabl. V. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy według kwartałów i sektorów własności

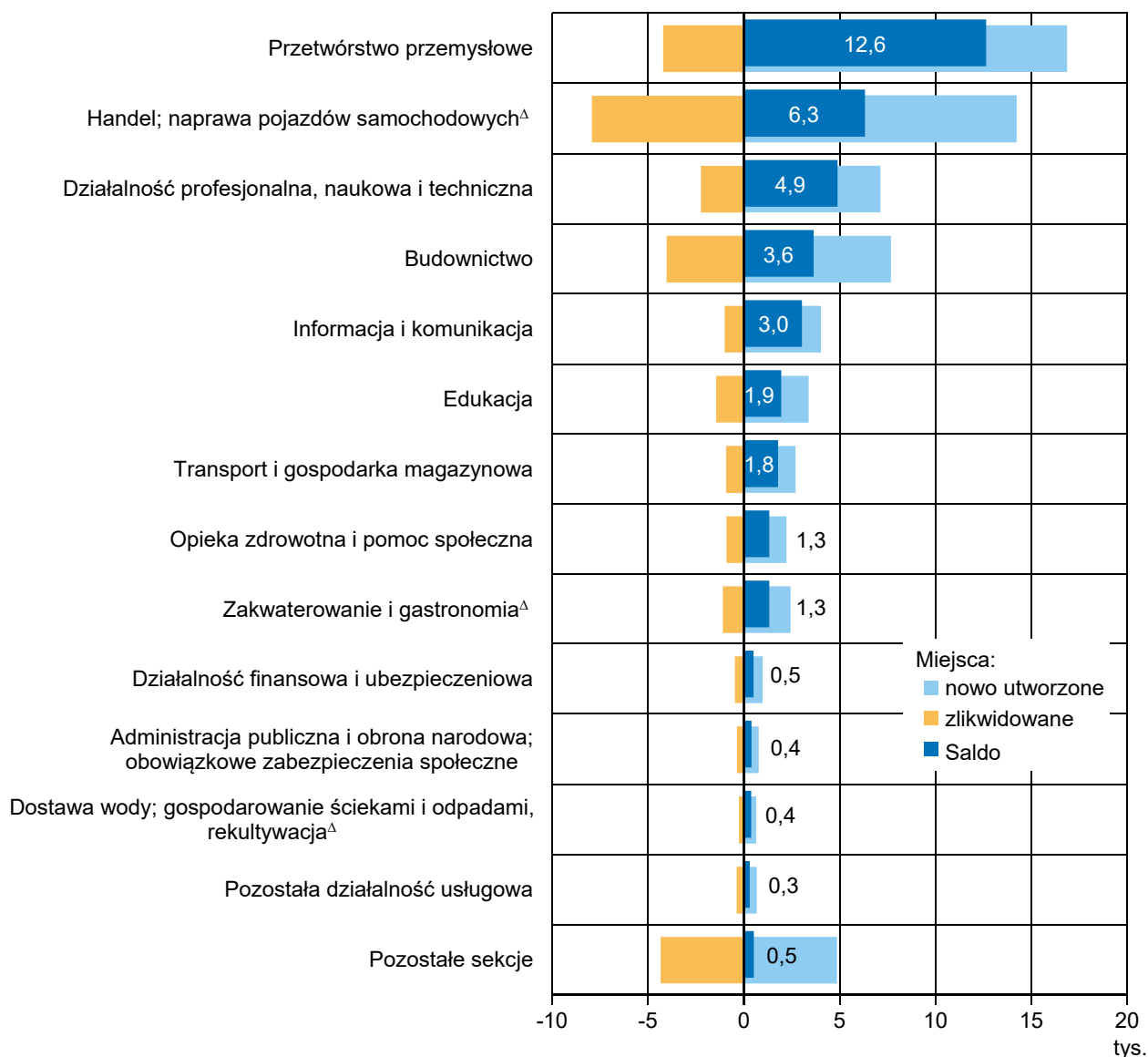
Wyszczególnienie		Stan w końcu kwartału				Przeciętnie w roku
		I	II	III	IV	
		w procentach				
O G Ó Ł E M	2015	0,74	0,63	0,56	0,68	0,65
	2016	0,82	0,82	0,71	0,68	0,76
Sektor publiczny	2015	0,15	0,14	0,16	0,18	0,16
	2016	0,19	0,22	0,21	0,23	0,21
Sektor prywatny	2015	0,94	0,79	0,71	0,86	0,83
	2016	1,05	1,04	0,89	0,85	0,96

Istotnym elementem charakteryzującym rynek pracy oraz kształtującym popyt na pracę jest liczba miejsc pracy nowo utworzonych i zlikwidowanych. W 2016 r. w województwie małopolskim w jednostkach objętych badaniem popytu na pracę utworzono 68,6 tys. nowych miejsc pracy, a zlikwidowano — 29,6 tys. Bilans miejsc pracy nowych i zlikwidowanych, wynoszący ogółem 39,0 tys., był dodatni we wszystkich zbiorach podmiotów grupowanych ze względu na liczbę pracujących i prawie wszystkich — według sekcji PKD.

Podobnie jak w 2015 r., najwięcej miejsc pracy powstało, ale także uległo likwidacji, w podmiotach 3 sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” oraz „Budownictwo” (56,5% wszystkich miejsc pracy nowo utworzonych oraz 54,6% — zlikwidowanych).

Udział łącznej liczby miejsc pracy utworzonych i zlikwidowanych w stosunku do przeciętnej w roku liczby pracujących wyniósł w województwie ogółem 9,9%. Największa „rotacja” stanowisk pracy, wynosząca 22,1%, charakteryzowała jednostki sekcji „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, a następnie „Informacja i komunikacja” — 17,6% oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” — 17,0%. Na ogólny wskaźnik w pierwszej wymienionej sekcji w podobnym stopniu składały się udziały stanowisk utworzonych (11,2%) i zlikwidowanych (10,9%), a w 2 kolejnych sekcjach ukształtowany został głównie przez udział stanowisk nowych (wynoszący w tych sekcjach odpowiednio 14,1% i 12,9%). Sytuację odwrotną, czyli największą stabilizację miejsc pracy odnotowano w podmiotach zaliczanych do sekcji „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ” (łącznie 1,3% w relacji do liczby pracujących).

Wykres 45. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według sekcji PKD w 2016 r.

U w a g a. Sekcje posortowano malejąco według salda miejsc pracy nowo utworzonych i zlikwidowanych.

V. CZAS PRACY

W 2016 r. w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób i jednostkach sfery budżetowej nominalny czas pracy wyniósł 1340,9 mln godzin i był o 144,2 mln godzin (o 12,0%) dłuższy niż w 2015 r. Nominalny czas pracy w sektorze publicznym uległ wydłużeniu o 0,3% do poziomu 381,4 mln godzin, natomiast w prywatnym był dłuższy o 17,5% i wyniósł 959,5 mln godzin.

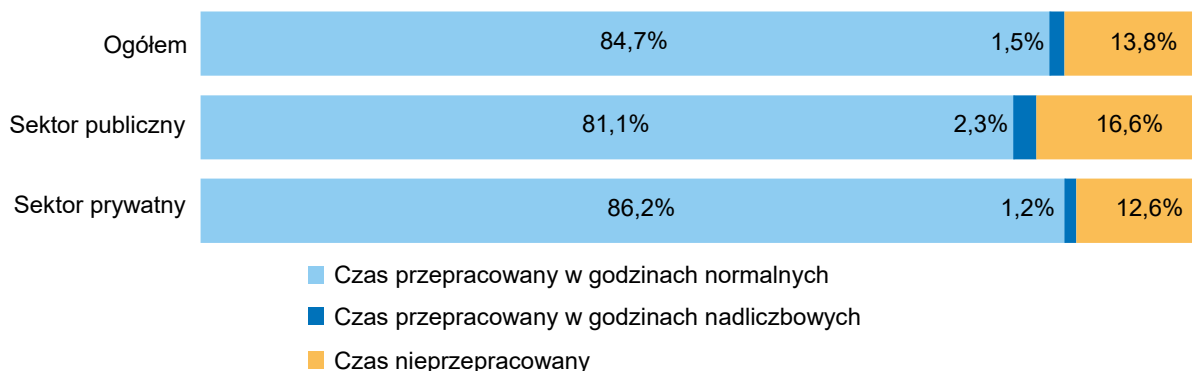
Nominalny czas pracy przypadający na 1 zatrudnionego w 2016 r. ukształtował się na poziomie 1939 godzin (w 2015 r. — 1937 godzin). W sektorze publicznym wyniósł 1772 godziny, a w sektorze prywatnym — 2015 godzin (w 2015 r. odpowiednio 1777 i 2021 godzin).

Przeciętny tygodniowy wymiar czasu pracy przypadający na 1 zatrudnionego w gospodarce narodowej w 2016 r. wyniósł 37,3 godziny (w sektorze publicznym — 34,1, prywatnym — 38,8). Najdłuższy tygodniowy wymiar czasu pracy wystąpił w sekcjach: „Pozostała działalność usługowa” (39,5 godziny), „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę^Δ” oraz „Transport i gospodarka magazynowa” (po 39,3 godziny). Najkrótszy tygodniowy wymiar czasu pracy w 2016 r. wystąpił, tak jak w roku poprzednim, w sekcji „Edukacja” (28,5 godziny na 1 zatrudnionego) i wynikał z ustawowo krótszego nominalnego czasu pracy w tej sekcji.

Czas przepracowany w 2016 r. był o 13,0% dłuższy niż w 2015 r. Z 1174,0 mln godzin przepracowanych w 2016 r. czas przepracowany w godzinach normalnych stanowił 98,3%, a w godzinach nadliczbowych — 1,7% (w 2015 r. — odpowiednio 98,1% i 1,9%). W strukturze czasu nominalnego przypadającego na 1 zatrudnionego w podmiotach gospodarki narodowej w 2016 r., czas przepracowany w godzinach normalnych stanowił 86,0% (w 2015 r. — 85,2%). Czas przepracowany w godzinach nadliczbowych w 2016 r. wyniósł 20,2 mln godzin i był o 2,4% dłuższy niż rok wcześniej. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego przypadło 29 godzin, w sektorze publicznym — 41, a w sektorze prywatnym — 24 godziny (w 2015 r. — odpowiednio 32, 41 i 27 godzin).

Z punktu widzenia rodzaju działalności podmiotów objętych badaniem, najwięcej czasu w godzinach nadliczbowych (w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w danej sekcji PKD), przepracowali zatrudnieni w podmiotach należących do sekcji „Edukacja” i „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ” (odpowiednio 63 i 40 godzin), natomiast najmniej w sekcjach „Pozostała działalność usługowa” (3 godziny) oraz „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” (5 godzin).

Wykres 46. Struktura czasu pracy przypadającego na 1 zatrudnionego według kategorii czasu pracy oraz sektorów własności w 2016 r.

W 2016 r. czas nieprzepracowany wyniósł 187,2 mln godzin (o 5,4% więcej niż w 2015 r.). W przeliczeniu na 1 zatrudnionego czas nieprzepracowany ukształtował się na poziomie 271 godzin, w sektorze publicznym — 301, a w prywatnym — 257 godzin (w 2015 r. — odpowiednio 287, 296, 283 godziny). Najwięcej czasu nieprzepracowanego (w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w danej sekcji PKD) przypadło na zatrudnionych w podmiotach należących do sekcji „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę^Δ” i „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” (odpowiednio 346 i 345 godzin) natomiast najmniej w sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” (223 godziny) oraz „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ” (231 godzin).

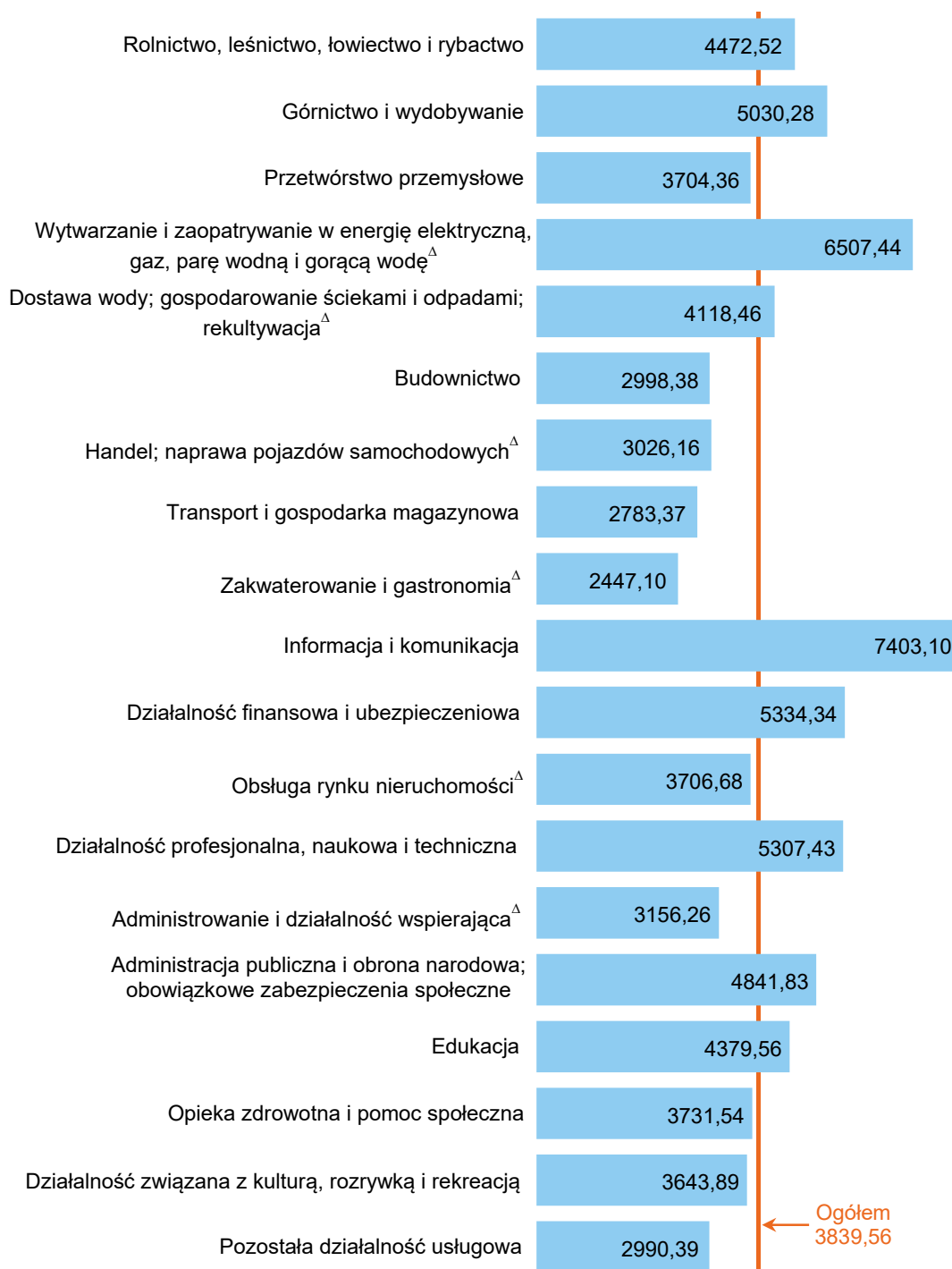
Wykres 47. Struktura czasu pracy przypadającego na 1 zatrudnionego według kategorii czasu pracy i sekcji PKD w 2016 r.

VI. WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

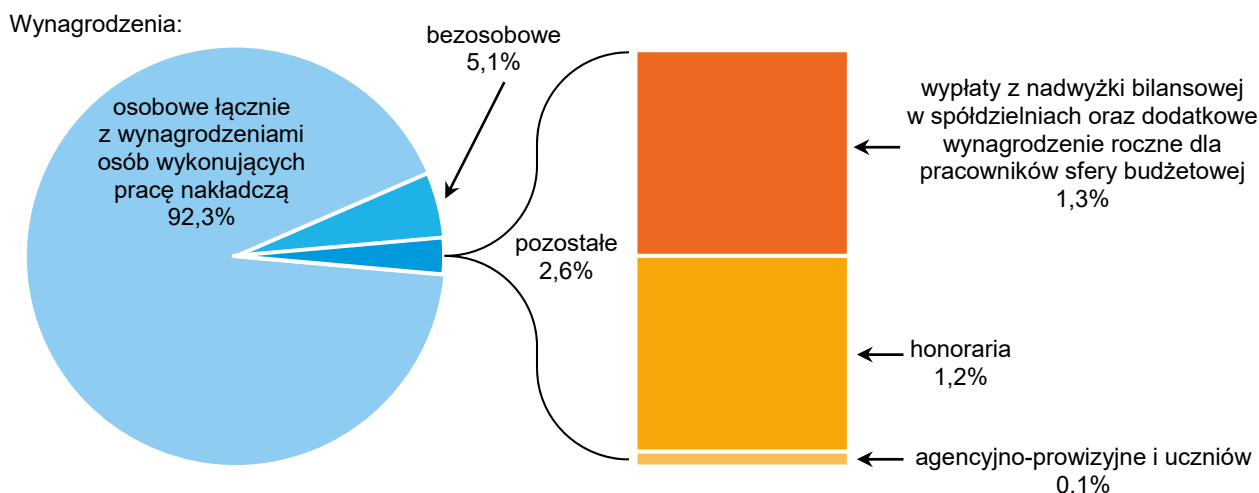
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w województwie małopolskim w 2016 r. wyniosło 3839,56 zł i było niższe od uzyskanego w kraju o 212,63 zł (o 5,2%). W porównaniu z 2015 r. wzrosło o 172,54 zł (o 4,7%). W sektorze publicznym wyniosło 4489,49 zł (o 16,9% więcej niż przeciętnie w województwie), a w sektorze prywatnym — 3611,44 zł (o 5,9% mniej).

Wykres 48. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej według sekcji PKD w 2016 r. (w złotych)

Wynagrodzenia brutto w województwie małopolskim w 2016 r. (w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej, niezależnie od liczby pracujących) wyniosły 36244,3 mln zł i były o 8,6% wyższe niż w 2015 r.

Wykres 49. Struktura wynagrodzeń brutto^a w 2016 r.

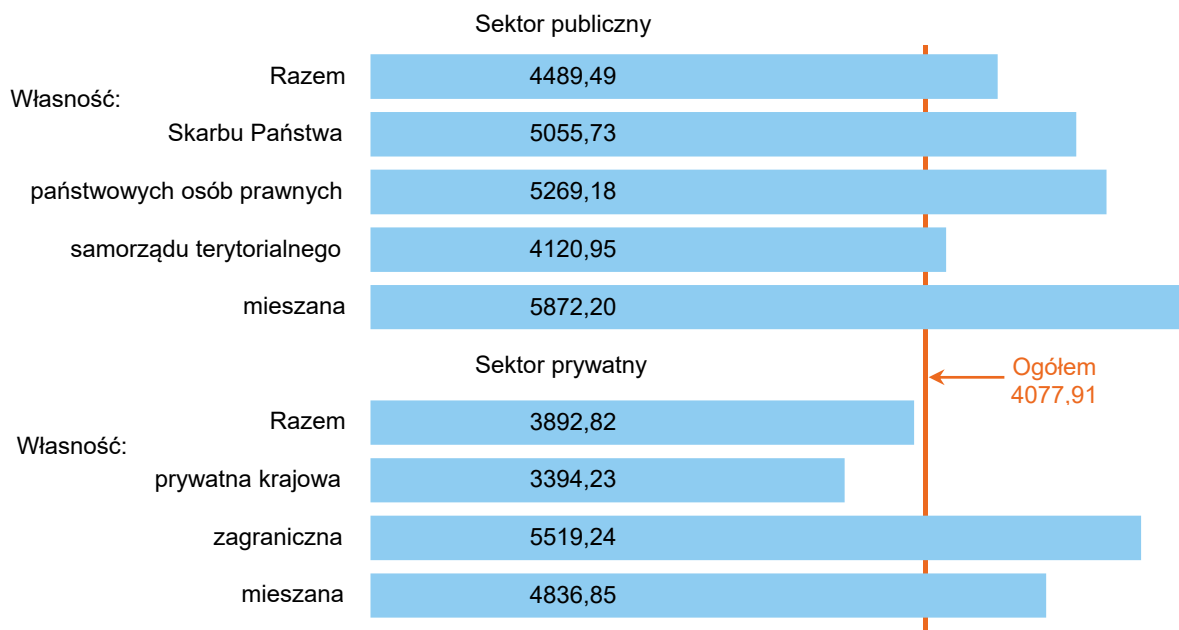
a Patrz "Uwagi metodyczne" str. 86.

Spośród składników wynagrodzeń, największy wzrost odnotowano w wypłatach z zysku do podziału i nadwyżki bilansowej w spółdzielniach (o 182,1%). Mniejszym wzrostem charakteryzowały się wynagrodzenia bezosobowe (o 10,1%), osobowe (o 8,9%) oraz dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej (o 2,7%). W porównaniu z poprzednim rokiem obniżyły się honoraria (o 10,0%) oraz wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne (o 2,9%). W sektorze publicznym wzrost wynagrodzeń wyniósł 3,6%, a w sektorze prywatnym — 11,3%. W odniesieniu do 2015 r. więcej wzrosły wynagrodzenia w jednostkach będących na rozrachunku gospodarczym (o 9,8%) niż w jednostkach finansowanych przez budżet (o 3,8%).

W 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób i w jednostkach sfery budżetowej, niezależnie od liczby pracujących) w województwie małopolskim wyniosło 4077,91 zł i stanowiło 95,0% przeciętnego wynagrodzenia uzyskanego w kraju (w 2015 r. — 94,1%). W porównaniu z 2015 r. wynagrodzenie to wzrosło o 4,4%, tj. o 170,95 zł, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia o 4,0% (w 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosło o 5,6%, tj. o 206,90 zł, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia o 0,7%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto wzrosło o 4,8% w porównaniu z 2015 r.

W sektorze publicznym wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wyniósł 2,9%, a w sektorze prywatnym — 5,4%. Największy wzrost, w porównaniu z 2015 r., odnotowano w sekcjach: „Informacja i komunikacja” (o 8,2%), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (o 6,5%) oraz „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (o 6,2%). Największy spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wystąpił w sekcjach „Górnictwo i wydobywanie” (o 3,9%) oraz „Pozostała działalność usługowa” (o 2,7%).

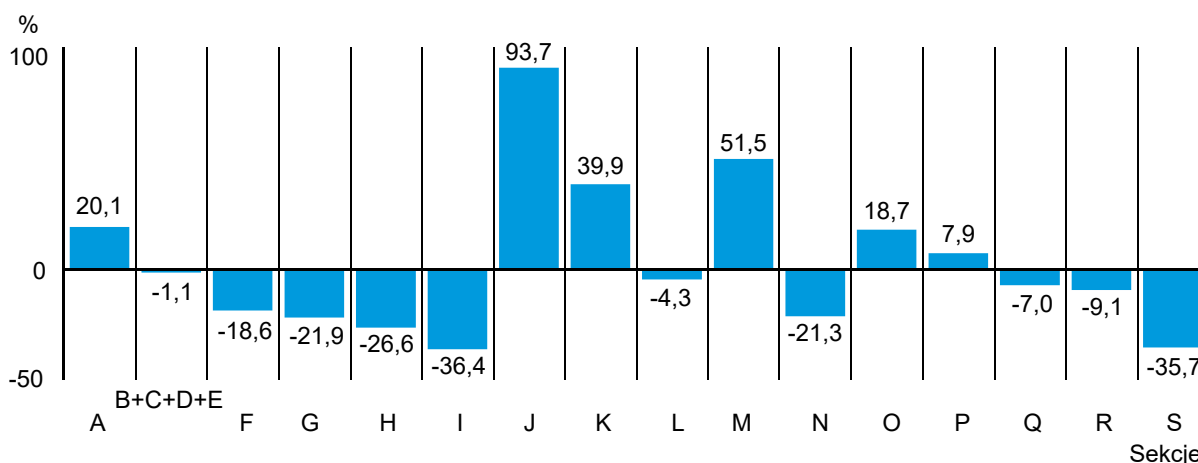
Wykres 50. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a według sektorów i form własności w 2016 r. (w złotych)

a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Duże zróżnicowanie przeciętnej płacy wystąpiło w poszczególnych sekcjach gospodarki narodowej. Rozpiętość w odchyleniu przeciętnego wynagrodzenia od średniej wojewódzkiej wyniosła 130,1 p. proc. (w 2015 r. — 123,3 p. proc.). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie wystąpiło, podobnie jak w 2015 r., w sekcji „Informacja i komunikacja”.

Wykres 51. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto^a w sekcjach PKD od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto^a ogółem w 2016 r.

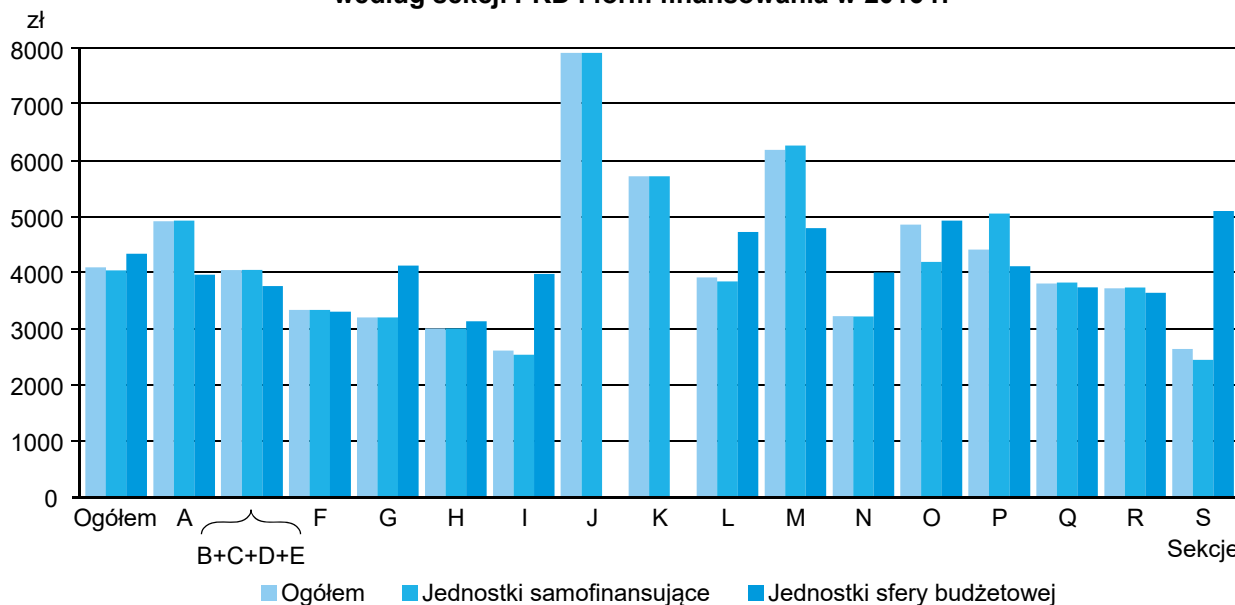

a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Podobnie jak przed rokiem, najniżej opłacana była praca w podmiotach zaliczonych do sekcji „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ” (63,6% średniej wojewódzkiej) oraz „Pozostała działalność usługowa” (64,3%), przy czym wskaźniki te obniżyły się jeszcze w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o 0,2 i 4,7 p. proc. W sekcjach najlepiej opłacanych: „Informacja i komunikacja” i „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” nastąpił wzrost tych wskaźników w stosunku do poprzedniego roku (odpowiednio 6,9 i 2,2 p. proc), natomiast w sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” — spadek o 4,4 p. proc.

Znacznie wyższe przeciętne wynagrodzenie odnotowano w jednostkach sfery budżetowej (4322,08 zł) niż w jednostkach samofinansujących (4024,97 zł). Wśród jednostek samofinansujących wystąpiło większe zróżnicowanie przeciętnej płacy niż w sferze budżetowej. Najwyższymi wynagrodzeniami w tej grupie jednostek wykazały się przedsiębiorstwa należące do sekcji „Informacja i komunikacja” (7899,87 zł). Najniższe wynagrodzenia odnotowano w sekcji „Pozostała działalność usługowa” (2431,29 zł).

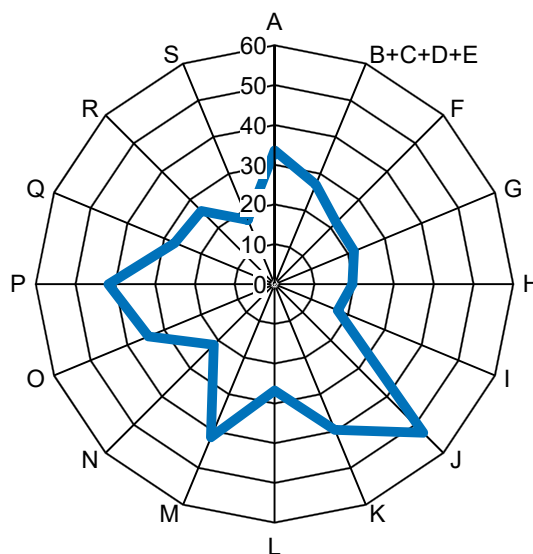
Wykres 52. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a według sekcji PKD i form finansowania w 2016 r.

a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

W 2016 r. za 1 godzinę przepracowaną płacono średnio 28,86 zł, tj. o 0,35 zł więcej niż w 2015 r. W sektorze publicznym stawka godzinowa wyniosła 35,63 zł, a w sektorze prywatnym — 26,27 zł.

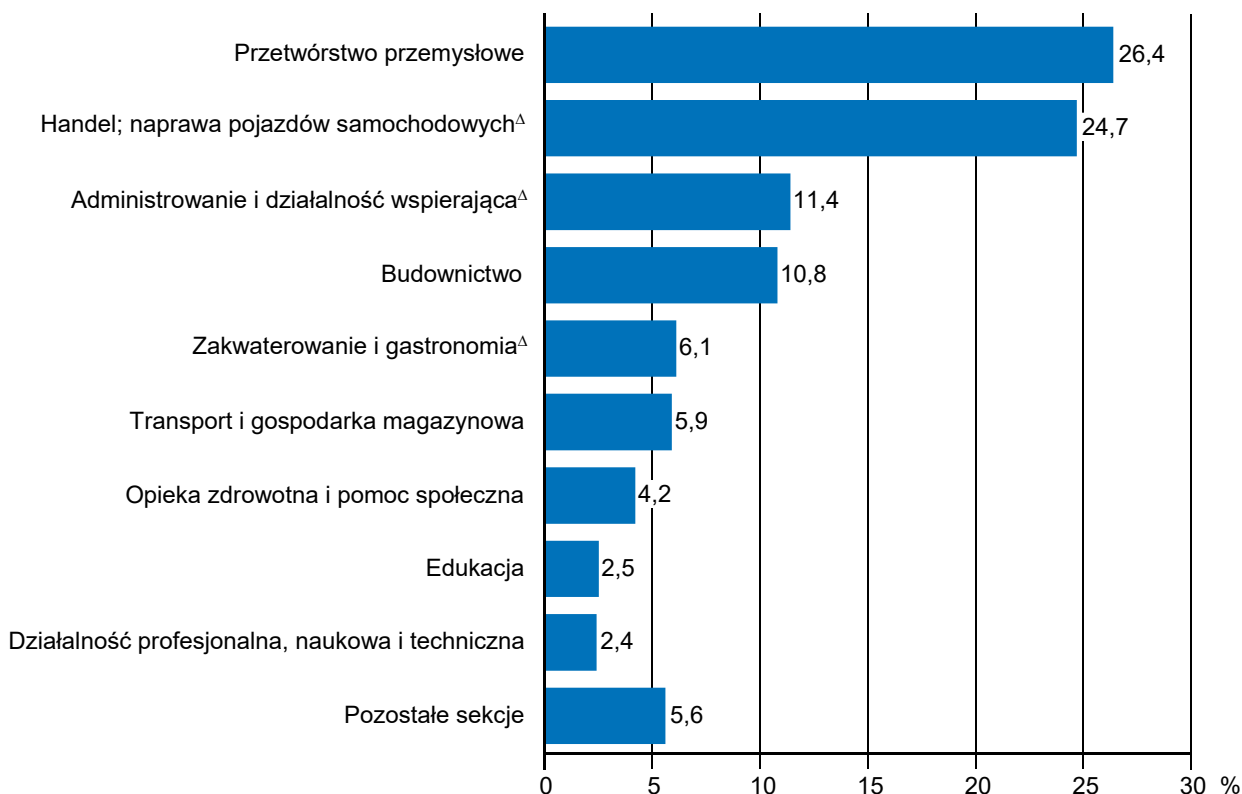
Wykres 53. Przeciętne godzinowe wynagrodzenie brutto^a według sekcji PKD w 2016 r. (w złotych)

a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

W grudniu 2016 r. 56,8 tys. osób otrzymało wynagrodzenie nieprzekraczające minimalnego (niższe bądź równe 1850,00 zł). Najwięcej z nich pracowało w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (15,0 tys.), „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (14,1 tys.), „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (6,5 tys.) oraz „Budownictwo” (6,2 tys.). Najwięcej osób zarabiających 1850,00 zł i mniej pracowało w sektorze prywatnym (96,8%).

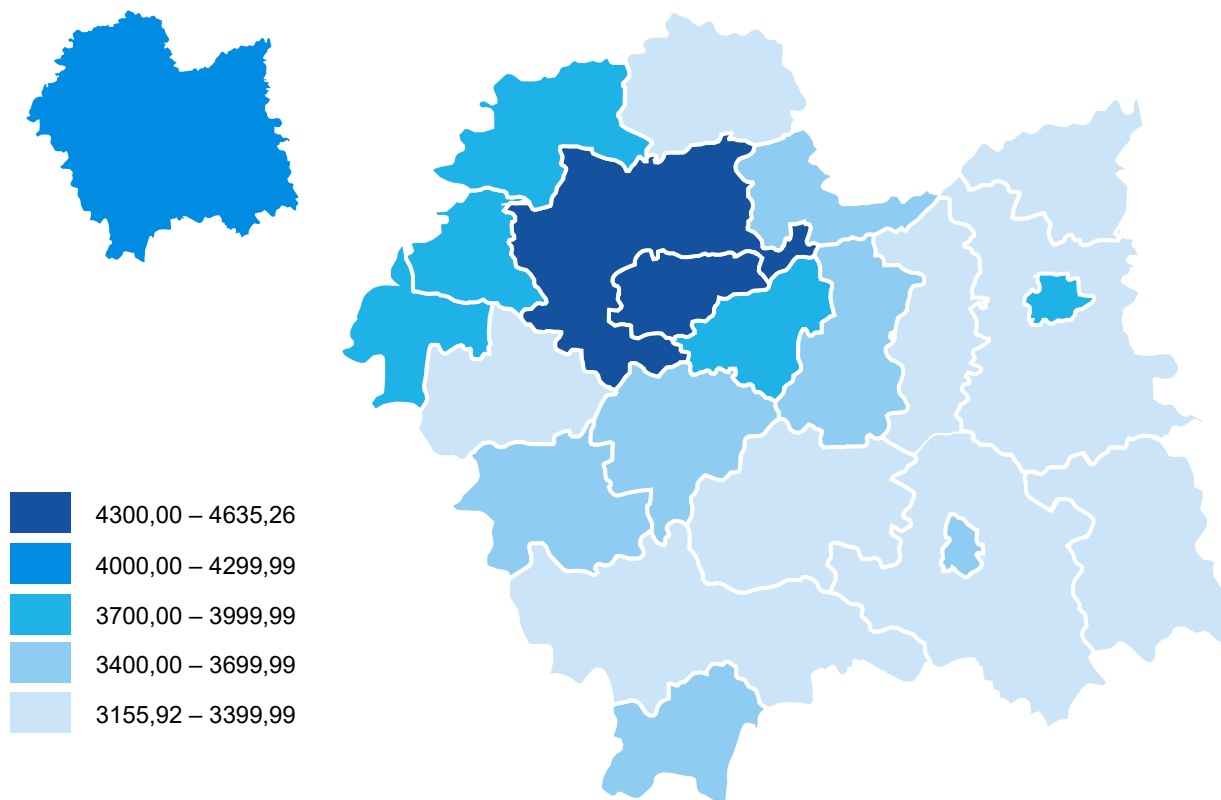
Wykres. 54. Struktura pracujących otrzymujących wynagrodzenie minimalne i niższe według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

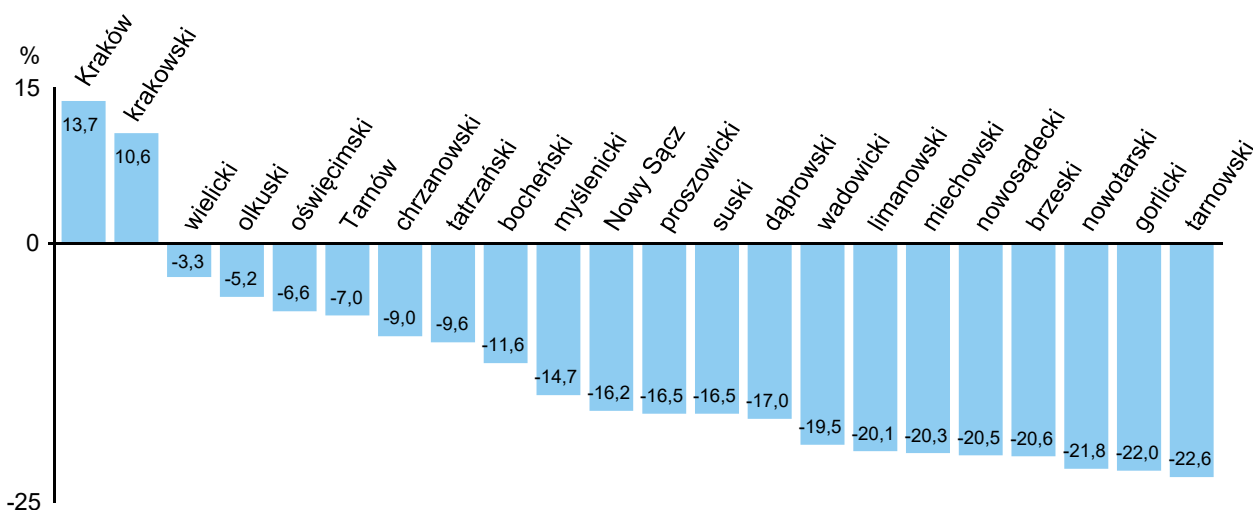
a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

W 2016 r. w województwie małopolskim było zatrudnionych przeciętnie w przeliczeniu na pełne etaty 3,2 tys. uczniów (92,3% w sektorze prywatnym), a ich wynagrodzenie brutto wyniosło 7,7 mln zł. Najwięcej uczniów zatrudniały podmioty zaliczane do sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ” (1,1 tys. uczniów; kwota wynagrodzeń 2,7 mln zł), „Przetwórstwo przemysłowe” (0,8 tys. uczniów; 2,1 mln zł) oraz „Budownictwo” (0,6 tys. uczniów; 1,3 mln zł).

Wynagrodzenie 3,3 tys. osób zatrudnionych przeciętnie na pełne etaty poza granicami kraju wyniosło 177,4 mln zł. Były to głównie wynagrodzenia osób zatrudnionych w sekcjach: „Budownictwo” (2,1 tys. zatrudnionych i 101,4 mln zł wynagrodzeń brutto), „Przetwórstwo przemysłowe” (odpowiednio 0,7 tys. i 19,9 mln zł) oraz „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (odpowiednio 0,4 tys. i 39,9 mln zł, w tym 33,9 mln zł w grupie „Działalność agencji pracy tymczasowej”).

Mapa 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto^a według powiatów w 2016 r.

a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Wykres 55. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto^a w powiatach od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto^a ogółem w 2016 r.

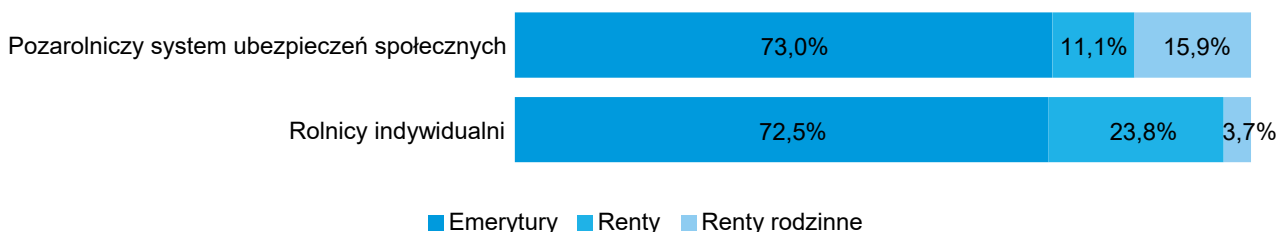
a Patrz „Uwagi metodyczne” str. 86.

Najwyższe przeciętne wynagrodzenie w województwie małopolskim wystąpiło w Krakowie (4635,26 zł — 113,7% średniego wynagrodzenia w województwie) oraz województwie krakowskim (4509,18 zł — 110,6%). W pozostałych powiatach województwa przeciętne wynagrodzenie ukształtowało się poniżej średniej wojewódzkiej. W miastach na prawach powiatu, Tarnowie i Nowym Sączu, wyniosło odpowiednio 93,0% i 83,8% średniego wynagrodzenia w województwie. Najniższe wystąpiło w powiatach: tarnowskim — 3155,92 zł (77,4%), gorlickim — 3178,84 zł (78,0%) oraz myślenickim — 3190,67 zł (78,2%).

W 2016 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie małopolskim wyniosła 719,2 tys. osób — w porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost ich liczby o 0,1%. Liczba świadczeniobiorców uzyskujących świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych była o 1,0 tys. osób wyższa niż w 2015 r., a z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) — niższa o 0,6 tys. osób.

W grupie uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych w 2016 r. emeryci stanowili 69,4% (w 2015 r. — 68,8%). Ich liczba, w porównaniu z 2015 r., wzrosła o 1,0%, przy czym w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych nastąpił wzrost liczby osób pobierających świadczenie emerytalne o 1,4%, a w ramach KRUS — spadek o 2,0%. W stosunku do 2015 r. nastąpił spadek liczby rencistów (o 3,5%). Dotyczył on liczby osób pobierających rentę w pozarolniczym systemie ubezpieczeń społecznych (spadek o 5,4%). W KRUS liczba rencistów pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy wzrosła o 2,9%. W strukturze wydatków na świadczenia emerytalne i rentowe ogółem w 2016 r. emerytury stanowiły 72,9% (wzrost udziału o 0,6 p. proc. w porównaniu z 2015 r.), renty z tytułu niezdolności do pracy — 12,2% (spadek o 0,5 p. proc.), a renty rodzinne łącznie z rentami socjalnymi — 14,9 % (spadek o 0,1 p. proc.).

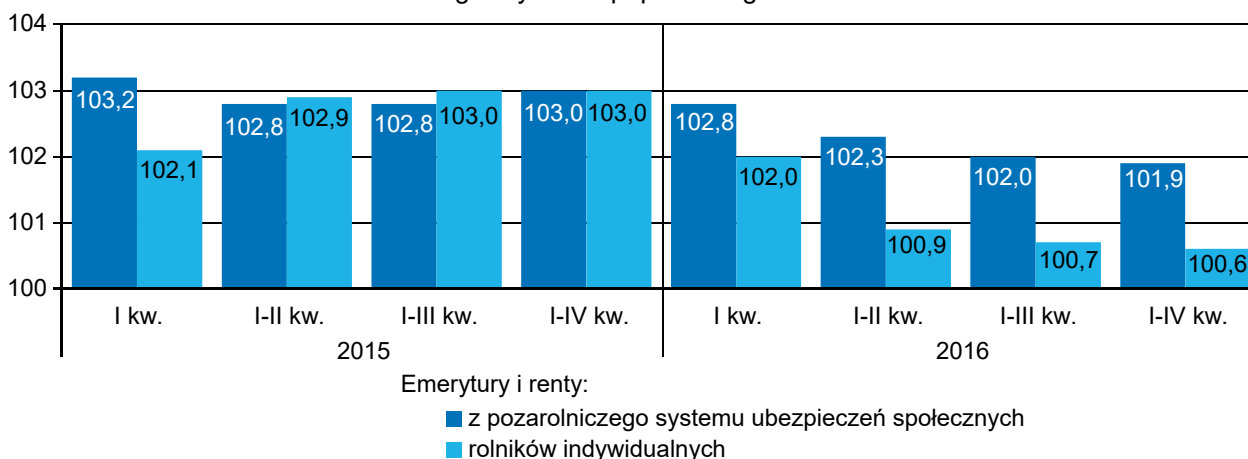
Wykres 56. Struktura wydatków na świadczenia emerytalne i rentowe z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i KRUS według rodzajów świadczeń w 2016 r.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2016 r. wyniosła 1975,40 zł i była o 1,9% wyższa niż w 2015 r. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2016 r. wyniosła 1146,98 zł i w skali roku zwiększyła się o 0,6%.

Wykres 57. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto
Analogiczny okres poprzedniego roku=100

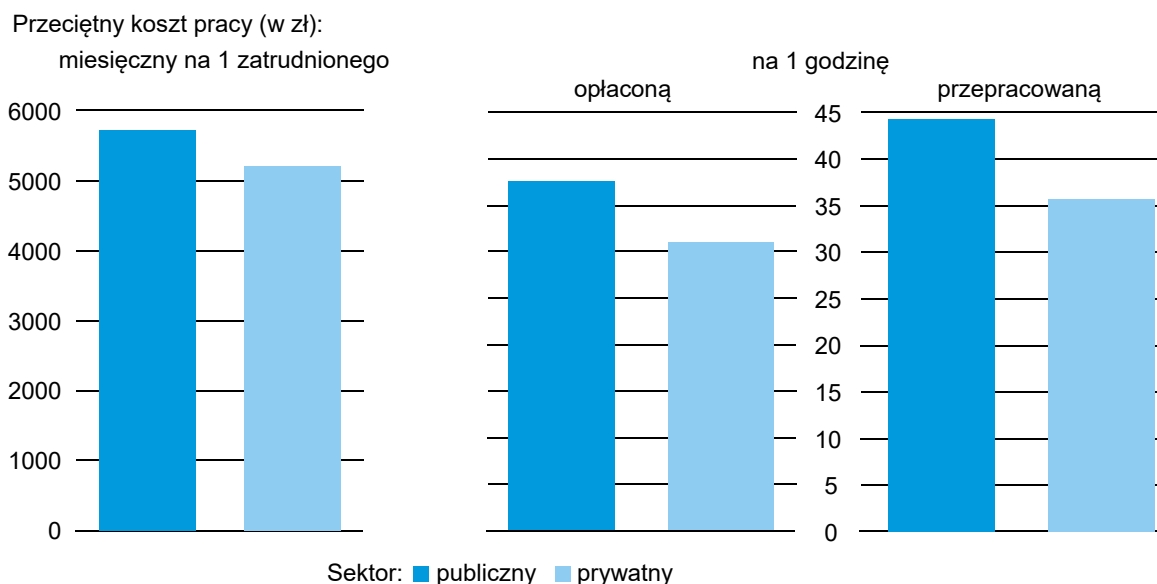
Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

VII. KOSZTY PRACY

W województwie małopolskim w 2016 r. koszty poniesione przez pracodawców na rzecz pozyskania, wykorzystania, utrzymania i doskonalenia zasobów pracy wyniosły 40083,6 mln zł. W porównaniu z wysokością kosztów pracy odnotowanych w 2012 r. (rok poprzedniego badania) wystąpił wzrost o 6439,7 mln zł, czyli o 19,1%. Na 1 zatrudnionego przeciętny miesięczny koszt pracy wyniósł 5396,69 zł i był o 20,7% wyższy niż 4 lata wcześniej. W przeliczeniu na 1 godzinę opłaconą wysokość kosztów pracy ukształtowała się na poziomie 33,29 zł, a na 1 godzinę przepracowaną — 38,58 zł. Kwoty te były wyższe niż w 2012 r. odpowiednio o 20,7% i 19,3%.

W jednostkach sektora publicznego pracodawcy miesięcznie na 1 zatrudnionego przeznaczali o 10,0% środków finansowych więcej niż w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym wyższy niż w prywatnym był także koszt pracy przypadający zarówno na 1 godzinę opłaconą — o 21,0%, jak i na 1 godzinę przepracowaną — o 24,2%.

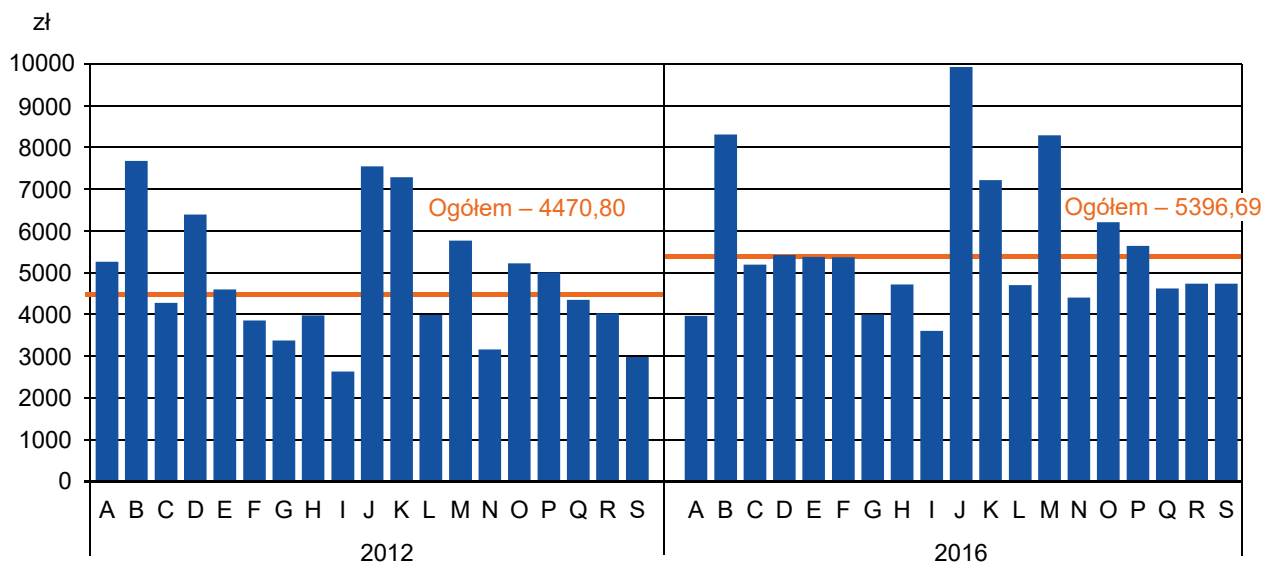
Wykres 58. Koszty pracy według sektorów własności w 2016 r.

W 2016 r. przeciętny miesięczny koszt związany z zatrudnieniem 1 pracownika w jednostkach dużych, wynoszący 5718,36 zł, był o 32,0% wyższy niż w jednostkach średnich. W jednostkach dużych na 1 godzinę opłaconą przeznaczono 34,85 zł, a na 1 godzinę przepracowaną — 40,52 zł, czyli odpowiednio o 25,4% i 27,2% więcej niż w podmiotach średnich.

Istotnym kryterium różnicującym poziom kosztów pracy jest rodzaj prowadzonej działalności. W 2016 r. najwyższe koszty pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, na 1 godzinę opłaconą i na 1 godzinę przepracowaną wystąpiły w jednostkach, których działalność została zaliczona do sekcji „Informacja i komunikacja”. Wyniosły one odpowiednio: 9943,90 zł, 59,88 zł, 67,18 zł. Najniższymi kosztami charakteryzowały się podmioty prowadzące działalność w ramach sekcji „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ”, w których na 1 zatrudnionego przypadało o 6336,08 zł mniej niż w podmiotach zaklasyfikowanych do sekcji, gdzie koszty były najwyższe. Rozpiętość ta w przypadku kosztu pracy na 1 godzinę opłaconą wyniosła 38,11 zł, a na 1 godzinę przepracowaną — 42,49 zł.

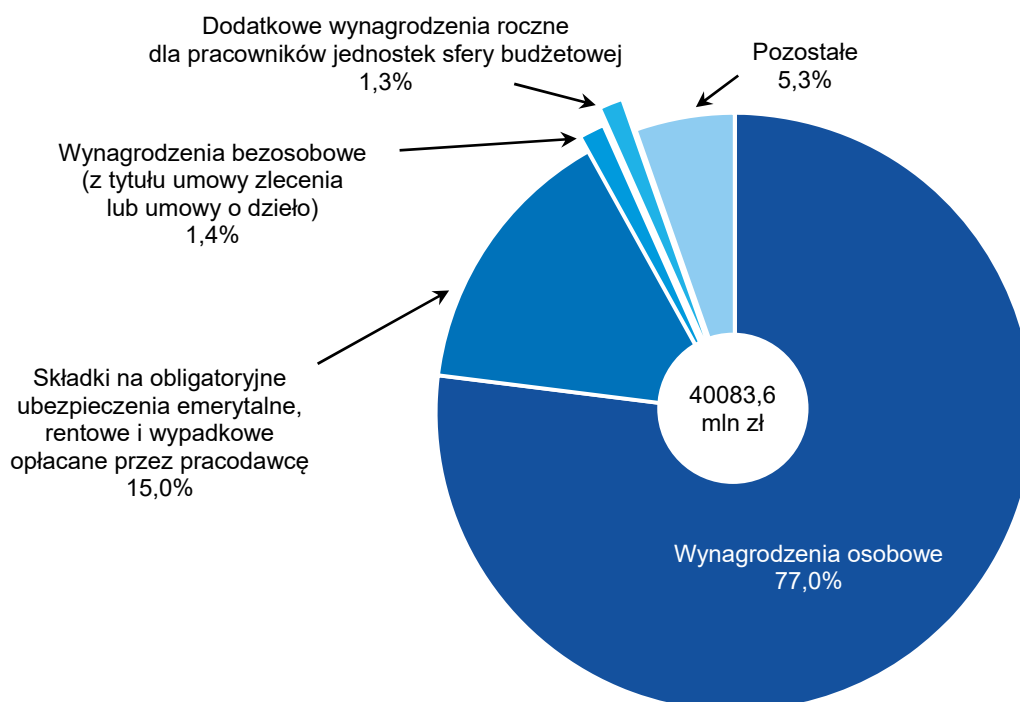
Wykres 59. Przeciętny miesięczny koszt pracy na 1 zatrudnionego według sekcji PKD

Prawie całość środków finansowych przeznaczonych na pokrycie kosztów pracy w 2016 r. stanowiły wynagrodzenia i świadczenia zaliczane w ciężar kosztów jednostki (99,9%), wśród których udział wynagrodzeń osobowych wyniósł 77,1%. Wynagrodzenia osobowe były też podstawowym składnikiem kosztu 1 godziny przepracowanej i stanowiły 76,9% (w tym: wynagrodzenia zasadnicze — 53,4%, premie — 4,4%, nagrody — 2,3%).

W strukturze miesięcznego kosztu pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego podstawowym składnikiem były wynagrodzenia zasadnicze, które stanowiły 53,3%. Udział premii ukształtował się na poziomie 4,5%, dodatków za staż pracy — 3,2%, nagród — 2,3%, wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych — 1,7%.

Wykres 60. Struktura kosztów pracy według składników w 2016 r.

VIII. WARUNKI PRACY

W 2016 r. w badaniu warunków pracy udział wzięło 8,3 tys. zakładów pracy (rok wcześniej o 0,6 tys. podmiotów mniej), zatrudniających 499,3 tys. osób (w 2015 r. — 489,6 tys. osób). Podobnie jak rok wcześniej, liczba przedsiębiorstw, w których wystąpiły zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia wyniosła 0,8 tys. W zakładach tych, w końcu 2016 r. pracowało 165,2 tys. osób, czyli o 10,1 tys. osób mniej niż w 2015 r. Zdecydowana większość wspomnianych podmiotów (86,6%) działała w ramach sektora prywatnego.

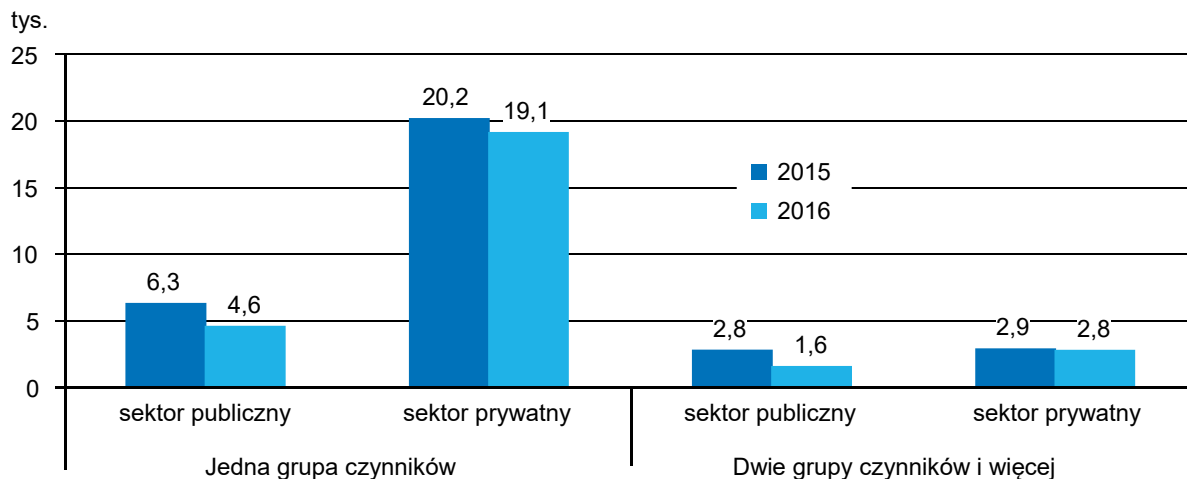
Liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia — liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego — w końcu 2016 r. wyniosła 28,1 tys. osób (spadek o 4,1 tys. w odniesieniu do 2015 r.). Zbiorowość ta stanowiła 5,6% osób zatrudnionych w badanych podmiotach (o 1 p. proc. mniej niż rok wcześniej). Liczba kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia z każdym rokiem zmniejszała się i w 2016 r. wyniosła 4,1 tys., co stanowiło 14,5% ogółu osób pracujących w warunkach zagrożenia.

Większość osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia pracowało w sektorze prywatnym (78,0%; wzrost o 6,4 p. proc. w stosunku do 2015 r.).

Wśród osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia przeważali pracownicy narażeni na działanie jednej grupy czynników — 84,4% (w 2015 r. — 82,2%). W populacji kobiet wskaźnik ten wyniósł 89,5%, rok wcześniej — 87,1%. W sektorze prywatnym kształtował się na poziomie 87,2% w 2016 r. i 87,4% w 2015 r.

Osoby narażone na działanie dwóch i więcej szkodliwych czynników stanowiły 15,6% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (w 2015 r. — 17,8%).

Wykres 61. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia^a według sektorów własności
Stan w dniu 31 XII

a Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Ponad 54% pracujących w warunkach zagrożenia to osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (w 2015 r. — 48,3%). Dużą grupę w ogólnej zbiorowości pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia stanowili pracownicy sekcji: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (9,8%), „Transport i gospodarka magazynowa” (9,6%) oraz „Budownictwo” (8,7%).

Z ogólnej liczby kobiet pracujących w warunkach zagrożenia 80,0% zatrudnionych było w przedsiębiorstwach sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (36,8%), „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (25,1%) oraz „Transport i gospodarka magazynowa” (18,1%).

Pracownicy narażeni na działanie dwóch i więcej grup czynników zatrudnieni byli głównie w przedsiębiorstwach sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (43,0% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia), „Transport i gospodarka magazynowa” (16,5%) oraz „Budownictwo” (12,2%).

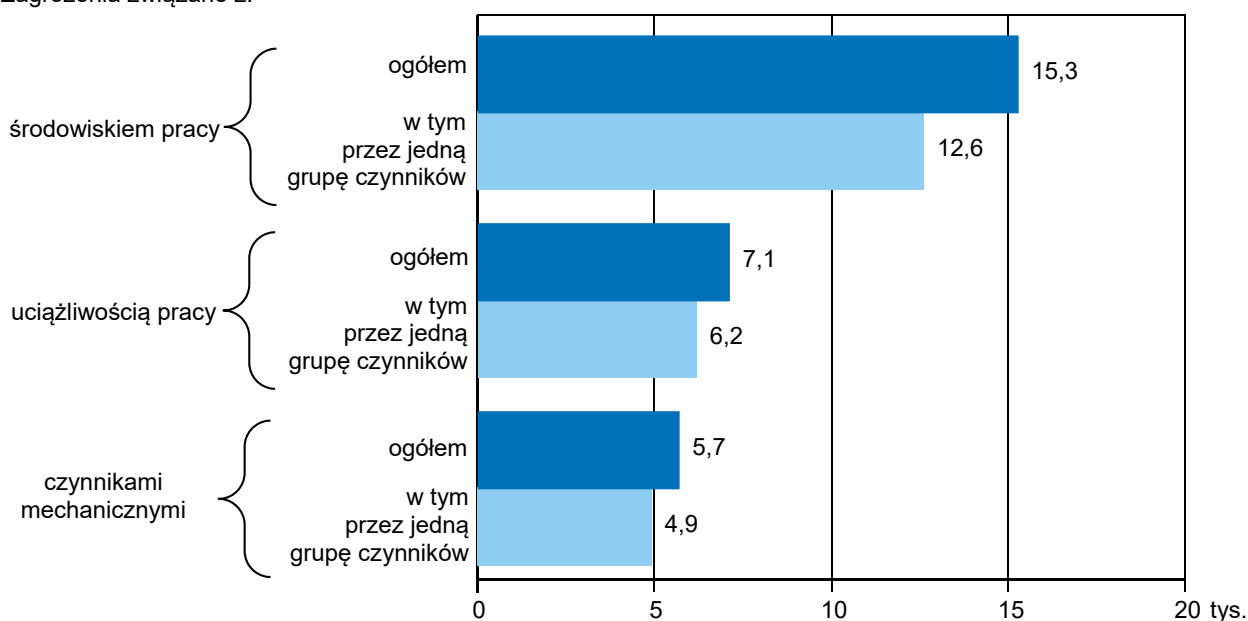
Najwięcej kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia narażonych na działanie dwóch i więcej grup czynników świadczyło pracę w zakładach sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (58,1%), „Transport i gospodarka magazynowa” (34,7%) oraz „Handel; naprawa pojazdów samochodowych” (3,5%).

Biorąc pod uwagę rodzaje zagrożeń można zauważyć, że w populacji osób pracujących w warunkach zagrożenia najliczniejszą grupę stanowili pracownicy narażeni na zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy — 15,3 tys. (54,4% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia). W odniesieniu do 2015 r. liczba ta uległa zmniejszeniu o 1,5 tys. osób. Pracowników narażonych na zagrożenia związane z uciążliwością pracy w końcu 2016 r. było 7,1 tys., co stanowiło 25,3% omawianej populacji (w 2015 r. — 9,6 tys.). Czynniki mechaniczne związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi zagrożonych było 5,7 tys. osób (20,3%). W porównaniu z poprzednim rokiem liczba ta zmniejszyła się o 0,1 tys. osób.

Kobiety zatrudnione w warunkach zagrożenia narażone były w szczególności na czynniki związane ze środowiskiem pracy — 1,8 tys. osób (43,1%). Na zagrożenia związane z uciążliwością pracy narażonych było 1,2 tys. kobiet (29,3%). Kobiety pracujące w warunkach zagrożenia czynnikami mechanicznymi stanowiły grupę 1,1 tys. osób (27,7%). W porównaniu z 2015 r. liczba kobiet zagrożonych czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy zwiększyła się o 1,0 tys., natomiast uciążliwością pracy i czynnikami mechanicznymi zmniejszyła się odpowiednio o 0,8 tys. i 0,1 tys.

Wykres 62. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

Zagrożenia związane z:

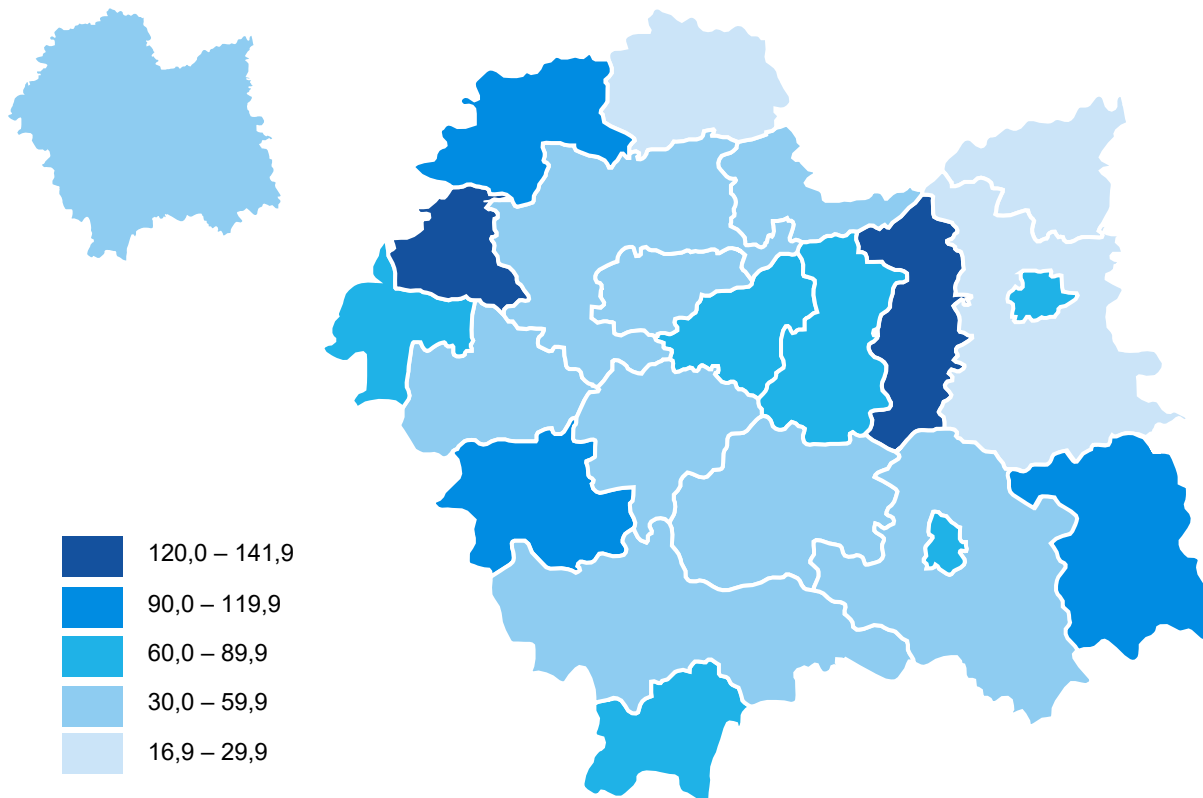

Jednym z podstawowych narzędzi służących charakterystyce warunków pracy jest wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia wyrażany liczbą zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem. Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. wskaźnik ten dla województwa małopolskiego wyniósł 56,3 (w odniesieniu do 2015 r. spadek o 9,6), w przypadku kobiet był równy 8,1 (zmniejszył się o 1,8). W sektorze publicznym opisywany wskaźnik osiągnął poziom 66,7 (spadek o 28,0), natomiast w sektorze prywatnym wyniósł 53,9 (spadek o 4,9).

Omawiany wskaźnik w ujęciu szczegółowym najwyższy poziom osiągnął dla zatrudnionych w warunkach zagrożenia przez czynniki związane ze środowiskiem pracy (30,6; w stosunku do 2015 r. spadek o 3,7), a w dalszej kolejności — przez czynniki związane z uciążliwością pracy (14,3; spadek o 5,4) oraz przez czynniki mechaniczne (11,4; spadek o 0,5).

Podobnie jak rok wcześniej najwyższy wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w sekcji „Górnictwo i wydobywanie” — 300,5, a najniższy w sekcji „Informacja i komunikacja” — 0,2. W odniesieniu do 2015 r. tylko w 3 sekcjach odnotowano zwiększenie wskaźnika: „Pozostała działalność usługowa” (o 17,8), „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (o 7,3) oraz „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (o 0,5). W pozostałych sekcjach (oprócz sekcji „Informacja i komunikacja”, gdzie sytuacja nie uległa zmianie) wskaźnik zmniejszył się, z czego największa różnica wystąpiła w sekcji „Górnictwo i wydobywanie” — spadek o 49,8.

Mapa 5. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według powiatów w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

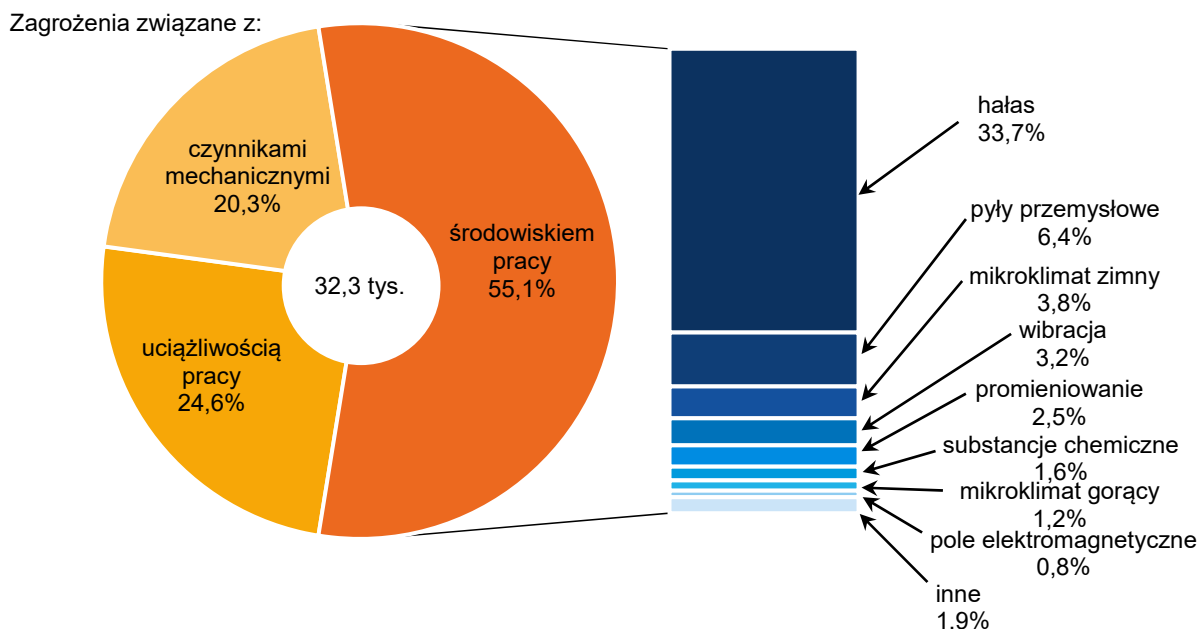
Najwięcej pracujących w warunkach zagrożenia zatrudnionych było w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w Krakowie (33,5% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia) oraz w powiatach chrzanowskim (7,8%) i olkuskim (5,9%). Najniższy odsetek (poniżej 1%) dotyczył powiatów: tatrzańskiego, miechowskiego, proszowickiego, dąbrowskiego. W porównaniu z 2015 r. uległa poprawie sytuacja w Krakowie (spadek liczby pracujących w warunkach zagrożenia o 3,6 tys.) oraz w powiatach oświęcimskim (o 1,0 tys.) i krakowskim (o 0,2 tys.).

Podobnie jak rok wcześniej, najwyższy wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych wystąpił w powiatach chrzanowskim (141,9) i brzeskim (135,1). W większości powiatów wskaźnik ten w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się. Największy spadek nastąpił w powiatach: oświęcimskim, wielickim i w Krakowie. Natomiast największy wzrost wskaźnika odnotowano w powiatach: olkuskim, tatrzańskim i gorlickim.

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia niejednokrotnie pozostają w zasięgu negatywnego oddziaływania więcej niż jednego szkodliwego czynnika. Wykorzystanie kategorii „osobozagrozenia” umożliwia pozyskanie wiedzy o liczbie pracujących w warunkach zagrożenia liczonych tyle razy, ile było szkodliwych czynników, na których oddziaływanie byli narażeni.

W końcu 2016 r. liczba osobozagrożeń w województwie małopolskim wyniosła 32,3 tys. i w porównaniu z 2015 r. była o 2,9 tys. mniejsza. Największy udział w ogólnej liczbie osobozagrożeń stanowiły zagrożenia związane ze środowiskiem pracy — 55,1% (w 2015 r. — 53,9%). W grupie tej przeważał odsetek osobozagrożeń wynikający z zagrożenia hałasem — 61,1% (w 2015 r. — 59,6%).

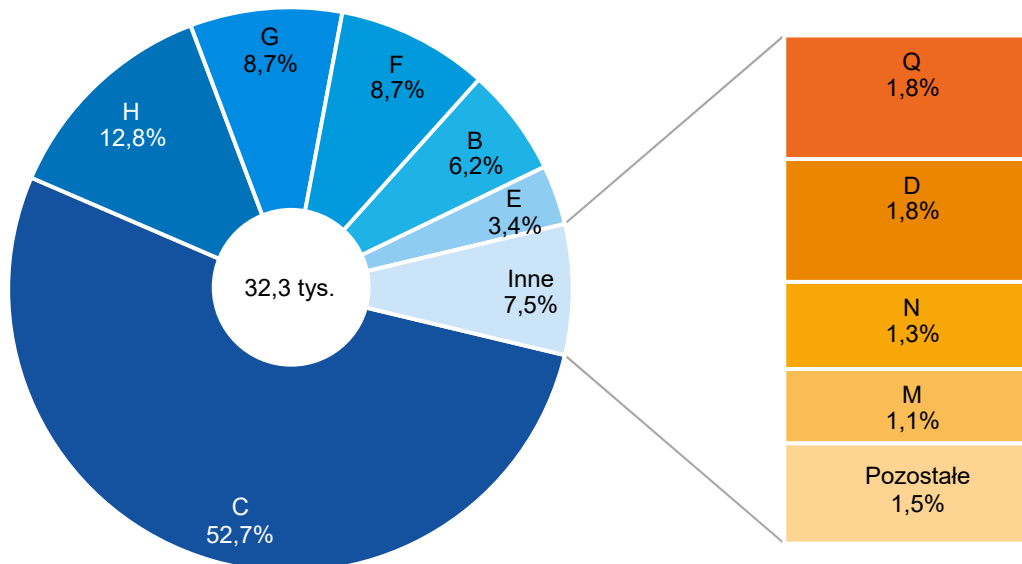
Wykres 63. Struktura osobozagrożeń według grup zagrożeń w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

Biorąc pod uwagę sektory własności można zauważyć, że 75,6%, (tj. 24,5 tys.) wszystkich osobozagrożeń stwierdzono w przedsiębiorstwach sektora prywatnego. Rok wcześniej odsetek ten był mniejszy o 3,4 p. proc.

W ramach sekcji PKD najliczniejszą zbiorowość stanowiły osobozagrożenia odnotowane w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” — 17,1 tys. oraz „Transport, gospodarka magazynowa” — 4,1 tys.

Wykres 64. Struktura osobozagrożeń według sekcji PKD w 2016 r.
Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. w województwie małopolskim zlikwidowano lub ograniczono 17,4 tys. osobozagrożeń (w 2015 r. — 18,3 tys.), w tym 14,2 tys. w sektorze prywatnym (w 2015 r. — 16,1 tys.) Spośród ogółu omawianych osobozagrożeń 59,1% zostało całkowicie zniwelowanych lub ograniczonych do poziomu zgodnego z normą (rok wcześniej 65,1%). Pozostałe 40,9% to przypadki, w których nastąpiła poprawa warunków pracy, ale nie doprowadzono do stanu zgodnego z normą (w 2015 r. — 34,9%). Likwidacja lub ograniczanie osobozagrożeń dotyczyło głównie osobozagrożeń spowodowanych czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy (64,2% ogółu zlikwidowanych lub ograniczonych osobozagrożeń). Według sekcji PKD najwięcej osobozagrożeń zlikwidowano lub ograniczono w „Przetwórstwie przemysłowym” (51,4% ogółu).

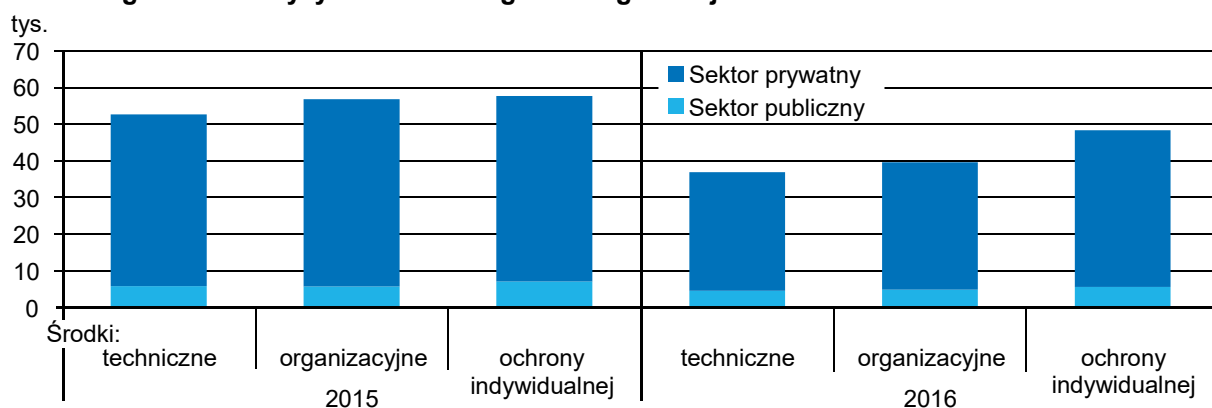
Istotnym elementem w analizie warunków pracy jest zjawisko ujawniania osobozagrożeń. W 2016 r. ujawniono ich (łącznie z nowopowstałymi) 7,9 tys., w tym 6,0 tys. w sektorze prywatnym. W odniesieniu do sytuacji w 2015 r. liczba ujawnionych osobozagrożeń zmniejszyła się o 2,2 tys., natomiast w sektorze prywatnym — o 2,1 tys. Najwięcej osobozagrożeń ujawniono w jednostkach zagrożonych czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia związanymi ze środowiskiem pracy — 4,5 tys. (spadek o 2,8 tys. w stosunku do 2015 r.). W sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” ujawniono 4,1 tys., co stanowiło 52,3% wszystkich ujawnionych osobozagrożeń.

Warunkiem wyeliminowania lub ograniczenia zagrożenia na danym stanowisku pracy jest odpowiednie zdiagnozowanie czynników, na które narażony jest pracownik. W tym celu zakład pracy zobligowany jest do przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego. W 2016 r. oceną ryzyka zawodowego objętych zostało 131,1 tys. stanowisk pracy (o 24,5 tys. mniej niż w 2015 r.), na których zatrudnionych było 191,6 tys. osób (o 16,5 tys. mniej niż rok wcześniej). Stanowiska pracy zlokalizowane w jednostkach sektora prywatnego stanowiły 82,9% ogółu stanowisk pracy poddanych ocenie ryzyka zawodowego. Liczba osób zatrudnionych na tych stanowiskach była równa 157,1 tys. osób i zmniejszyła się o 9,2 tys. w odniesieniu do 2015 r.

W niektórych sekcjach PKD w 2016 r. liczba stanowisk pracy poddanych ocenie ryzyka zawodowego zmniejszyła się w stosunku do 2015 r., dotyczyło to szczególnie sekcji „Handel, naprawa pojazdów samochodowych” (o 17,3 tys.) oraz „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (o 9,3 tys.). Największy wzrost wystąpił natomiast w sekcjach: „Przetwórstwo przemysłowe” (o 4,6 tys.), „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę” (o 1,2 tys.) oraz „Informacja i komunikacja” (o 1,1 tys.).

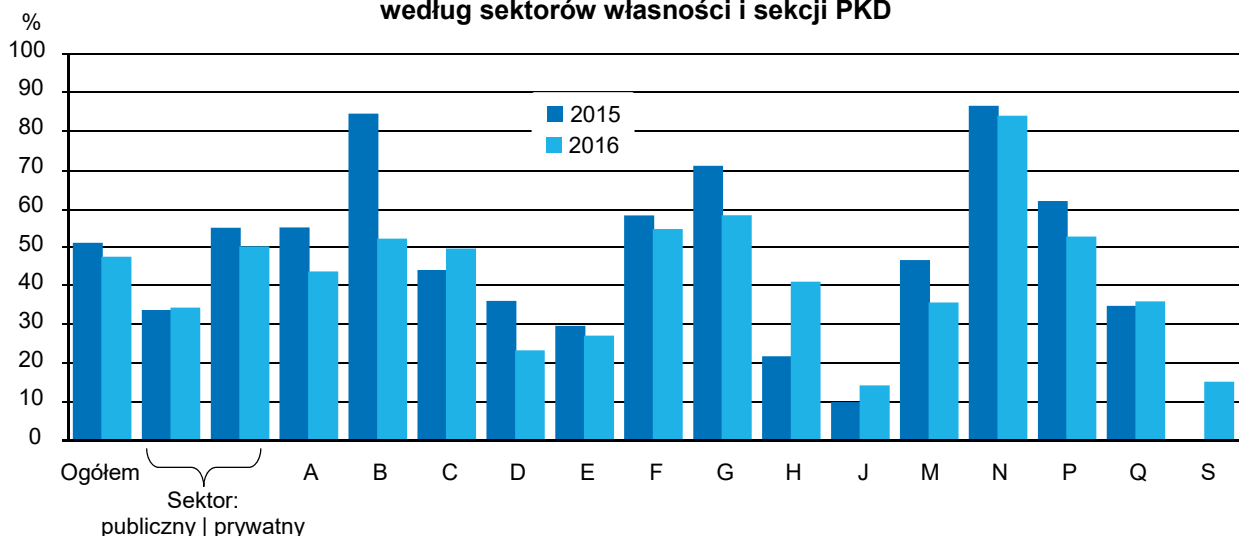
W celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego przedsiębiorstwa zastosowały środki ochrony indywidualnej na 48,4 tys. stanowisk pracy, środki organizacyjne — na 39,6 tys., a środki techniczne — na 37,0 tys.

Wykres 65. Stanowiska pracy, na których zastosowano środki w celu wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego według rodzajów środków i sektorów własności

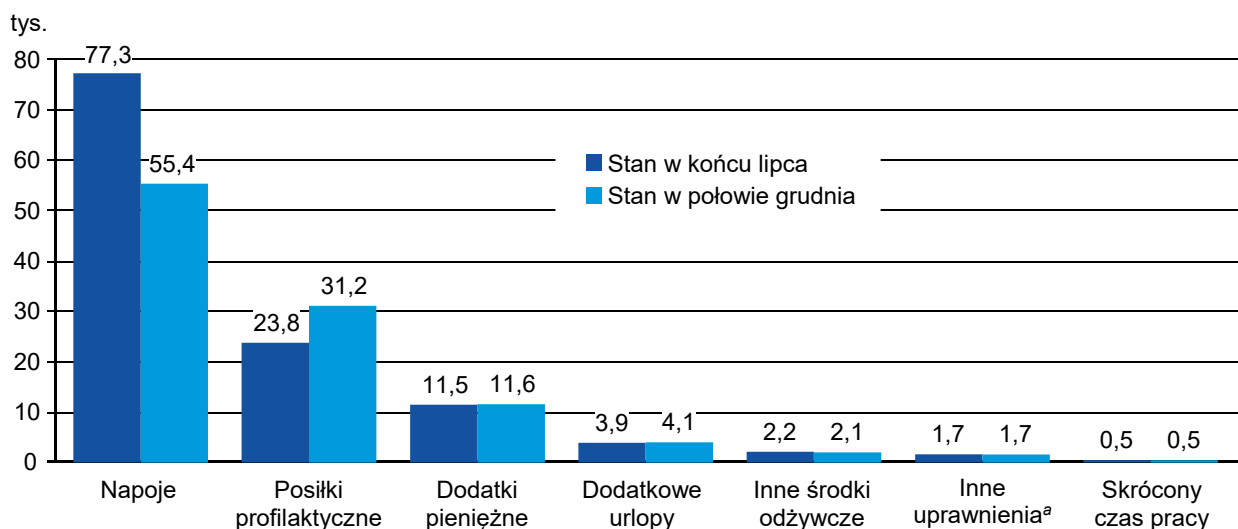
W 2016 r. na skutek zastosowanych środków wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 62,4 tys. stanowisk pracy, gdzie zatrudnionych było 96,8 tys. osób. W porównaniu z sytuacją z 2015 r. liczba tych stanowisk pracy zmniejszyła się o 17,3 tys., a liczba pracujących na w/w stanowiskach była mniejsza o 7,1 tys. osób. Większość stanowisk pracy, na których udało się wyeliminować lub ograniczyć ryzyko zawodowe umiejscowiona była w przedsiębiorstwach sektora prywatnego — 87,7% (w 2015 r. — 87,8%).

Wykres 66. Udział stanowisk pracy, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe w liczbie stanowisk pracy, na których przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego według sektorów własności i sekcji PKD

Pracownicy wykonujący prace w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych uprawnieni są do korzystania ze świadczeń. Porównując sytuację w latach 2015 i 2016 (stan w dniu 31 lipca) można zauważyć, że w prawie wszystkich kategoriach świadczeń odnotowano zmniejszenie liczby osób korzystających, jedynie w przypadku uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nastąpił wzrost liczby beneficjentów. W 2016 r. (stan w dniu 31 lipca), podobnie jak rok wcześniej, najwięcej osób korzystało z napojów — 77,3 tys. i posiłków profilaktycznych — 23,8 tys., najmniej zaś ze skróconego czasu pracy — 0,5 tys. osób.

Wykres 67. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych według rodzajów świadczeń w 2016 r.

a Wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

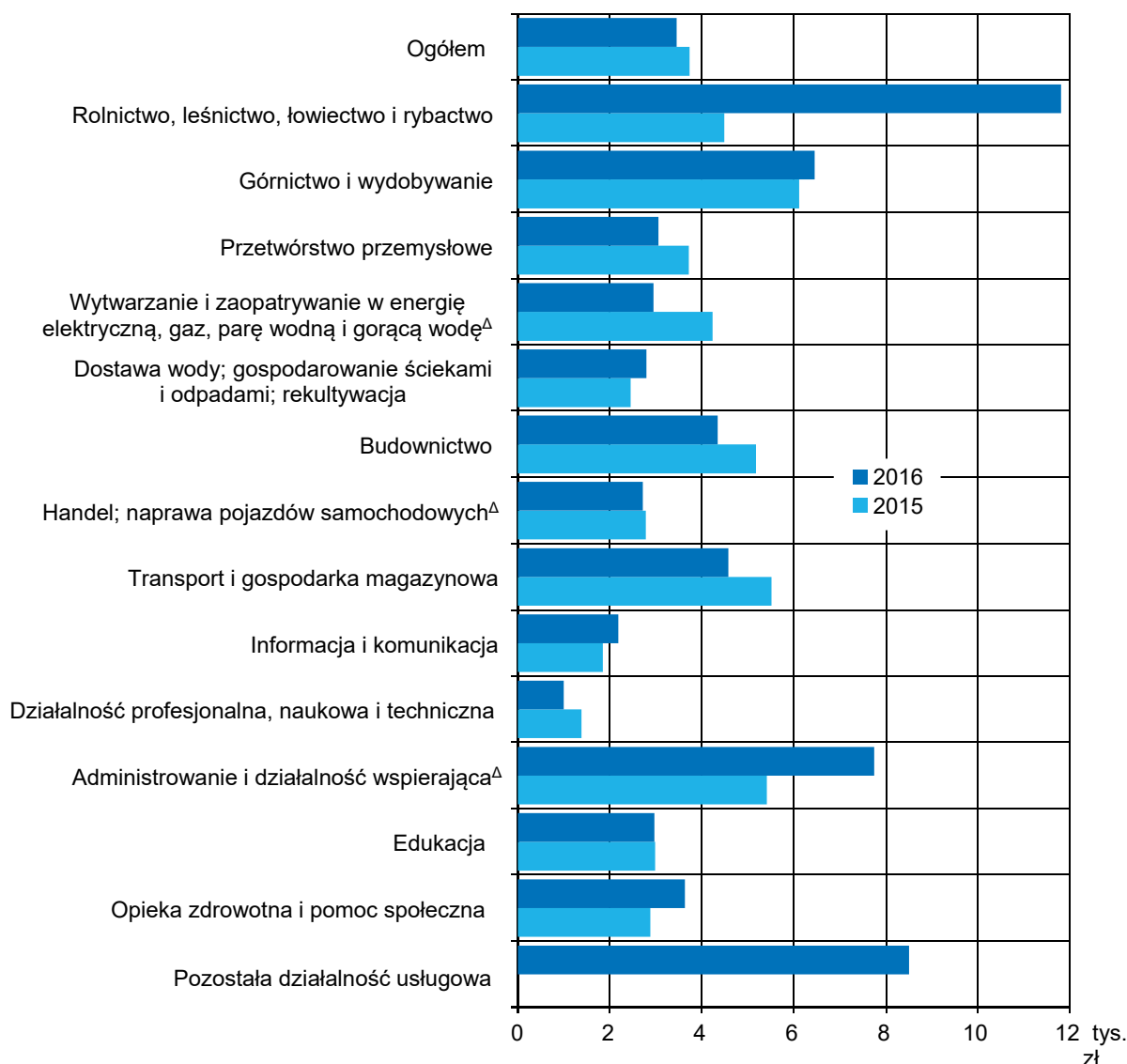
Wśród osób korzystających (stan w końcu lipca 2016 r.) z posiłków profilaktycznych, napoi i innych środków odżywczych najliczniejszą grupę stanowili pracownicy zakładów pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (odpowiednio — 51,0% ogółu, 43,4%, 76,4%). Ze skróconego czasu pracy i uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze korzystały głównie osoby zatrudnione w jednostkach „Opieki zdrowotnej i pomocy społecznej” (odpowiednio 48,0%, 51,1%). Pracownicy przedsiębiorstw sekcji „Transport i gospodarka magazynowa” stanowili najliczniejszą grupę beneficjentów korzystających ze świadczeń w formie dodatków pieniężnych (36,5%). Z dodatkowych urlopow najliczniej skorzystali pracownicy jednostek „Górnictwa i wydobywania” (35,7%).

Następstwem występowania wypadków przy pracy lub chorób zawodowych jest wypłata świadczeń osobom poszkodowanym. W 2016 r. wypłacono 1,6 tys. świadczeń, na kwotę 5484,2 tys. zł, w tym 98,6% świadczeń dotyczyło wypadków przy pracy. W 2015 r. wypłacono o 0,1 tys. mniej świadczeń (o 916,1 tys. zł mniej) niż rok wcześniej. Pracodawcy działający w sektorze prywatnym wypłacili 1,2 tys. odszkodowań (o 0,1 tys. mniej niż w 2015 r.) na kwotę 3934,4 tys. zł. Najwięcej świadczeń wypłacili pracodawcy sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (0,6 tys., tj. 40,8% wszystkich świadczeń), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (0,3 tys., tj. 16,0%) oraz „Handel, naprawa pojazdów” (0,2 tys., tj. 15,1%).

Średni koszt świadczeń w 2016 r. wyniósł 3444,8 zł i był niższy o 285,0 zł od wypłaconego w 2015 r. W sektorze publicznym był on znacznie wyższy niż w sektorze prywatnym (odpowiednio — 4089,2 zł oraz 3243,5 zł.). Rok wcześniej odnotowano sytuację odwrotną — w sektorze publicznym przeciętnie wypłacono 3459,1 zł, a w prywatnym 3823,1 zł.

Najwyższy średni koszt świadczenia w 2016 r. poniosły jednostki sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (w kwocie 11807,7 zł), „Pozostała działalność usługowa” (8500,0 zł) oraz „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (7740,0 zł). Rok wcześniej były to podmioty działające w ramach sekcji „Górnictwo i wydobywanie” (6111,0 zł), „Transport i gospodarka magazynowa” (5511,4 zł) oraz „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ” (5409,1 zł).

Wykres 68. Średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych według sekcji PKD

Przeciętna kwota świadczenia z tytułu wypadków przy pracy w 2016 r. wyniosła 3353,3 zł (mniej o 193,9 zł niż rok wcześniej). W sektorze publicznym ukształtowała się na poziomie 3868,0 zł i była o 673,0 zł wyższa od kwoty wypłaconej przez jednostki sektora prywatnego. Najwyższe średnie świadczenie z tytułu wypadku przy pracy odnotowano w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” — 11472,7 zł.

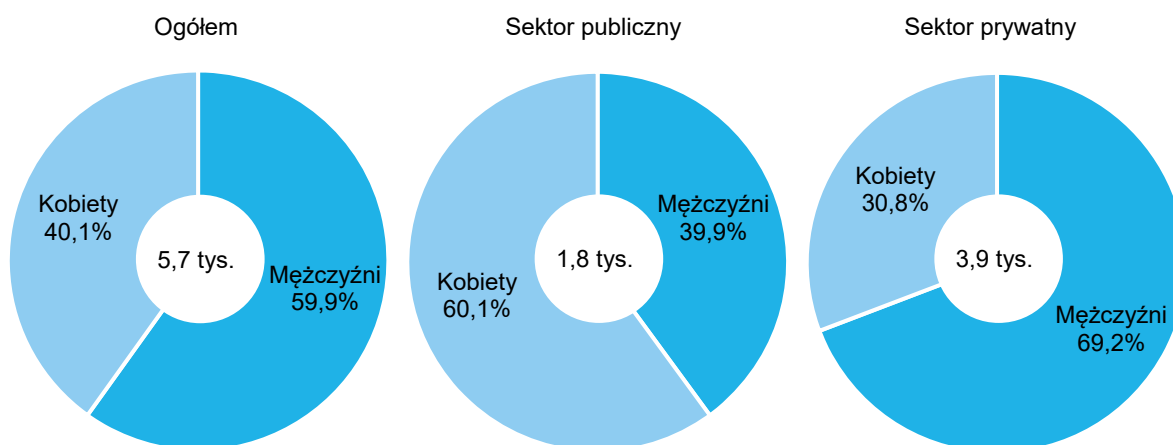
IX. WYPADKI PRZY PRACY

W 2016 r. na terenie województwa małopolskiego (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) zgłoszono 5693 wypadki przy pracy (o 0,8% więcej niż rok wcześniej), w tym 18 zbiorowych (o 8 mniej niż przed rokiem). Łącznie w wypadkach poszkodowanych zostało 5716 osób (więcej o 37 osób, tj. o 0,7%). Poszkodowani w wypadkach zbiorowych (41 osób) stanowili 0,7%.

Wśród poszkodowanych ogółem, podobnie jak przed rokiem, więcej było pracowników sektora prywatnego (68,2%, wzrost udziału o 2,0 p. proc. w porównaniu ze stanem sprzed roku).

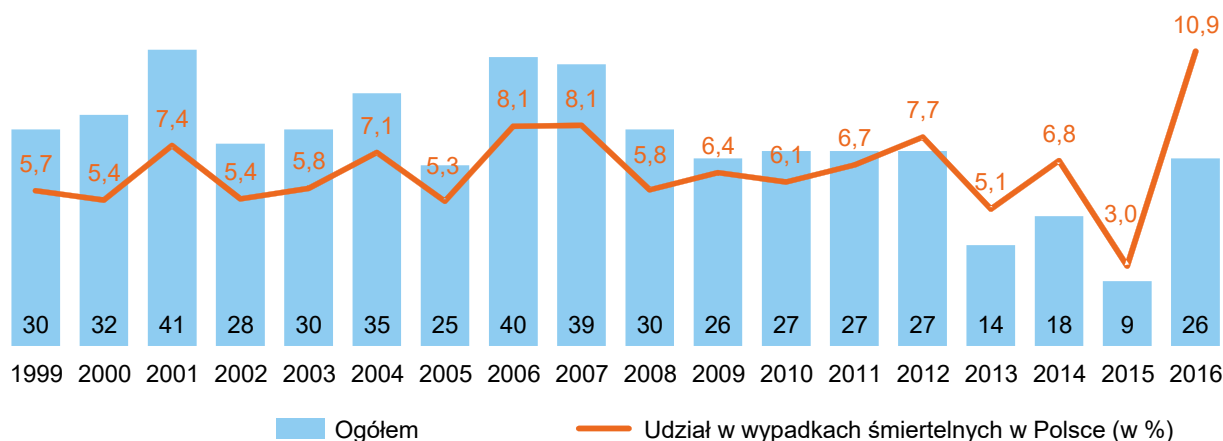
Wśród osób, które uległy wypadkom przy pracy przeważali mężczyźni — stanowili 59,9% (spadek udziału o 1,3 p. proc.), ale w sektorze publicznym wypadkom częściej ulegały kobiety (60,1% poszkodowanych w tym sektorze).

Wykres 69. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według płci w 2016 r.

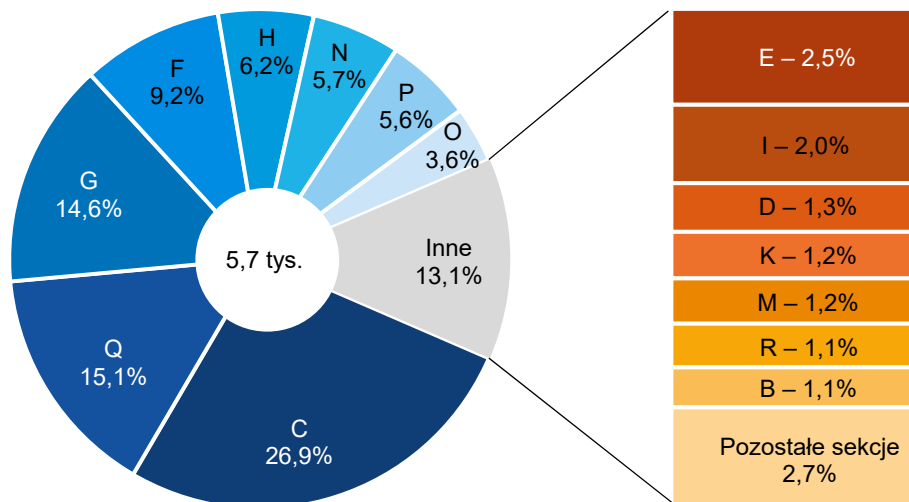
W 2016 r. w wypadkach przy pracy śmierć poniosło 26 osób, co oznacza, że liczba wypadków śmiertelnych, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła prawie 3-krotnie (w 2015 r. — 9 osób). Po tym względem sytuacja „wróciła” do stanu sprzed 2013 r. Udział liczby wypadków śmiertelnych w województwie w wypadkach śmiertelnych w Polsce wyniósł prawie 11% (najwyższy udział od początku istnienia województwa, tj. od 1999 r.).

Wykres 70. Wypadki śmiertelne w województwie małopolskim

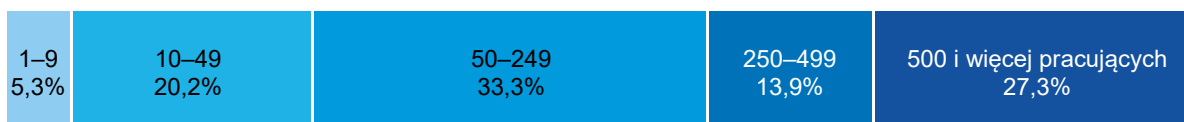
W 2016 r. najwięcej poszkodowanych w wypadkach przy pracy pracowało — podobnie jak w poprzednich latach — w jednostkach zaliczanych do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (1,5 tys. osób) oraz do sekcji „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (0,9 tys.).

Wykres 71. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w 2016 r.

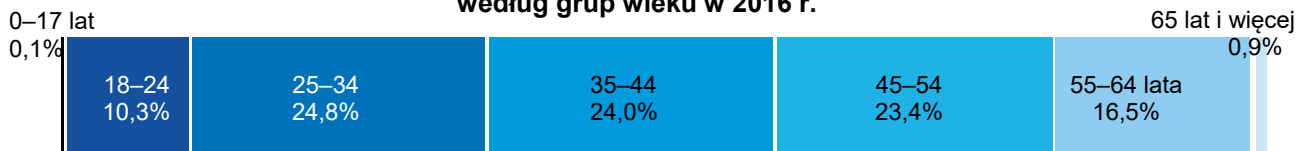
W strukturze poszkodowanych w wypadkach przy pracy według wielkości zakładów, w których świadczyli oni pracę, najliczniejszą grupę stanowili poszkodowani w zakładach o liczbie pracujących 50–249 (1/3 poszkodowanych).

Wykres 72. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według wielkości zakładów (liczby pracujących) w 2016 r.

Wśród wypadków ciężkich oraz wypadków śmiertelnych najwięcej poszkodowanych było w zakładach o liczbie pracujących 10–49 (odpowiednio 34,4% oraz 34,6%).

Wykres 73. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup wieku w 2016 r.

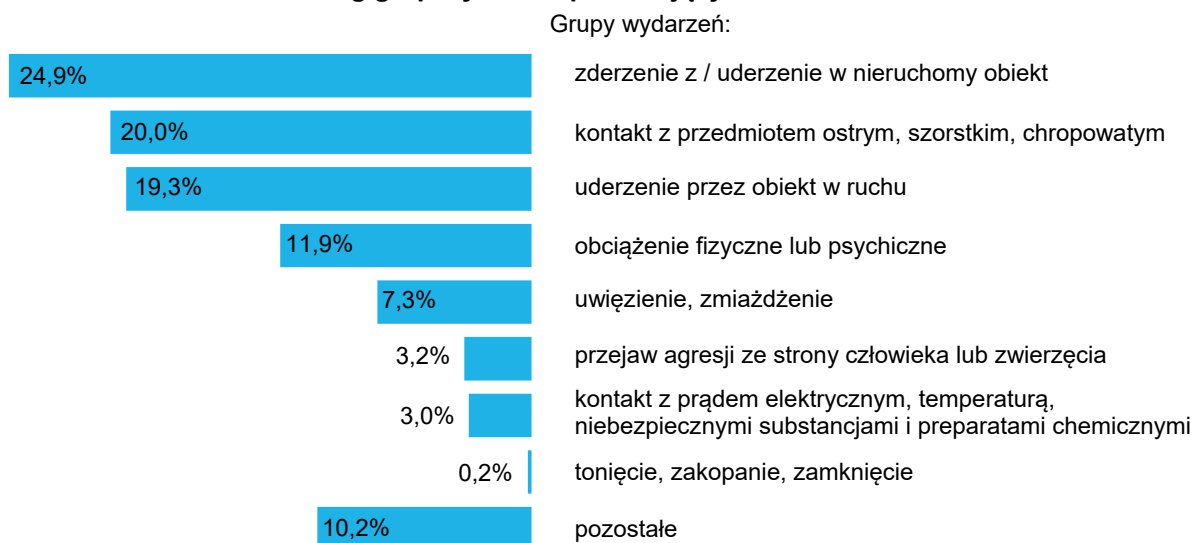

W strukturze poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup wieku najwięcej było ich w grupie wieku 25–34 lata (prawie 1/4). W podziale ze względu na płeć — podobnie jak przed rokiem — najwięcej mężczyzn poszkodowanych w wypadkach było w grupie wieku 25–34 lat (28,6%), a wśród kobiet dominującą była grupa 45–54 lat (29,1%). Najwięcej wypadków ciężkich odnotowano w grupie wieku 45–54 lata (28,1%), a wypadków śmiertelnych — w grupie wieku 55–64 lata (30,8%).

W porównaniu z rokiem poprzednim niewiele zmieniła się struktura poszkodowanych według miejsca zaistnienia wypadku przy pracy. Najwięcej poszkodowanych w chwili zdarzenia przebywało w miejscach produkcji przemysłowej (35,4%), w biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych (23,5%) oraz w placówkach ochrony zdrowia (13,7%).

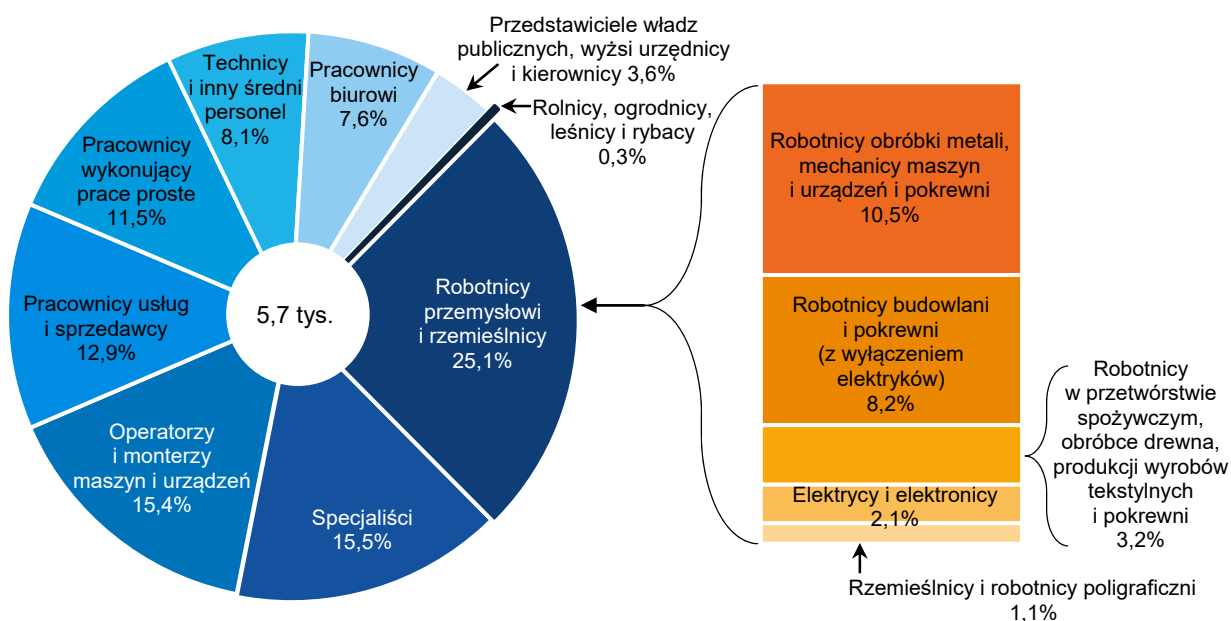
W strukturze wydarzeń powodujących uraz u osoby poszkodowanej, podobnie jak przed rokiem, najliczniejszą grupą wydarzeń było „zderzenie z / uderzenie w nieruchomy obiekt” (1,4 tys. poszkodowanych).

Wykres 74. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz w 2016 r.

W strukturze poszkodowanych według wielkich grup zawodów najczęściej było „Robotników przemysłowych i rzemieślników” (ponad 1/4 ogółu poszkodowanych). Natomiast według dużych grup zawodów w 2016 r. najliczniejszą grupą poszkodowanych stanowili „Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni” (10,5% ogółu), „Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych” (8,3%) oraz „Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)” (8,2%).

Wykres 75. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r.

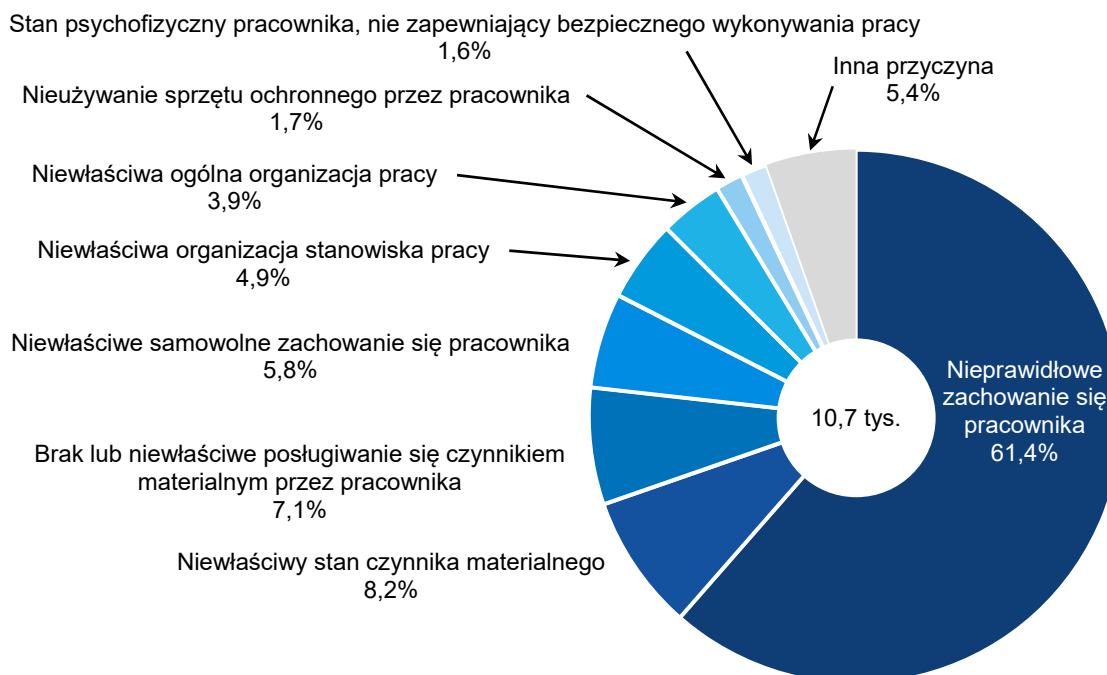

Dla mężczyzn najbardziej niebezpieczną pracą była praca w zawodach zaliczanych do dużej grupy „Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni” (17,2% ogółu poszkodowanych mężczyzn), a dla kobiet — „Specjaliści do spraw zdrowia” (17,3% ogółu poszkodowanych kobiet).

Wypadek przy pracy może być spowodowany kilkoma przyczynami. W 2016 r. odnotowano 10717 przyczyn (w 2015 r. — 10593 przyczyny), które wywołały wydarzenia wypadkowe. Średnio na 100 wypadków przypadało 187 przyczyn (tak jak w 2015 r.).

Najliczniejszą grupą przyczyn była grupa związana z „nieprawidłowym zachowaniem się pracownika” (6,6 tys. przyczyn; w porównaniu z poprzednim rokiem udział tej grupy wzrósł o 0,8 p. proc.). Mniej liczną grupę stanowiły przyczyny „niewłaściwy stan czynnika materialnego” (0,9 tys.) oraz „brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika” (0,8 tys.).

Wykres 76. Struktura przyczyn wypadków przy pracy według grup przyczyn w 2016 r.

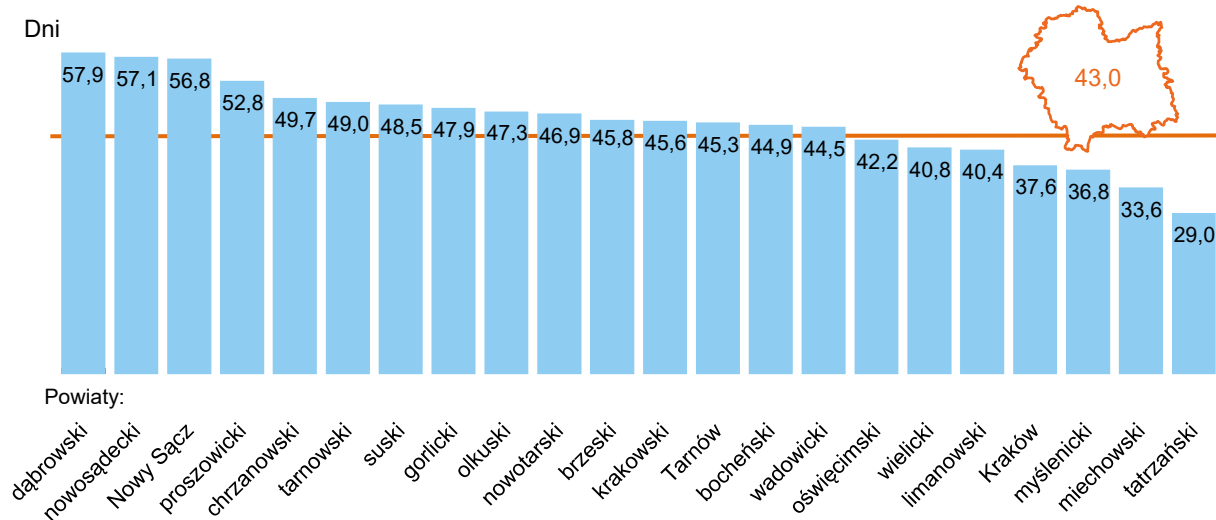
Konsekwencjami wypadków przy pracy są urazy osób poszkodowanych. W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, wśród rodzajów urazów dominowały: rany i powierzchowne urazy — 47,6% wszystkich urazów (przed rokiem — 44,7%), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania — 25,0% (24,7%) oraz złamania kości — 16,5% (18,1%).

W strukturze poszkodowanych według umiejscowienia urazu największy odsetek stanowiły osoby, które doznały urazu kończyn górnych 45,0% (przed rokiem 43,3% ogółu), urazu kończyn dolnych — 33,3% (34,6%) oraz urazów głowy — 10,2% (10,1%).

W 2016 r. wzrosła liczba dni niezdolności do pracy — poszkodowani w wypadkach przy pracy (bez wypadków śmiertelnych) otrzymali łącznie 244,6 tys. dni (rok wcześniej 240,7 tys.). W przeliczeniu na 1 poszkodowanego liczba dni niezdolności do pracy nieznacznie wzrosła i wyniosła średnio 43,0 (przed rokiem 42,5). W sektorze publicznym było to 39,1, a w sektorze prywatnym — 44,8 dni. Na 1 poszkodowanego mężczyznę przypadły średnio 47,1 dni absencji (przed rokiem 47,8), a na 1 poszkodowaną kobietę — średnio 36,8 dni zwolnienia lekarskiego (rok wcześniej 34,1). Najdłuższa absencja dotyczyła poszkodowanych pracujących w zakładach zaliczanych do sekcji: Budownictwo (średnio 55,7 dni na 1 poszkodowanego), „Górnictwo i wydobywanie” (52,5) oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^A” (49,9).

Najwięcej nieobecności w pracy mieli poszkodowani pracujący na terenie powiatu dąbrowskiego i nowosądeckiego, a najmniej — powiatu tatrzańskiego i miechowskiego.

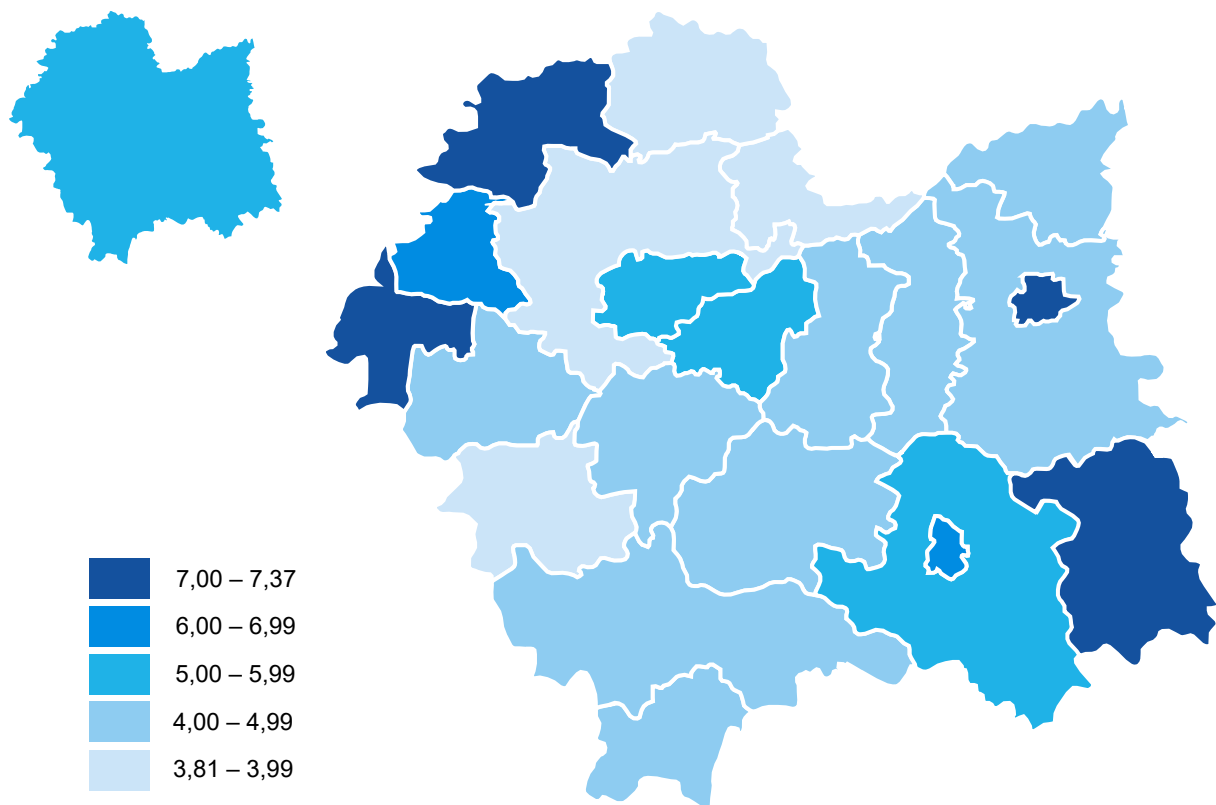
Wykres 77. Przeciętna liczba dni absencji z powodu wypadków przy pracy na 1 poszkodowanego^a według powiatów w 2016 r.

a Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy tych osób.

Najbezpieczniejsza praca (najmniejszy wskaźnik wypadkowości) była w powiatach: krakowskim (3,81), suskim (3,86) i miechowskim (3,87), natomiast najmniej bezpieczna (najwięcej wypadków w przeliczeniu na 1000 pracujących) — w powiecie oświęcimskim (7,37), olkuskim i w Tarnowie (po 7,31) oraz w powiecie gorlickim (7,26).

Mapa 6. Wskaźnik wypadkowości według powiatów w 2016 r.

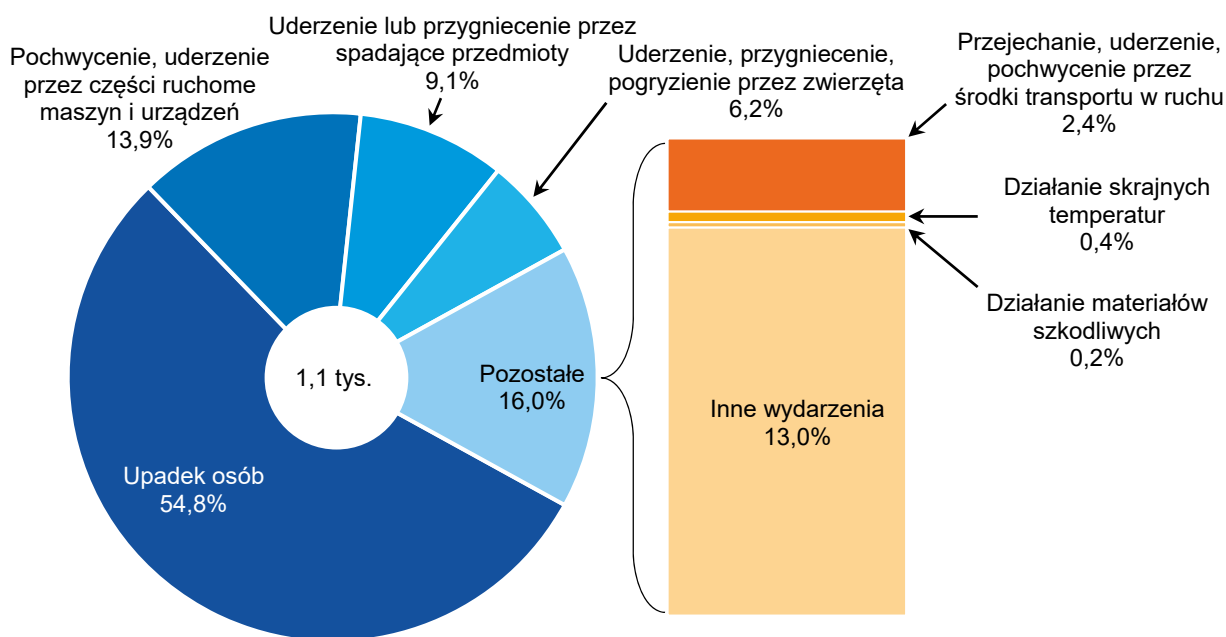
Zgłoszone w 2016 r. wypadki przy pracy spowodowały straty 3,0 tys. (o 0,7 tys. więcej niż w roku poprzednim) roboczogodzin osób nie będących ofiarami wypadków, które w wyniku wypadku nie mogły wykonywać swojej pracy (czas poświęcony na udzielenie pomocy poszkodowanemu, usuwania szkód itp.). Największe straty czasu pracy — łącznie ponad 70% całego utraconego czasu pracy — poniosły zakłady zaliczane do sekcji: „Budownictwo” (25,1%), „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ” (23, 6%) oraz „Przetwórstwo przemysłowe” (21,9%).

Straty materialne powstałe na skutek wypadków przy pracy w 2016 r. oszacowane zostały na 1090,0 tys. zł (o 224,6 tys. zł, tj. o 26,0% więcej niż w 2015 r.). Największe straty poniosły podmioty z sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe” (303,7 tys. zł), „Transport i gospodarka magazynowa” (192,8 tys. zł) oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ” (148,1 tys. zł). Łącznie podmioty z tych 3 sekcji skupiły prawie 60% ogólnie poniesionych strat.

Wypadki w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie podlegają badaniu na statystycznej karcie wypadku Z-KW, a informacje z tego zakresu są rejestrowane przez oddziały Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS). Dotyczą one tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Za wypadek przy pracy nie jest uznawany wypadek, który był spowodowany umyślnie, tj. w celu wyłudzenia odszkodowania, a także był skutkiem rażącego niedbalstwa lub nietrzeźwości.

W 2016 r. po raz kolejny z rzędu spadła liczba wypadków przy pracy w rolnictwie indywidualnym — w wypadkach, odnotowanych przez KRUS, poszkodowanych zostało 1105 osób (przed rokiem — 1132 osoby; spadek o 2,4%). W strukturze poszkodowanych według wydarzeń ponad połowa poszkodowanych doznała urazu w wyniku „upadku osób” (605 osób, przed rokiem 602 osoby). Drugą co do wielkości grupą wydarzeń powodujących uraz było „pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń” (154 osoby; rok wcześniej — 188 osób). Na skutek wypadków w gospodarstwach indywidualnych śmierć poniosło 5 osób (w 2015 r. — 1 osoba).

Wykres 78. Struktura poszkodowanych w wypadkach przy pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych według wydarzeń powodujących uraz w 2016 r.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

UWAGI OGÓLNE

1. W publikacji dane zaprezentowano:

1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej — *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2*, wprowadzonej z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.);

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ”.

2) według sektorów własności:

a) **sektor publiczny** — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego;

b) **sektor prywatny** — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3) według sektorów ekonomicznych:

a) „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” — sekcja A;

b) „Przemysł” i „Budownictwo” — sektor obejmujący sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ” oraz „Budownictwo” — tj. sekcje: B, C, D, E oraz F;

c) „Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Zakwaterowanie i gastronomia^Δ” oraz „Informacja i komunikacja” — sekcje: G, H, I oraz J;

d) „Pozostałe usługi” — sektor obejmujący sekcje: „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Obsługa rynku nieruchomości^Δ”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa” — sekcje: K, L, M, N, O, P, Q, R oraz S.

2. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

3. Podmioty sklasyfikowano według kryterium liczby pracujących i (jeśli nie zaznaczono inaczej) wyodrębniono podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane według województw, podregionów, powiatów oraz gmin podano w podziale administracyjnym według stanu w dniu 31 XII 2016 r.

5. Dane prezentowane dla województwa, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomowi 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS, obowiązująca od 1 stycznia 2008 r., została wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573, z późn. zm.).

6. Określenie **miasta** oznacza miejscowości, które posiadają prawa miejskie, łącznie z miastami, które wchodziły w skład gminy (w gminach miejsko-wiejskich). Określenie **wieś** oznacza pozostały obszar kraju.

7. Dane prezentowano także przy wykorzystaniu Klasyfikacji Zawodów i Specjalności (KZiS), opracowanej na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji ISCO-08. Aktualna KZiS została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2014 r., poz. 1145).

Klasyfikacja jest pięciopoziomowym, hierarchicznie usystematyzowanym zbiorem zawodów i specjalności występujących na rynku pracy. Grupuje poszczególne zawody (specjalności) w coraz bardziej zagregowane grupy oraz ustala ich symbole i nazwy (w ramach wielkich grup zawodów wyodrębnia się grupy duże, w ramach dużych — średnie, w ramach średnich — elementarne, a w ramach elementarnych — poszczególne zawody i specjalności).

8. Informacje, które pochodzą ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego, opatrzone odpowiednimi notkami.

9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

11. Do przeliczeń przyjęto faktyczną liczbę ludności opracowaną na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

12. Ze względu na ekonomiczne grupy wieku wyszczególniono ludność:

- w wieku przedprodukcyjnym — mężczyźni i kobiety w wieku 0–17 lat,
- w wieku produkcyjnym — mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat,
- w wieku poprodukcyjnym — mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

13. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku — według stanu w dniu 30 VI.

14. Niektóre informacje za ostatni rok podano na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. W niektórych przypadkach wykorzystano literowe oznaczenia sekcji PKD.

Litera	Nazwa sekcji
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

16. W opracowaniu zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podano poniżej:

Skrót	Pełna nazwa
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

17. Schemat podziału administracyjnego województwa małopolskiego według powiatów.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- Kreska (–) — zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Kropka (.) — zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak # — oznacza, że dane nie mogą być publikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- Zero (0) — zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) — zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Znak × — wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable due to the layout of a table.
- Znak ^Δ — oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych na str. 84.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes on page 84.
- „W tym”
„Of which” — oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) — used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAJOR ABBREVIATIONS

cd. <i>cont.</i>	=	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	=	dokończenie <i>continued</i>
tys. <i>thous.</i>	=	tysiąc <i>thousand</i>
zł <i>zl</i>	=	złoty <i>zloty</i>
Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
p. proc.	=	punkt procentowy
tabl.	=	tablica <i>table</i>

UWAGI METODYCZNE

PRACUJĄCY I ZATRUDNIENI

Dane o pracujących w gospodarce narodowej dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zaliczono:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Dane zawarte w części tabelarycznej, w tablicach 3–10 oraz w tablicy 72 opracowano na podstawie badania prowadzonego na formularzu Z-06. Informacje nie obejmują osób pracujących w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, zatrudnionych w organizacjach członkowskich, fundacjach, stowarzyszeniach, samorządach gospodarczych, organizacjach pracodawców, partiach politycznych, związkach zawodowych i innych organizacjach społecznych, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz duchownych.

Sprawozdaniem Z-06 objęto osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w których liczba pracujących wynosi powyżej 9 osób oraz jednostki prowadzące działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób z następujących sekcji, działów, grup i klas PKD:

- z sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” — dział 01,
- z sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” — działalność bankowa, instytucje kredytowe, biura maklerskie, działalność ubezpieczeniowa, SKOK, towarzystwa i fundusze emerytalne, narodowe fundusze inwestycyjne,
- z sekcji „Obsługa rynku nieruchomości^A” — podklasa 68.32.Z,
- z sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” — dział 84,
- z sekcji „Edukacja” — podklasa 85.42.B,
- z sekcji „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” — samodzielne, publiczne zakłady opieki zdrowotnej,

- z sekcji „Pozostała działalność usługowa” (publikowaną razem z sekcją „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby” i sekcją „Organizacje i zespoły eksterytorialne”) — dział 94 (z wyłączeniem podmiotów objętych sprawozdaniem SOF), dział 97, dział 99.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Do osób wykonujących **pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonywanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej wykonanie pracy poza jej terenem.

Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną, umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie. Do agentów nie zalicza się osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w systemie REGON, z którymi przedsiębiorstwo zawiera umowę na wykonanie określonych usług.

W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce. Za **osoby zatrudnione za granicą**, zaliczone do pracujących, przyjęto osoby wykonujące prace poza granicami kraju na rzecz krajowych jednostek, w których zostały zatrudnione, np. jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych. **Cudzoziemcy** zaliczeni do pracujących w Polsce to osoby, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 645, z późn. zm.) zostały zatrudnione przez zakłady pracy lub osoby fizyczne.

Dane o liczbie pracujących prezentowane są według **faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i prowadzonej działalności** oraz według **siedziby jednostek** prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (przedsiębiorstw) oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i prowadzonego rodzaju działalności zgodnie z nadanym im numerem identyfikacyjnym REGON.

Niepełnosprawni to osoby, w stosunku do których orzeczono niepełnosprawność na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz.U. 2016 poz. 2046, z późn. zm.).

Informacje o osobach wykonujących pracę **w porze nocnej** dotyczą osób, dla których praca nocna wynika z obowiązującego w zakładzie pracy rozkładu czasu pracy, a więc nie jest świadczona incydentalnie. Do kategorii tej zaliczono wszystkie osoby zgodnie z ewidencją, tzn. nawet jeśli były nieobecne w pracy w danym dniu (np. z powodu urlopu, zwolnienia lekarskiego, delegacji służbowej).

Informacje o **ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w badanym okresie.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono: osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi); osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

Informacje o bezrobociu opracowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (formularze MRPiPS) sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy (bezrobocie rejestrowane).

Zgodnie z definicją osoby bezrobotnej — zawartą w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 645, z późn. zm.) — **osobą bezrobotną** jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej (albo, jeżeli jest osobą niepełnosprawną — zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieucząca się w szkole (z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli

- ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego,
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,

- nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
- nie złożyła wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, lub nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
- nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
- nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego,
- nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników.

Długotrwale bezrobotni to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Bezrobotni niepełnosprawni to osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne, spełniające warunki określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721, z późn. zm.).

Za **bezrobotnego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

Osoby poprzednio pracujące to osoby, które kiedykolwiek wykonywały pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz inną pracę zarobkową, a także prowadziły pozarolniczą działalność.

Napływ bezrobotnych — liczba osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w ciągu miesiąca, kwartału lub roku.

Odływ bezrobotnych — liczba osób, które w ciągu roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn, m.in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych.

Aktywne formy pomocy bezrobotnym są to działania zmierzające do ograniczenia wielkości bezrobocia na danym terenie. Wśród nich wyróżnia się w szczególności:

szkolenia — pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

staż u pracodawcy — nabywanie umiejętności praktycznych potrzebnych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

prace interwencyjne — zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Prace te są częściowo finansowane przez urzędy pracy.

roboty publiczne — zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

Oferta pracy (wolne miejsce pracy lub miejsce aktywizacji zawodowej) jest to wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika.

Osoba poszukująca pracy to osoba poszukująca zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub innej formy pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). Stopę bezrobocia podano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych na podstawie wyników spisów. Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania. Dla bezrobotnych miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących — lokalizacja miejsca pracy.

POPYT NA PRACĘ

Dane na temat popytu na pracę pochodzą z badania GUS na formularzu o symbolu Z-05. Badanie to prowadzone jest metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Popyt na pracę jest to liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych.

Przez popyt na pracę rozumie się:

- 1) zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących,
- 2) wolne miejsca pracy.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie 3 warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych. Miejsca pracy w jednostkach przejętych przez inne jednostki nie stanowią nowo utworzonych miejsc pracy.

Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy jest to stosunek wolnych miejsc pracy do sumy zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy.

CZAS PRACY

Dane o czasie pracy opracowano na podstawie sprawozdawczości (formularz Z-06) sporządzanej przez podmioty gospodarcze o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostki sfery budżetowej niezależnie od liczby zatrudnionych, bez zatrudnionych w rolnictwie indywidualnym, w organizacjach społecznych, politycznych, w związkach zawodowych, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz bez duchownych.

Czas pracy jest to czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy, w miejscu zatrudnienia lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Czas pracy obejmuje także okresy przerw, w których pracownik pozostawał w dyspozycji zakładu pracy (np. przerwy regulaminowe na spożycie posiłku lub regeneracyjne, przestoje itp.), a także okresy przerw, w których pracownik był w dyspozycji zakładu pracy, jeśli przerwy te nastąpiły z mocy prawa lub za zgodą zakładu pracy (np. choroba pracownika, opieka nad chorym członkiem rodziny, wykonywanie obowiązków społecznych, załatwianie ważnych spraw rodzinnych), a także nieobecności nieusprawiedliwione.

Nominalny czas pracy to czas, który powinien być przepracowany w danym okresie rozliczeniowym w normalnym czasie pracy zgodnie z normami czasu pracy (dobową i średniotygodniową) obowiązującymi danego pracownika na podstawie przepisów prawa (zwłaszcza przepisów kodeksu pracy, ale także zgodnie z przepisami innych ustaw lub układów zbiorowych pracy). Nominalny czas pracy to kalendarzowy czas pracy pomniejszony o czas przypadający na dni ustawowo wolne od pracy (dni świąteczne i wolne soboty).

Czas przepracowany w godzinach normalnych obejmuje czas przepracowany w dniu roboczym, w wymiarze czasu pracy obowiązującym daną grupę pracowników. Do normalnego czasu pracy zalicza się również godziny przepracowane przy wykonywaniu prac zastępczych, w przypadku wystąpienia przestoju na stanowisku pracy.

Praca w godzinach nadliczbowych to praca wykonywana ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego pracownika systemu i rozkładu czasu pracy, za które pracownik nie otrzymuje dnia wolnego od pracy, natomiast otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie. Praca wykonywana w dni wyznaczone jako dodatkowe wolne od pracy jest pracą w godzinach nadliczbowych, chyba, że w zamian udzielono dnia wolnego w innym terminie.

Czas nieprzepracowany obejmuje taką część nominalnego czasu pracy, w ciągu którego pracownik był nieobecny w pracy lub nie przystąpił do niej, bez względu na powód.

KOSZTY PRACY

Badanie kosztów pracy, zgodnie z zaleceniami Eurostat, jest prowadzone przez GUS z częstotliwością 4-letnią na formularzu o symbolu Z-02.

W 2016 r. badaniem kosztów pracy były objęte jednostki całej gospodarki narodowej, w których liczba pracujących wynosiła 10 bądź więcej osób, czyli tzw. jednostki średnie (od 10 do 49 pracujących) i duże (o liczbie pracujących 50 i więcej osób). Badanie przeprowadzono metodą reprezentacyjną, a wyniki zostały uogólnione na całą populację. Operat do badania obejmował 2,6 tys. jednostek.

Podstawowym zakresem przedmiotowym badania kosztów pracy były składniki kosztów pracy w wymiarze wartościowym oraz przeciętne zatrudnienie i czas pracy osób zatrudnionych (opłacony i przepracowany).

Koszty pracy stanowią sumę wynagrodzeń brutto (łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych i ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe płatnymi przez ubezpieczonego pracownika) oraz pozapłacowych wydatków poniesionych w celu pozyskania, utrzymania, przekwalifikowania i doskonalenia kadr.

Koszty pracy obejmują następujące składniki:

- wynagrodzenia osobowe,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
- honoraria,

- wydatki na doskonalenie, kształcenie i przekwalifikowanie kadr,
- wydatki na delegacje służbowe,
- wydatki związane z bezpieczeństwem i higieną pracy,
- składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe opłacone przez pracodawcę, łącznie ze składkami na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i składkami na Fundusz Pracy,
- zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (odpis w koszty),
- świadczenia o charakterze rzeczowym,
- pozostałe wydatki, m.in. wydatki przeznaczone na werbunek, rekrutację i nabór kadr, wydatki na dojazdy do pracy pracowników, wydatki poniesione przez pracodawcę na ubezpieczenia pracowników w trzecim filarze, jeżeli są wliczane w koszty działalności jednostki sprawozdawczej,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku do podziału lub z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach.

W statystyce kosztów pracy wykorzystywane są następujące wskaźniki:

Przeciętny miesięczny koszt pracy na 1 zatrudnionego — jest obliczany jako stosunek kosztów pracy poniesionych w danym okresie do przeciętnego zatrudnienia w danym okresie w przeliczeniu na 1 miesiąc.

Koszt pracy na 1 godzinę opłaconą — określa stosunek kosztów pracy w danym okresie do liczby godzin opłaconych w tym samym okresie.

Koszt pracy na 1 godzinę przepracowaną — jest obliczany jako stosunek kosztów pracy w danym okresie do liczby godzin przepracowanych w danym okresie.

Ze względu na mały udział kosztów pracy uczniów w ogólnych kosztach pracy, w publikacji zostały przedstawione informacje bez tej kategorii osób.

WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Informacje o wynagrodzeniach — oprócz informacji o przeciętnych wynagrodzeniach w gospodarce narodowej — uzyskiwane są na podstawie badania prowadzonego na formularzu Z-06 i dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby zatrudnionych, bez zatrudnionych w rolnictwie indywidualnym, w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych, w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz bez duchownych.

Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze lub ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu świadczonej pracy niezależnie od źródeł finansowania. Dane o wynagrodzeniach prezentowane są w ujęciu brutto, tzn. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wynagrodzenia bezosobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, honoraria, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne.

Wynagrodzenia osobowe obejmują m.in. wynagrodzenia zasadnicze, dodatki (np. za staż pracy, za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za pełnienie funkcji kierowniczych), premie i nagrody, dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, wypłacane ze środków pracodawców (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą, uczniów oraz osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku do podziału i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenie roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę (np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych).

Przeciętne wynagrodzenie w przeliczeniu na 1 godzinę przepracowaną obliczono jako iloraz sumy wynagrodzeń oraz liczby godzin przepracowanych w danym okresie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto obliczono jako iloraz wskaźnika wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nominalnego brutto oraz wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Dane o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) odnoszą się do świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Dane o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych odnoszą się do świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego, którym dysponuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu tych funduszy.

Dane o świadczeniach emerytalno-rentowych nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych, emerytur i rent wypłacanych przez: Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto została obliczona jako stosunek kwoty świadczeń wypłaconych w danym okresie (tj. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych) przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców w tym okresie.

WARUNKI PRACY

Informacje na temat warunków pracy pochodzą z badania prowadzonego przez GUS na formularzu Z-10. Sprawozdawczość o warunkach pracy obejmuje podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność gospodarczą według jednostek lokalnych, o liczbie pracujących 10 osób i więcej. Badaniu nie podlegają indywidualne gospodarstwa rolne, fundacje, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe, organizacje społeczne, organizacje pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, kościół katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe, przedstawicielstwa zagraniczne.

Dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników szkodliwych i niebezpiecznych dla zdrowia związanych:

- ze środowiskiem pracy: substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracja, mikroklimat gorący i zimny, promieniowanie jonizujące, laserowe, nadfioletowe, podczerwone, pola elektromagnetyczne, inne
- z uciążliwością pracy: nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy,
- z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Warunki pracy jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

Pracownicy zatrudnieni w warunkach zagrożenia zostali ujęci tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego (związanego ze środowiskiem pracy, z uciążliwością pracy lub z maszynami szczególnie niebezpiecznymi), tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

Osobozagrozenia jest to suma działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wtedy suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to wypłaty należne pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby.

Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

Za **stanowisko pracy** uważa się miejsce, w którym pracownik wykonuje czynności zawodowe stale lub okresowo.

Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym” (Kodeks pracy, art. 235¹). Choroby zawodowe podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 poz. 1367).

WYPADKI PRZY PRACY

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (formularz Z-KW); dotyczą wypadków, które zostały zgłoszone w danym roku sprawozdawczym.

Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy (z powodu np. hospitalizacji poszkodowanego, czy odmowy przyjęcia zwolnienia lekarskiego). Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak i zbiorowym.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć osoby poszkodowanej, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- uprawiania sportu przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- pełnienia mandatu posła (w kraju lub w Parlamencie Europejskim) lub senatora, pobierającego uposażenie;
- odbywania szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy–zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- odbywania zastępczych form służby wojskowej; nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub częściowa niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe, istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego zdarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z czym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Szacunkowe **straty materialne** obejmują sumę wartości uszkodzonych maszyn, urządzeń, narzędzi, surowców, wyrobów gotowych, budynków wraz z ich wyposażeniem, które zaistniały w związku z wypadkiem przy pracy.

Informacje o **dniach niezdolności do pracy** obejmują łączną kalendarzową liczbę dni niezdolności do pracy spowodowaną wypadkami przy pracy, ustaloną na podstawie zaświadczeń lekarskich.

Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących.

Wskaźnik wypadków śmiertelnych jest to liczba osób, które wskutek wypadku przy pracy poniosły śmierć — przypadających na 10 tys. pracujących.

Do obliczenia wskaźników wypadkowości przyjęto przeciętną liczbę pracujących w roku badanym obliczoną jako średnią arytmetyczną 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

Wypadki przy pracy **w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** rejestrowane są odnotowywane przez oddziały Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych Czytelnik znajdzie w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej, a bardziej szczegółowe uwagi — dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki — w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.